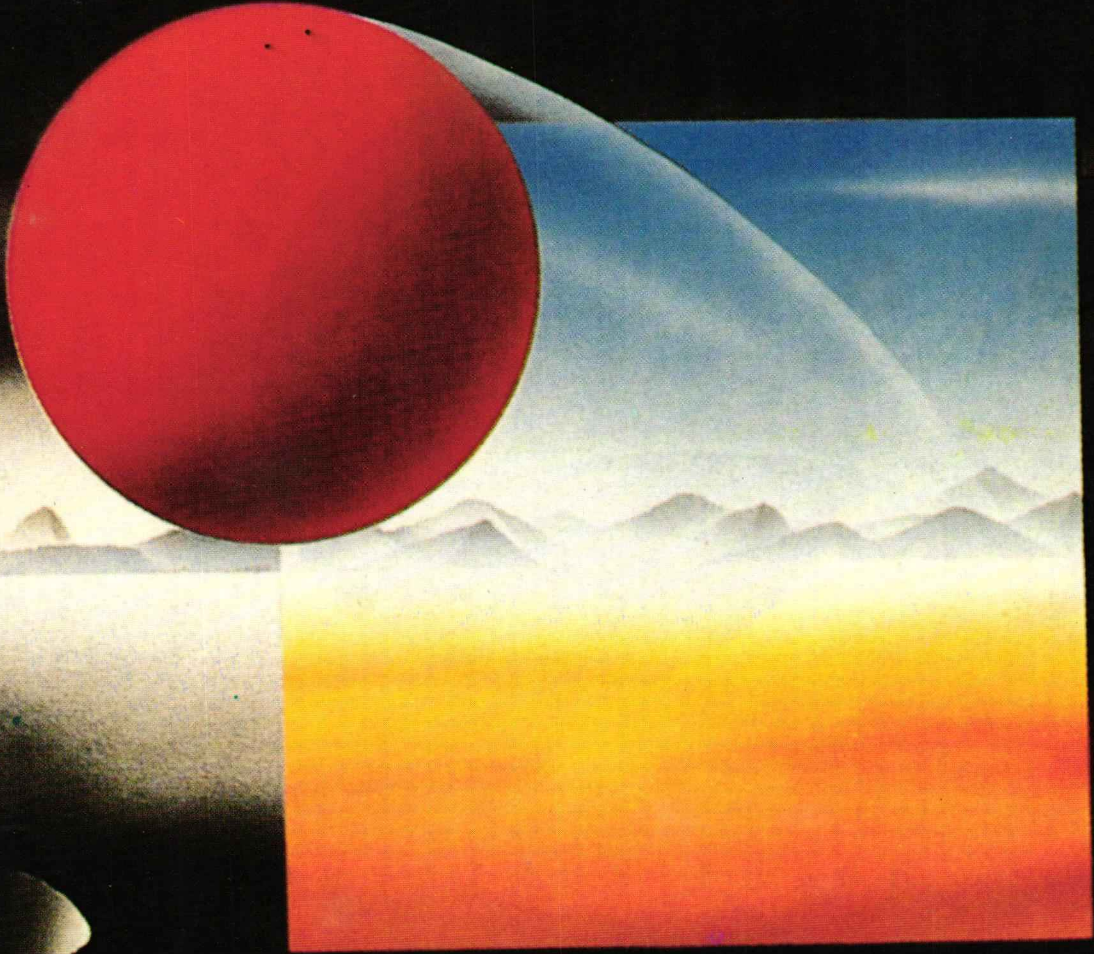
DEVRİM

NİSAN

15

AYLIK SOSYALİST DERGİ

1993

1 MAYIS'TA BİRLİKTE İSTANBUL'DA

KÜRT SORUNUNDA YENİ DÖNEM

KOMÜNİZME DOĞRU

DÖNEMİN İHTİYACI YÜRÜYÜŞTÜR

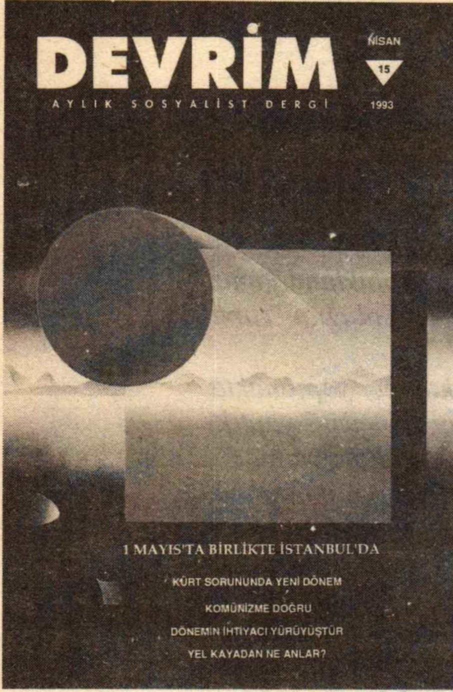
YEL KAYADAN NE ANLAR?

Türkiye'nin Dönemeci

HALUK YURTSEVER

ETKİ

ETKİ BASIN AJANSI
Tic. Ltd. Şti. Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Mesut HASTÜRK

Yönetim Yeri:
Gençtürk Cad. Çukurçeşme Sk.
No. 18 Kat 2 Laleli / İstanbul
Telefon ve Faks: 522 56 29

Ankara Temsilciliği:
Ambarlar Cad.İlkiz sokak. 7/10
Sıhhıye/Ankara Tel: 2311884

Avrupa Temsilciliği:
Yüksel ER
Bilser str. 24a 2000 Hamburg 60
Almanya Tel : 040 511 7632

Kapak: Giopla/ Red Ball/70x50
Dizgi : ETKİ
Baskı : AYDINLAR Matbaası

Abone Koşulları
1.Yıllık : 120.000TL. 70 DM. 150 FF
6. Aylık: 60.000TL. 35 DM. 75 FF

Hesap Numaraları:
Mesut HASTÜRK
İş Bankası Cağaloğlu Şb. / İst.
370961

Posta Çek No : **666257**
Sirkeci / İstanbul

DEVRİM'DE BU AY

"Nisan'da"

Güneş çok parlak, burası krallar için fazla sıcak olmaya başladı!

Devrim'in ikinci Nisan'ı. Aradan geçen süre içinde geride kalmış izlekler ve geleceğe yöneliş arasında biraz soluklanıyoruz. Soluklandığımız tarih onüç mart, yer istanbul. Soluğun ritmi düzenli ve güven verici.

Düzenli olarak geliştirilmekte ve yapılmakta olan temsilci toplantılarımızdan ikincisini yaptık. Toplantı, örülen sürecin kendi koşulları ve mantığı içinde bir atılımını önceliyor. Toplantımız Nisan'a büyük bir enerji aktardı. Gerçekte, okur-yazar-sorumlu arasında hiçbir eşitsizlik ve hiçbir ayrıcalık gözetmeyen bir ahlak ve inanç ortaklaşıyor. Mart 93 sayısından sonra Devrim'e katkı ve katılım büyük ölçüde arttı. Örneğin Nisan sayısına girdiğimizde, önümüzdeki üç sayıyı kaldıracak denli yazı ve ilk etapta ekonomik sorunları çözecek denli maddi katkı ortaya çıktı. Bu Devrim'in kendi gelişim düzleminde önemli bir sıçrama olarak kaydedilmelidir. Yazı katkılarındaki artışın yayınlara yansıdığı farkedilmiştir. Değerli yoldaşların bu konudaki duyarlılığı ve aktivitesi coşku vericidir. Bu noktada, bir çok çalışmanın yayına girmekte zorlanması gibi pratik bir sorun da ortaya çıkıyor. Diğer yandan, yazıların biçim ve içerikleri gözönüne alındığında bazılarının yayınlara aktarılmasında güçlükler ortaya çıkabiliyor. Yoldaşlar bu tür durumlarda enerjilerini ve motivasyonlarını azaltmamalıdır. Bir cümlenin bile öneminin bilincindeyiz. Kesin olan budur. Öyleyse gerekli olan, hiç kuşkusuz her ayı yoğun bir katkı ilkesiyle geçirmektir.

Her bir yoldaşımız, biçimsel, gerçekliği yansıtmayan ve kavramların böldüğü düşüncelere takılmadan olgun ve sürecin gerçek ve eşit bir öznesi olduğunu bilerek ve bunu somutlayarak kollektif oluşumun gelenek ve ahlakını yaratmada, kendini yeniden üretmede ve komünist niteliğini geliştirmede yürüyüşe katılmalıdır.

Özgün deneyimlerimiz olacak kuşkusuz. Özgün hatalar ve sorunlar doğacak. Ancak gülen yüz ve koşan akla güveneceğiz.

Ritme katıl, göreve hazır ol!

Sevgiyle,

Mesut Hastürk

KÜRT SORUNU'NDA YENİ DÖNEM

1993 Newroz'u Kürt ulusal kurtuluş hareketinde yeni bir dönemin başlangıcı oldu.

Yeni dönemi ve gelişmeleri kavrayabilmek için, önce burjuva medyasının hap haline getirdiği iki büyük aldatmacayı elimine etmek gerekiyor.

Bu aldatmacalardan birincisi, sorunun "demokratik" çözümünü "terör"ün engellediği biçimindedir. Doğrusu tam tersidir: Kürt halkındaki bilinç sıçraması, sorunun bu boyutta tartışılması, Kürt varlığının TC tarafından kabülü vb. bunlar başka hiçbir şeyin değil devrimci savaşımın ürünüdür. Kürt sorununu milyonların olduğu yere, Lenin'in deyimiyle gerçek siyasetin başladığı yere taşıyan Kürt devrimci önderliği ve gerilla savaşıdır.

İkincisi, PKK askeri bir yenilgi ve çözülmenin eşiğinde olduğu için değil; tersine, yarattığı güç ve ilişkiler olanaklı, hatta zorunlu kıldığı için yeni siyasal taktikleri gündeme getirmiştir. "PKK'nın belinin kırıldığı", "kıskaca alındığı" propagandaları gerçeği yansıtmıyor. Gerçek, Kürt ulusal hareketinin siyasetlerini değişik araçlarla yürütecek bir aşamaya ulaşmış olmasıdır.

Bilinç ve kimlik kazanan bir ulusal hareket iki tarihsel eğilimi kaçınılmaz olarak taşır: Ulusun siyasal örgütlenmesi, yani devletleşme ve uluslararası alanda varolma, yani tanınma.

Çağımızda her ulusal sorun uluslararası, devletlerarası bir sorundur. Kürt sorunu, bunun da ötesinde hem kendi gelişmesinin, hem de uluslararası dengelerdeki köklü değişikliklerin sonucu olarak son derece önemli ve güncel bir uluslarararası sorundur.

* * *

Sosyalizmin çözülüşünün ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasının eski güç dengelerini alt üst ettiği bölgelerin başında Ortadoğu geliyor. "Yeni Dünya Düzeni" Körfez savaşının dumanları içinde ilan edildi. Şimdi Ortadoğu'nun patronu emperyalist ABD'dir. Bütün sorunlarda senaryo ve siyasetler geliştiriyor.

Ortadoğu'da ABD-Sovyet kutuplaşmasının yarattığı boşluk ve menevra alanları artık yoktur.

Irak'ın kolu kanadı kırılmıştır. Clinton yönetiminin, Irak'ın toprak bütünlüğünü korumaktan vazgeçtiği yolundaki haberleri, ABD'nin Kuzey Irak'taki Kürt devletini tanıyacağı ve destekleyeceği biçiminde anlamak gerekiyor.

Ankara Irak'taki Kürt devletini "kendi" sorununun çözümünde kullanmayı amaçlıyor. Tekelci sermayenin yayılmacı ve daha "radikal" kesimi ise Kürt sorununun büyük ve emperyalist Türkiye yolunda tarihsel bir fırsat yarattığı görüşündedir. Bu kesimin basındaki sözcülerinden Cengiz Çandar "Türkiye için tarihi fırsat" başlıklı fıkrasında bozuk Türkçe'siyle şunları diyor:

"Rusya'yı saracak ve sürecek bir çatışmadan, dünyanın ve bölgenin siyasi coğrafyasında, jeopolitik hesaplarda Türkiye'nin etkilenmemesi imkansızdır.

Ancak, sözkonusu istikrarsızlık , Türkiye'ye tehditler getirdiği gibi bir takım avantajlar ve şanslar da sunmaktadır.

Nasıl?

İşte, Türkiye, şimdi, bu mevcut şartlarda bir 'bölgesel istikrar ve güç odağı' olarak, Rusya'nın yerini de dolduracak şekilde Batı dünyasının gözünde, oluşulmasına çalışılan 'Yeni Dünya Düzeni' nin 'temel sütun' larından biri olarak varolabilir.

Böylesine bir belirsizlikler ve tehditler denizinin ortasında, uluslararası sistemin (özellikle Batı'nın), Türkiye gibi güçlendirilmiş bir 'istikrar adası" ihtiyacı bulunuyor. Bu jeostratejik gerçeği yakalamak ve ona göre davranmak, Türkiye'ye yüzyıllardır elde etmediği imkanlar ve fırsatları sağlayacaktır.

(...)

"Güney' de ise Kuzey Irak ve dolayısıyla Kürtler...Dolayısıyla, Türkiye'nin kendi Kürt vatandaşlarıyla barışması, söz konusu stratejik çerçeve için olmazsa olmaz niteliğindedir.

Bizim Kürtlerle, Nevruz arefesinde başlayan yeni süreç, bazılarının pek korktuğu gibi Türkiye'nin parçalanması değil büyümesinin yolunu açıyor." (*Sabah*, 25 Mart 1993)

Kürt sorununun yarattığı tarihsel fırsatın ne olduğunu eski cuntacı şimdiki "emperyalist Türkiye" kalemşörü Hasan Cemal "Bir Amerikan Senaryosu" referansıyla daha açık dile getirdi:

"1970'li yıllarda Demirel başbakanken, rahmetli Semih Sancar'ın Genelkurmay Başkanlığı sırasında bir Kerkük senaryosu gündeme getirilmiş...Böyle bir senaryonun İran-Irak savaşının sürdüğü 1980'li yıllarda geliştirildiği düşünülebilir.

Başkentteki bazı iktidar odaklarında Washington'un bir 'Kürt senaryosundan' söz edilir. Yıllar öncesine giden bu senaryo benim de kulağıma çalınmıştı.

Şöyle özetlenebilir:

Türkiye'nin himayesinde İran, Irak ve Suriye Kürtlerini de kapsayacak biçimde bir devlet, daha doğrusu Türkiye'yle birlikte bir federasyon..

Yani bölgede sınırların yeniden çizilmesini gerektiren bir Amerikan senaryosu..." (Sabah, 26 Mart 1993)

Aç tavuk kendini darı ambarında görürmüş.

Ortada ABD'nin Türkiye'ye böyle bir misyon biçtiğine

ilişkin hiçbir ciddi ipucu yoktur. Tersi var. ABD eski Türkiye Büyükelçisi Abramowitz TÜSİAD'ın yayın organı *Görüş* dergisinin son sayısındaki söyleşide çok açık olarak Türkiye'nin Ortadoğu'da değil, Ortaasya'da desteklenebileceğinden söz ediyor:

"Ben Türkiye'nin Ortadoğu'ya bağlanan bir köprü olduğu kanısında değilim. Bence Türkiye, Ortaasya'da yapıcı bir rol oynayabilir. Oynuyor da zaten." (Hürriyet 24 Mart 1993)

Kaldı ki, ABD yeşil ışık yaksa bile Almanya ve Avrupa'nın böyle bir senaryoya karşı çıkacakları kesindir. Emperyalizmin esas tercihi, kendi Kürt sorununu, "T.C Üniter Devleti" içinde çözme karşılığında Türkiye'nin de desteğini alarak önce Irak'ı, sonra da muhtemelen İran'ı bölerek bir ya da birden fazla Kürt devleti oluşturmaktır. ABD'nin istediği kendi denetiminde Kürt emirlikleridir.

Türkiye ise, Irak'taki Kürt devletini kendi amaçlarına uygun bir silah olarak görüyor, ona göre davranıyor. PKK'nın tek taraflı ateşkesle başlattığı siyasal insiyatif işte bu silahı etkisizleştirmeye yöneliktir. Bölgenin ve Kürdistan'ın çelişkili, hassas koşullarında her taktik adım sorunun bütününü etkileyen kritik gelişmelere yol açıyor.

* * *

PKK açısından sorun, bölgedeki yeni güç ilişkileri nedeniyle manevra olanaklarının sınırlanmasıdır.

Suriye bölgedeki eski rolünü oynayamıyor ve oynayamaz. PKK'nın bu alanı eskisi gibi kullanması olanaklı değil. İslamcı ideolojisi, fetihçi siyasetiyle bölgede ABD'ye ve emperyalizme karşı bir alternatif gibi duran İran ise hem gücünün sınırlarını, hem de ters bir çıkışın kendisine neye mal olacağını bildiği için, PKK ile eskiden Irak Kürt hareketiyle kurduğu türden ilişkiler geliştiremiyor. Ayrıca, kazandığı uluslararası boyut nedeniyle "kendi" Kürt sorunundan eskisinden çok çekiniyor.

Son gelişmeleri, PKK-Talabani yakınlaşmasını, ateşkesi, Kuzey Kürdistan'daki Kürt örgütlerinin geniş bir cephe oluşturma girişimlerini vb. çok kısaca özetlenen bu koşullara bağlı olarak değerlendirmek, ancak konjonktürel gelişmelerin hiçbirini mutlaklaştırmamak gerekiyor.

Gelişmelerin bugünkü aşamasında PKK'nın stratejik hedefinden, ya da silahlı mücadele yönteminden vazgeçtiğini söylemek yanlıştır. PKK esas olarak bir gerilla hareketi değil, siyasal bir harekettir. Bu hareketi uyguladığı mücadele yöntemlerinden biriyle özdeşleştirmek son derece dar bir yaklaşım olur. PKK'nın stratejisini, temel siyasetlerini değiştirdiğine ilişkin bir ipucu yoktur. Taktikler ve mücadele araçlarının öncelik sıraları değişmiştir. Kuşkusuz, araçlarla amaçlar arasında da karşılıklı bir ilişki var ve son yönelişlerin Kürt kurtuluş hareketinin ana doğrultusunu ne yönde etkileyeceği haklı, ama yanıtı şimdiden verilemeyecek bir sorudur. Kaldı ki,

komünistlere düşen papatya falına bakmak değil, kendi sınıfsal-siyasal görevlerini yerine getirerek olayların gidişine müdahale etmektir.

Türkiye sosyalist hareketinin, dolayısıyla Kürt hareketinin sorunu tam bu noktadadır.

Yalnız Kürt sorunu değil, ülke yaşamındaki her önemli gelişme,sosyalist hareketin güçsüz ve işlevsiz durumunu gözler önüne seriyor. Kürt hareketi de önemli ve kendisini ileri çekecek bir bağlaşıktan yoksun kalıyor.

* * *

Devlet Kürt sorununa PKK'sız bir "çözüm" aramaktadır. PKK'lı bir siyasal çözüm , ancak bütün öteki almaşıklar tükendikten sonra son çare olarak gündeme gelebilir. TC-Barzani ilişkilerinin seyri önemlidir. 15 Nisan'dan sonra ne olacağı da belli değildir.

Ateşkes sürer ve Talabani, Kemal Burkay gibi TC'nin muhatap alabileceği isimlerin kişiliğinde PKK'nın de destekleyeceği diplomasi ağırlıklı bir süreç başlarsa, böyle bir sürecin PKK üzerinde muazzam ölçülerde reformist bir basınç yaratması kaçınılmazdır. Her "çözüm yolu" kendi aktörlerini yaratır. Kürt ve Türk reformcuları gün bu gündür deyip Türkiye kapitalizminin "demokratikleşmesi" adına düzenle uzlaşmalara yöneleceklerdir. Bu yöneliş, bugünkü ilişkiler ne olursa olsun nesnel mantığı gereği PKK'nın tasfiyesini hedeflemek durumundadır.

Ancak, Kürt halk kitlelerinin desteğini kazanmış deneyimli ve disiplinli bir parti olan PKK'yı tasfiye etmek, ya da reformcu bir anaforda yok etmek sanıldığı kadar kolay değil. Reformcu bir başkalaşım PKK'nın varlık nedenini ortadan kaldırır. PKK bu basit gerçeği çok iyi bilmekte ve devrimci çizgisini yeni koşullara uygun taktiklerle sürdürmeye çalışmaktadır. Ancak, "devrimci" çizgi kavramı da her yeni durumda yeniden tanımlanmaya muhtaçtır. Sömürücü ve sömürgeci bir devlete karşı yürütülen savaşımda kullandığı yöntemler ve düzen karşıtı eylem çizgisi nedeniyle devrimci olabilmektedir. Savaşımın "barışçıl" seyrettiği koşullarda ise devrimcilik ideolojik içerik ve bağlaşıkların kimliğine bağlıdır. Ulusal kurtuluşun toplumsal kurtuluşçu bir perspektife yönelmesi ve Türkiye işçi sınıfıyla savaşım birliği sonuç belirleyici ö-nemdedir.

Komünistlere düşen, ulusal sorundaki konjonktürel dalgalanmalara kapılıp, bir o yana bir bu yana yalpalamak değil, Türkiye'de komünizmi ve sınıf hareketini güçlendirecek adımları atmaktır.

Çetin ama çözücü adım budur.

DEVRİM

Leopar ve infaz

kavmimiz bilmez mi ki, her kurban edilen çocuğun ruhu da o leopar bedeninde büyüyecektir ve çekinmez mi ki soyunu daha büyük trajedilere hazırlar

Bir filmdi.

Fantastik-gerilim. Anlam için gerekli bir mistisizm içeriyor, cehalet için kötü.

Orada rastladığım öykü şuydu: Bir kavim, inançları gereği çocuklarını leoparlara kurban veriyor. Onyılların evriminde, leoparlara kurban olarak yedirilen çocukların ruhları, o vahşi hayvanın bedeninde büyüyor. Sonuçta leopar-insan dönüşümlü bir metabolizmaya sahip bir yaratık çıkıyor. Cinsiyet gelişimini tamamlayıp ilişkiye geçmek isteyen yaratığın, doğumunu simgeleyen birleşme gerçekleşince dönüşüm zamanı gelmiş oluyor. Her birleşme ya da her açlık gereksinimi aynı zamanda sosyal olan yaratığın insanları yemesiyle ölüm getiriyor.

Aktarım bu kadar yeterli.

Halk, çocuklarını şu ya da bu nedenle, şu ya da bu biçimle içinde bulunduğu zora dayalı sisteme kurban vermeye devam ediyor. Burada teselli için halkın bilgisi, bilinci, örgütlülüğü sorununu öne çıkarmayı bilerek geri çeviriyorum.

Ajitasyondan, bilgi ve haberden farklı olarak, düşsel ve yüreğe dayanan izleksel bir çağrışım için leoparı, o eski kavmi, halkı ve geleceği yanyana getirip düşünmeyi deniyorum.

Kafeslere rağmen, mistik tehlikeye rağmen.

Yaşadığımız ülke, leopar ve kurban edilen çocukların fantastik öyküsünü çağıran olaylarla dolu. Geçen sayıda Kartal, şimdi de Bahçelievler'de tipik bir katliam. Öldürülen üç Dev-Sol savaşçısı!

Devrimciler çocuktur. Devrimlerini yapınca rüşdünü isbat edebilir. Yapılan devrimlerin çocukları o zaman doğar ve yeni bir çocukluk başlar. Tarihin en yaşlı çocukları devrimi daha olanaklı halde yapar. Bizim devrim yürüyüşümüzün çocukları özellikle daha gençtir.

Alıntı öyküye göre, leopara kurban verilme riskleri de çoktur.

Ancak, kavmimiz bilmez mi ki, her kurban edilen çocuğun ruhu da o leopar bedeninde büyüyecektir ve çekinmez mi ki, soyunu daha büyük trajedilere hazırlar?

Eren Doğan

SHP'den, Menzir'e yanıt: Sorumlular hesap versin

SHP Grup Başkanvekili Ercan Karakaş, "SHP'liler üzerime gelirse çeker, giderim" diyen İstanbul Emniyet Müdürü Necdet Menzir'i yanıtladı. Karakaş, "Polis, zanlıları canlı ele geçirmek için gerekli özeni göstermiyor" dedi.

ANKARA, (Hürriyet) 29 Mart 1993

İSTANBUL Emniyet Müdürü Necdet Menzir'in, kendisini "SHP'liler böyle üzerime gelirse çeker, giderim" diye isyan ettiren "Yargısız infaz" iddiasında, SHP Grup Başkanvekili ve İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş'ı hedef aldığı bildirildi.

SHP'lilerin, "Yargısız infaz" suçlamaları, Karakaş'ın Kartal operasyonu' sonrasındaki demeç ve temaslarıyla ortaya çıktı. Kartal'daki hücre evini gezen Karakaş, "Varsa, sorumlular hesap vermelidir" demişti. Karakaş'ın, temasları ve demeçleriyle SHP MYK'daki "Yargısız infaz" iddiaları basına yansıyınca, Menzir isyan etti.

Karakaş ise kimseyi haksız yere suçlamadığını, gerçeklerin ortaya çıkmasını istediğini bildirdi. İstanbul Bahçelievler'deki son operasyon öncesi Kartal'da meydana gelen ve 5 kişinin ölümüyle sonuçlanan olayın kendi seçim bölgesinde yaşandığını anlatan Karakaş, operasyon yapılan evde avukatlarla birlikte incelemede bulunduğunu hatırlattı ve şunları söyledi: "Polis, zanlıları canlı ele geçirmek için gerekli özeni göstermiyor. Kaçma imkânı bırakılmayan zanlıların, canlı yakalanması için beklenebilirdi. Hukuki ve demokratik olan budur. Otopsi raporlarını inceleyenler, insanların yakın mesafeden vurulduklarını iddia ediyorlar. Olaylar kapsamlı şekilde soruşturulmalı ve varsa, sorumluları yargı önünde hesap vermelidir."

E. Karakaş burjuva demokrat geleneğine bağlı, dürüst bir siyasetçi. İstanbul polisinin başını eleştirdi. hepsi susuyor, Menzir'i dinliyordu.

DEVRİM TEMSİLCİLER TOPLANTISI İSTANBUL'DA YAPILDI

1992 Kasım Ankara Devrim aktivistleri toplantısı hareketimizin gelişmesinin kritik bir dönemecinde yapılan son derece önemli bir toplantıydı. Toplantı, *Devrim*'in çıkışından toplantıya kadarki sürecin toplu değerlendirmesini ve açık eleştirisini yaparak, toplantı sonrası dönemin önünü açtı; yürüyüşün yönünü ve yolunu çizdi. Bizim açımızdan daha önemlisi, örgütlü-kollektif işleyişin somut biçimlerini yarattı: İşlevli kurullar, düzenli toplantı, karşılıklı denetim, karar-uygulama bütünlüğü vb.

13-14 Mart İstanbul temsilciler toplantısı ise, bileşimi, içeriği, ruh hali ve üretkenliğiyle çizilen yolda yüründüğünü, yönün doğruluğunu ve örgütsel kasnağın biçimlenmekte olduğunu gösterdi.

Bu toplantıda, farklı köken ve bölgelerden gelen ve birbirlerini ilk kez gören yoldaşlarla, uzun süredir birlikte yürüyen yoldaşlar, hayali değil gerçek bir bütünün öğeleri olduklarını derinden hissettiler. Toplantı, Devrim aktivistlerinin kaynaşmasına ivme kazandıran bir platform oldu.

Toplantı, Yayın Kurulu üyelerinin genel siyaset, birlik, enternasyonal ilişkiler ve mali durum konularında rapor sunmalarıyla başladı ve bölge raporlarının iletilmesiyle sürdü. Böylece, hareketin durumu, olanakları ve güçlükleriyle ilgili bütün işlevli bilgiler toplantıya katılanlara iletilmiş, tartışma ve karar oluşumuna katılımın verileri sağlanmış oldu.

Toplantının gösterdiği şudur: Devrim hareketi iki yönlü, içiçe bir süreçten geçmektedir. Bir yandan, temel işlevler ekseninde bir kurumlaşma ve konsolidasyon biçimlenirken, bir yandan da, yeni katılımlar nedeniyle hızlı bir kadro hareketliliği yaşanmaktadır.

Hareketin katkı ve katılım kanalları açılmıştır ve işlemektedir. Toplantıların günlük yaşam içindeki bireysel katkıların ötesinde, karşılıklı ve doğrudan iletişim içinde fikir ve siyaset oluşturma forumu olmak gibi bir üstün özelliği var. İstanbul toplantısı, bu özelliği yansıttı. Tartışmalara canlı, aktif katılım göstergelerden biridir. Teorik üretime, iş ve görev üstlenmeye, bağış kampanyasına gönüllü katılım göstergedir. Toplantı kararlarını gerçekleştirmede takipçilik ve işlere dört elle sarılma bir başka göstergedir.

Toplantının en yoğun, canlı ve heyecanla tartışılan gündem maddesi 1 Mayıs'tı. Aslında 1 Mayıs vesilesiyle, Türkiye'nin siyasal ortamı, *Devrim* 'in konumu, sol hareketteki grupçu, kesimci eğilim, "kendini amaçlaştırmama" nın ne anlama geldiği ve ne anlama gelmediği vb. tartışıldı. Bu tartışmalar, hem daha fazla ve daha sık tartışmanın bir ihtiyaç olduğunu, hem de ortak dil ve anlayış sağlamaya son derece elverişli bir zemine sahip olduğumuzu gösterdi.

Komünistler, hiç kimsenin başkasını yönetmediği bir toplum için savaşıyorlar. Ne yazık ki, bu sonul amaca bir solukta ulaşılmıyor ve merkezi bir devlet gücüne karşı savaşım, hiyerarşi, yöneten-yönetilen ilişkisi oluşturmayı zorunlu kılıyor. Ama bu zorunluluğu mutlaklaştırmamalı, koşulların elverdiği her durumda, irade, üretim ve katkıyı anonimleştirmenin yollarını bulmalıyız. Bulunabilir. Özellikle de bugün, yalnız komünist topluma yaklaşmanın değil, ileri işçileri, ülkemizin komünist potansiyelini devrim davasına kazanmanın da yöntemi budur.

İstanbul toplantısı bütün bunları çağrıştıran, kendi çapında bir kilometre taşıdır.

Katılımcı kültürümüzün harçlarından biri olsun!

Liselerde devlet baskısı

Ankara'da liseli öğrencilere yapılan baskıların altında iktidarın ve işkenceci polislerin, hakkını arayan ve hakkını almak için demokratik mücadele veren insanlara karşı tahammülsüzlüğü ve acizliği yatmaktadır

Ankara'da 3 Nisan günü DLMK (Ankara Demokratik Lise İçin Mücadele Komiteleri) adına son zamanlarda üzerlerinde yoğunlaşan baskı ve tehditleri protesto etmek için liseliler bir basın açıklaması yaptı. Polisin fiziki saldırısına, cinsel tacizine uğradıklarını, kendilerinin ve üyelerinin gözaltına alındığını, sürekli olarak kaçırma, tecavüz, okuldan attırma tehdidiyle yaşadıklarını açıkladılar.

Burjuva medyaların özellikle de *Sabah* gazetesinin polisin politikasını onaylayan ve kamuoyuna yanlış ve saptırılmış haberler yaydığına dikkat çeken DLMK'liler, kendilerine karşı yapılacak olan saldırılardan sorumlu olanlardan birinin de bu gazete olacağını açıkladılar.

Basın toplantısında bu gazetenin çarpıtarak yayınladığı haberler gösterildi. Sabah Ankara bürosu önünde protesto eylemi yapıldı.

Sosyalist basının kendilerine duyarlılık göstermediğinden de yakınarak, aşağıdaki basın açıklamasını yaptılar:

ANKARA POLİSİ NE YAPMAK İSTİYOR ?

"İnsan hakları" naraları atan iktidar her geçen gün insanlara saldırıyor. O kadar pervasızlaşıyor ki biz lise öğrencilerine dahi baskılarını esirgemiyor.

15-18 yaşındaki lise öğrencilerini yolda yalnız yürüdüğü zaman kaçırarak, cinsel tacizde bulunan, tecavüzle tehdit eden, çukurlara sallandıran, sarkıntılık yapan her türlü hakareti yapan siyasi polis şimdi de evlere baskın yaparak, çocuklarını bulamayınca ailelerini gözaltına alıyor.

Hakan YILMAZ: Ankara siyasi polisi, Hakan YILMAZ'ın arkadaşının evine giderek arkadaşını ve kendisini sormuş, "olmadığını" söyleyen aileye gözdağı vermiştir.

Rahşan EREN: Polis, daha önce defalarca kaçırılan arkadaşımızın 29.3.1993 tarihinde evine baskın yaparak, Rahşan EREN'i sormuş evde bulamayınca tekrar, geleceklerini söyleyerek ayrılmışlardır. 30.3.1993 tarihinde eve gelen polisler Rahşan EREN'i bulamayınca "onu bulamazsak sizi gözaltına alacağız." diyerek ailesini tehdit etmiştir.

Ünal ODABAŞI: 29.3.1993'te arkadaşımızın evine giden Ankara polisi, tehditler savurarak Ünal ODABAŞI'nın babası İsmail ODABAŞI'nı göz altına almıştır.

Barış BAL:1.4.1993 tarihinde lise öğrencisi arkadaşımızın evine giden Ankara polisi ailesine gözaltına alınacağını söylemiştir.

Şenel VATANSEVER: 31.3.1993 tarihinde arkadaşımızın evine giden polis ailesini tehdit ederek "kızınızı gözaltına alacağız, biz yoldan alırsak daha kötü olur. Evden alırsak birşey yapmaz iki gün sonra bırakırız" demektedir.

Cavit TEMİRTÜREN: Polisin saldırısına uğrayan arkadaşımız, dövüldükten sonra kimliğine el konulmuştur. 2.4.1993 tarihli *Sabah* gazetesinde yer alan haberde Cavit TEMIRTÜRKEN direk örgüt üyesi olarak afişe edilmektedir. Arkadaşımızın başına gelebilecek herhangi bir şeyden Ankara Emniyeti ve olayın aslını bilmeden hareket eden, haber yapan *Sabah* gazetesi bizzat sorumludur.

Ankara'da liseli öğrencilere yapılan baskıların altında, iktidarın ve işkenceci polislerin, hakkını arayan ve hakkını almak için demokratik mücadele veren insanlara karşı tahammülsüzlüğü ve acizliği yatmaktadır.

Liseli gençlik üzerindeki baskıları protesto ediyor, tüm kamuoyunu ve insanım diyen herkesi bu konuda duyarlı olmaya çağırıyoruz.

DEVLET TERÖRÜNE SON
BASKILAR BİZİ YILDIRAMAZ
YAŞASIN DEMOKRATİK LİSE MÜCADELEMİZ

Devrim-Ankara

Dokuma işçileri örgütlenmelidir

İşyerlerimizin küçük ve dağınık olması, mevcut sayımızın sendika kanunundaki rakamları tutmaması nedeniyle, hem haklarımızı talep edemiyor

1 Mayıs yaklaşıyor. Dünya'da ve Türkiye'de işçiler savaşım ve kazanım muhasebesini yapıyorlar.

Bizler, tekstil dokuma-trikotaj ve konfeksiyon atelyelerinde çalışan işçiler ise, işçi sınıfının kazanmış olduğu sekiz saatlik işgününden hali hazır durumda mahrum ve uzak durumdayız.

İşyerlerimizin küçük ve dağınık olması, mevcut sayımızın sendika kanunundaki rakamları tutmaması nedeniyle, hem haklarımızı talep edemiyor, hem de işçi mücadelesi gününde dağınık ve hazırlıksızbulunuyoruz.

İşçi sınıfının uğruna yıllarca mücadele edip, kanlarıyla canlarını verip dünyaya kabul ettirdiği sekiz saatlik işgününe rağmen biz örgütsüz işçiler, bu en genel haktan yararlanamıyor, günde 10-12 saat çalışmak zorunda bırakılıyoruz.

Bizler, genellikle götürü-parça başı çalıştırıldığımızdan, iş saatleri fazla, ücretler ise düşük. Ücretimizi arttırmak için parça hırsıyla çalışmak zorundayız. İster istemez günün büyük bölümünü işyerinde geçirmekteyiz.

1 Mayıs, işçi sınıfının şanlı direnişlerine, ve mücadelelerine sahne olmuştur. Ne yazık ki böyle bir mücadeleden yoksun, nereye gideceğini bilmeyen örgütsüz, herhangi bir sosyal hakka sahip olmayan, sosyal sigortası bile olmayan bir topluluğun temsilcileriyiz. Kendi kaderine terk edilen tirkotaj işçilerinin durumu da bizimkinden farksız. Ya konfeksiyon atelyelerinde çalışan işçiler? İşçilerin ancak dörtte biri çeşitli haklardan kısmen yararlanabiliyor!

Arabesk kültür ortamında, boş hayallerle ve umutsuzluk içinde geçen iş günlerinde, bir de meslek öğrenmeye geldiği söylenen, küçük yaştaki kız ve erkek çocuklarının çektiklerini söylemeli. Düzenin tüm pisliği ile yüzyüze geliyorlar! Bunların çoğunun midesini açsak en az bir kilo pamuk çıkar. İşyerlerinde çalışmaya uygun hiçbir standart, bir havalandırma tertibatı bile yoktur. İş kazası olursa, patron işçiyi sözde bir dispansere gönderir ve çok geçmeden de işine son verir! Bu kendini bilmez aşağılık patronlar, İş Yasasının 17. maddesini gerekçe göstererek iş akdini fesheder. Bir arkadaşım aktarıyor: "Ben, M.Ö.K işyerinde çalışırken, patronum bakım yaptığım makinayı çalıştırmamı istedi. Makinaya kolumu kaptırdım, hastanede narkoz etkisindeyken bana bir kağıt imzalatmıştı. İş kazası sonucu hakkımı aramaya çıktığımda bu imzayı karşıma çıkardılar. Patron her şeyi "Yasasına" uygun yapıyordu."

Bu yalnızca bir örnek. Binlerce var. Bizler böylesi şartlar altında çalışırız. Bizler de toplumsal mücadelede ve hak mücadelesinde yerimizi almalıyız. Aksi halde, akıbetimizin ne olacağını bilmeden karanlığa gömülür gideriz. Evet, biz, dokuma, tirkotaj ve konfeksiyon işçileri 1 Mayıs'ta yalnız hissediyoruz kendimizi. Bundan da kurtulmanın yolu sendikalaşma, örgütlenme ve kararlı bir mücadeledir.

Biz, bir kısım sınıf bilinçli işçiler, bir avuç zümreye karşı, bu 1 Mayıs'ta haykıracağız. " Yoktur tek başına kurtulmak, ya hep beraber ya da hiçbirimiz!", "Yaşasın 1 Mayıs, Yaşasın işçilerin birliği"

Bayram Paşalı Tekstil İşçileri Adına S. ATMACA

Sosyalizm Bilinci Mücadeleyi Örgütlüyor

Bitirilemeyen sosyalizm bilinci direnişe kavgaya ve mücadeleye dönüştü. Destansı direnişler yarattı Ölümler ve sakat kalmalar pahasına.Tüm kazanımlar mücadeleyle kazanıldı

İstanbul, Buca, Yozgat, Sağmalcılar, Amasya, Malatya, Diyarbakır, Aydın, Urla, Nusaybin, Mardin cezaevlerinde çocukları ve yakınları bulunan 54 tutuklu ailesi Ankara İ.H.D binasında süresiz açlık grevine başladı.

"Kızlarımızı, oğullarımızı biz doğurduk size öldürtmeyeceğiz. Çocuklarımız üzerindeki baskılar kalkmadıkça,hakları verilmedikçe açlık grevimizi sürdüreceğiz. Eskişehirleri bir daha yaşatmayacağız. Gerekirse kendimizi arabaların önüne atarız " diyerek eylemdeki kararlılıklarını ifade ediyorlardı.

Nevşehir, Bayrampaşa cezaevlerindeki firarlarla, Buca cezaevindeki tüneli bahane eden devlet yürütme, yasama ve yargı güçleriyle tam bir gövde gösterisi içerisinde devrimci tutsakların kaldığı cezaevlerine saldırdı. İhtişamlı binalarıyla burjuva devletin onuru cezaevlerinden firarlar, onu, kamuoyu önünde zor duruma soktu. Prestji kurtarmak için de tüm dönemlerde özlemi olan ama hep geri tepen politikasını yeniden uygulamaya koydu. Devrimci tutsakların siyasi kimliklerine,en doğal haklarına yöneldi. Her zaman olduğu gibi bu politika boyun eymeyi değil direnişi örgütledi.

Bitirilemeyen sosyalizm bilinci, direnişe kavgaya ve mücadeleye dönüştü. Destansı direnişler yarattı. Ölümler ve sakat kalmalar pahasına.Tüm kazanımlar mücadeleyle kazanıldı. Devlet elde edilen hiç bir hakkı ihsan eylemedi.

Süresiz açlık grevine başlayan analar, DYP-SHP koalisyonunun SHP'li kanadından Cevdet Selvi ile SHP binasında görüşmek istediler. Bu istek "Polis çağırma" tehditiyle karşılaştı. Ailelerin kararlılığı karşısında ise polis çağırmadan vaz geçilip, Ankara Milletvekili Salman Kaya ile görüşme yapıldı. Karalılık ve dayanışma sonucunda cezaevlerinde inceleme yapacak bir heyet oluşturuldu.

Öğrenci ve memur kenti Ankara, çevresini sarmış olan irili ufaklı özel sektör fabrikalarıyla devrim mücadelesinin önemli odakların da biri olma özelliğini koruyor.

Ankara'da Mart ayı eylemleri ODTÜ'de rektörlük tarafından desteklenen gerici faşist yapılanmaya hayır formu ile başladı. Forum sırasında Faşist-dinci ittifakı ile çatışmaya girildi. Ankara öğrenci eylemliliklerinde yıllardır pek görülmeyen bir direniş sergilendi.

8 mart Dünya Emekçi Kadınlar günü kutlamalarında polis ile çatışmaya girildi. Emekçi kadınlar gününde Papatyaların, kadınları seven derneklerin alternatifi bir kutlama gerçekleşti.

21 Mart'ın Ankara da TC'nin kalbinde kutlanması ise daha bir anlamlıydı. 3000 kişi "yaşasın halkların kardeşliği" şiarı ile nevrozu kutladılar.

Zekiye Alkan salondaydı. O, salona geldiğinde 3000 kişi öfkesini ve umudunu haykırdı. Yürekler tekleşti.

S. Güneş-Ankara

"Türkiye'de ve Dünyada şövenizm" Paneli

Ankara'da,13 Mart 1993 tarihinde yapılan panele, Yalçın Küçük, Aydın Çubukçu ve Mihri Belli katıldı. Aydın Çubukçu'nun sessizliği tercih ettiği, Mihri Belli'nin, tarihin yıpranmış sayfaları arasındadan hala eski tezlerini okuduğu panelde, Yalçın Küçük, söze, her zamanki şovuyla "iki üniversitenin de öğretim üyesi olduğunu söyleyerek" başladı. Y.Küçük'ün, burjuva üniversitelerini eleştirerek, bağımsız olarak kurulmuş Özgür Üniversite'nin "Öğretim Görevlisi-Rektör" gibi ünvanlar kullanmadığını söylerken, burjuva üniversite kurumlarından olan Gazi Üniversitesi'yle , kurulan Özgür Ünüversite'yi aynı kefeye koyması na ilişkin soruları geçiştirmesi panelin ilginç noktalarındandı.

Konuşmasını Türkiye halkı, Türkiye aydını, Türkiye solculuğu, şeklinde bölümlendirerek sürdüren Y.Küçük, Türkleri "talancı-yöneten" bir millet, Türk halkını da "bundan nasibini almış bir halk" olarak tanımlarken, T.C'nin kendi ulusal değerlerine yabancılaşmış ve köksüz bırakılmış bir halkı silahsızlandırdığını söyledi. Kot pantolon giymeyi olumsuz örnek sayan ve karşı olduğunu söyleyen Küçük, insanların Amerikan ideolojisi altında kalıp tektipleştirildiğini ifade etti.

Kürt devrim hareketinin yükseldiği bir dönemde, devrimci hareketin en zayıf günlerini yaşadığına dikkat çeken Küçük, Türk solunu "devrimden kaçış sovenizmi" yapmakla suçladı. Daha sonra ise kendisinin, devrim için hazır bu topraklarda üstüne düşen görevi yaptığını ve "teskeresin alarak" Fransa'ya gitmek istediğini söyledi.

Mihri Belli ise Kurtuluş savaşının devrimci geleneğin bir parçası olduğunu söyledi. Konuşmasının daha sonraki bölümünde ulus olgusuna değinen Mihri Belli, uluslar yok olmadan önce birbirine yakın kültürlere sahip ulusların birleşeceği görüşünü savundu. Belli, ilerici, sosyalist bir devrim gerçekleştirecek Türkiye'nin Türki devletler için bir çekim noktası olabileceğini ve buradan çıkacak birleşmenin Rusya'dan daha güçlü olacağını ileri sürdü. Türk ve Kürt ulusunun birlikte bağımsızlığından, emperyalizmden bağımsızlığı anladığını ekledi.

Aydın Çubukçu, sözlerine, Sovyetler Birliği'nin çözülmesiyle güç kazanan milliyetçi akımları ve oluşan uluslar karmaşasını tarihte bir geri adım olarak niteleyerek başladı. Dünyadaki milliyetçilik hareketlerinin, emperyalizme eklemlenme çabası olduğunu, bu yüzden emperyalizmin bu karmaşadan korkmadığını ve desteklediğini söyledi. Günümüzde mega-proje diye adlandırılan, Adriyatikten, Çin Seddine ulaşan, jandarmalığını Türkiye'nin üstlendiği bir konfederasyon düşüncesini "hayali" olarak nitelemesi biraz da savunduğu çarpık kapitalizm tezler ile ters düşmeme kaygısından kaynaklanmış olsa gerek. Zira bu konfederasyon düşüncesi, Türkiye'nin emperyalist emellerini gerçekleştireceği ideolojik-politik altyapıyı hazırlamak istemesinin sonucudur.

Şövenizm sorununa sınıf açısından bakılması gerekliğini, ezilen ulusun ideolojisi ile bakılırsa bunun şövenizmi doğuracağını söyleyen Çubukçu'ya, Y. Küçük'ten sert bir Kemalizm eleştirisi geldi. Y. Küçük'ün, geçmişte "popülist" olarak nitelediği bir yapı tarafından "muğlak halk vurgusu var" denilerek eleştirilmesi ise dikkat çekici bir diğer noktaydı.

ANKARA-C.

Yel kayadan ne anlar

AYDIN GÖK

Dünya'da yaşanan hızlı maddi ve siyasal değişimler duvarları, kalıpları ve yuvaları yıktı. Marksimin-Leninizmin deformasyonu çöküşü yarattı.

Saldırıdan savunmaya düşüldü. Tekrar saldırı için tüketilenlerle döğüşülemeyeceği görüldü. Ekilen biçildi.

Miladı Markstan önceye dayanan sağcı teoriler Musa'nın asasının rolünü oynayamadı. Sağa açılan yelkenler kapitalizmin yollarını döşedi.

Osmanlı tarihi gibi yükseliş, duraklama ve gerileme devirleri yaşandı. Ve bir göçtür sürüp gitti.

Kapitalizmi yeniden keşfedenlerin ulumaları, ölüm tacirlerinin mevlütleri yeri göğü inletti. Tövbe, bin kere tövbe etmelerine rağmen tövbeye doymadılar.

Kıbleleri değişti.

Her şey döneklerin yürüyüşüne uygun adım gitmedi.

Onların dışında kalanlar Marksizm-Leninizmde ısrarlı oldular.

Tarlayı yağmura göre kurmayanlar var. Tövbekarlar hala mı devam ediyorsunuz diyorlar. Hala devam ediyoruz.(Cevap çok ta keyifli)

Devam edenlerin bütünü aynı yolda yürümüyorlar. Ara, aşamalı ve karmaşık teoriler hala yaşıyor. Bazıları doğmatizm kamburu ile yürüyor. Eger yürümek denirse.

Çocukluk devrinin izleri silinmedi. Biriktirilmiş kültürde çarpıklıklar diz boyu.

Süreklilik ve kopuşta üretmek ve örgütlenmek iradesi gittikçe berraklaşıyor. Çerçeveye alınıp duvara asılan ve ezberlenen "teorik varsayımlar"ın ortak ırmağa katacağı pek fazla bir şey yok.

Avantajlı değiliz. Dezavantajlarımız bizi zorluyor. Hazır reçete yok. Hiçbir zaman da yoktu. Ama şimdi iyice bilince çıktı.

Eski bereketli topraklar nadasta. Uzun süre ekilmeden kalamazlar. Toprakta çıkan ayrık otlar boşluktandır. Tarla tohuma yabancı değil. Ürün almak için su ile değil kanla sulandı.

Bireysel kaçışlar örgütlenmek iradesini kamçılayarak pozitif etki yapıyor . Bostan korkuluklarını adam yerine koyarak, ite kaka yürünemeyeceğini ayakların kenarlarına, parmakların ucuna basarak yükselinemeyeceğini gördük.Toprağa daha sağlam basacağız. Yanlışların bedelini çok ağır ödedik.

Araçların amaç olmasını önce teorik olarak yadsıdık. Şimdi pratiğini örüyoruz. Konjönktürel değil geleceğin örgütüne yöneliyoruz. Araçların hiçbirini fetişleştirmeyeceğiz. İşimiz zor. Kendimizin aşmak iyi ama yerleşik kültür bizi etkileyebilir. Bunun bilinciyle davranmalıyız.

Vazgeçemeyeceğimiz tek şey komünizmdir. Havuzlarda ona ulaşmak için onlarca yıl zaman kaybetmeye tahammülümüz yok. Okyanusa oynuyoruz. Okyanusa küçük düşünenlerle ulaşılamaz. Havuzlarda yüzmeyi öğrenenler boğulmaktan korkacaklar. Korktukları başlarına geliyor. Okyanusa açılmaktan değil, havuzda kalmaktan.

İşte yolun burasında zorluklarımız var. Henüz beraber yürüyeceklerimizle yürüyemiyoruz. Dar örgüt teorisi ve pratiği iyice mezhepçi kültüre dönüştü. Baltalar, kılıçlar kullanılarak meşruluk sağlanmaya çalışılıyor. İdeoloji ve politikanın sadece isimlerini yanyana yazıyorlar. İçi ise boş.

Grup kültürü onca devrimcinin yaşamını noktaladı.Şimdilerde yeniden silahı kullanılarak grup savaşı başlatılıyor. Tarih birilerine bir şey öğretmemiş.

Yerleşik kültür profilini çıkarmak bugünlerde daha da bir zorunluluk oldu. Yıkmamız gereken çok şey var.

Yıkmak eylemi yapmakla birleşirse işte o

zaman çarpık mezhepçi kültür aşılabılır.

BİR; Bu ülkedeki devrimci örgütleri hiç bir komünist bir çırpıda sayamaz. Mozaik oldukça renklidir. Kızıl rengin bütün tonları var. Örgütsel gelenek ve kültür grup ve grupçuluğun evrimi ile oluşmuştur.

Bu kültür doğurgandır. Karmaşa ise yapıya eğemendir. Grupların varlıkları bu kültürü korumakta ve yaşatmaktadır. Bir grup diğer bir gruba neden kurulduğunu sorma hakkına sahip değildir. Eğer sorarsa sorunun tersinden kendisine yöneleceğini bilmektedir.

Eski veya yeni olmak bir üstünlük getirmiyor. Peygamber tavırlarıyla politika yapanları ise kimse dinlemiyor.

Gruplar mantığında tam bir konsensus vardır. Yönetme anlayışları ise birdir.

Sorgulama yerleşik kültüre yönelmelidir. O zaman görülecektir ki, üstlenilen misyon gurupları ezmiştir.

İKİ ; Yel kayadan ne anlar ?

Devrimci komünist partisi ideolojik-politik ve örgütsel önderliğini sınıfı kucaklayarak gerçekleştirirse, grupsal yaşam için alan kalmaz.

Böyle bir önderlik yoksa boşluk gurubun veya grupçuğun yaşaması için uygundur. Onlarca grup, grupçuk ise doğar, büyür donar, doğurur ve direnir. Olan da budur.

İddialar kağıt üzerindedir. Pratiğe vurulmamış bir teori ise iddia sahibinden ve onun kadar inananlardan başka kimseyi ikna etmez. Pratik kağıt üzerinde değil yaşamda yapılır.

ÜÇ ; Grupçuluk birleşmesini bilmediği gibi bölünmesini de bilmiyor.

Ya emir komutayla, ya da merkezlere bağlılık adına bölünüyor. Çok şükür uluslararasımerkezlere bağlı bölünmeden kurtulundu.

Grupların yarattığı bölünme geleneği, eklektizmle teorik bir açılım yapması bir yana tam bir ideolojik karmaşa yarattı.

Sonuçta, Uluslararası proletarya hareketi için bölündük, zararlı çıkan proleter hareket oldu.

Farklılık yaratılıyor. Yaşamaları için öyle yapmaları da zorunluluk. Aldanmaya ve ya aldatmaya hakkımız yok. Ayrılığın nedeni galiba sandalyede.

Böyle bir şeyi yazmak ve savunmak günahların en büyüğü.

Ama yazıyoruz. Proletaryanın günahına girmektense, grupların günahına girelim.

Devrimci birikimi böyle kullanmaya kimsenin hakkı yok. İlla sekreter kalabilmek için örgüt kurmaya da. Bu yerleşik bir kültür. Yaşamasını şimdilik yeni doğumlara borçlu.

DÖRT; Bir ikiden büyük mü?

Bölen ve bölünenin büyüktür demesi lazım. Grupçu yapılarda ise her bir, diğer birden büyüktür. Birlerden herbirinin savunucuları İnansa da inanmasa da mevcut durumunu ancak böyle tanımlar. Bu grupçuluğun sihirli bir sözüdür. Kerametine inanılır. Arkasına saklanılır. Sığınılır.

Birlerden herbirini büyük veya küçük yapan nedir? Diğer birin sınıf ve saf değiştirmesidir. Yoksa örgütlenme sorununda tartışılan herhangi bir sorun birlerden birini iki karşışında büyük yapmaz.

Birlerden herbirinin diğerine taktığı sıfatlar ise mezhep kültürünün sonucudur. Katkı ise mezhep sözlüğünedir.

BEŞ: Devrimci hareketin grupçu yapısı meşru değildir. Böylesi bir tablo yapaydır. Proletarya devrimi ve Marksist Leninist örgütlenme teorisi küçük burjuva aydınların veya sekreterlerin istedikleri gibi at oynattıkları alan olmaktan çıkarılmalıdır.

Gruplar ise buna engeldir. Meşru olmayan yapılarıyla teorik eskizlerin dağıtımını üstlenmişlerdir.

Leninist örgütlenme adına yapılan pratiklerin çoğu leninist örgüt teorisine ihanettir.

Lenin 'in eserleri deforme edilerek yapılan bir yürüyüş, onun ismiyle de anılsa leninistleştirilemez.

Zaman mekan gözetilmeden onun örgüt içinde izlediği taktiği ezberlemek, hiç benzemeyen bir olayda kullanmak Lenini anlamamak ve karikatürize etmektir.

Katkı negatif sınırına dayanmıştır. Daha ötesi ise yoktur.

70 sonrası en çok pratiği yapılan iş örgüt kurmaktır. "Deneyim" oldukça fazladır.

Her grup önderlik sorununu daha da tartışılır kılmaktadır.

Alan bunca yapıya rağmen boştur.

Grup kurmanın zorlaşması gerekirken, kolaylaşmıştır. Çelişki burdadır. Eylem sıradanlaştırılmıştır. Sıradanlaştırılan her şeyin taklidi kolaydır

Bu ülkede öylesi gruplar kuruldu ki; çoğundan ne devrimcilerin , ne de devletin haberi var. Proletaryanın haberi olup olmadığını sormak dahi abes.

Apayrı bir dünyada yaşayan bu gruplarla aynı oksijeni soluduğumuzu söylemek zor.

ALTI; Bir diğer gruptan ileri olma. Yerleşik kültürün iddia anlayışı bu. Ölçü bir diğer grup. İdeolojik politik sorunlarda önce

dedim sonra dedim, dedik, dediniz türü didişmeler.

Biryerde kör döğüşünü alan manzara.

Üstünlük psikozlarıyla grup yaşamını devamettirme.

İdeolojik-politik olarak ileri ufuklar. Sonra gittikçe daralma. Büyük iddialar ama sonra geriye sayma.

Küçülen iddialarla, küçülme. Savunma zırhları oluşturma.

Geleceği olmayan bir yürüyüş.

Maraton değil kısa mesafe koşmak. Geliştirilemeyen her nokta da ayak diremek.

Her satırda korku dolu okyanus yolculuğuna çıkmak. Başlangıçta iken gelinebilecek yere gelindiğini sanmak.

Düzeyi kaybetmek ve statükoculuğa sarılmak.

Devrimci dinamikleri önce frenleme sonra çürütme.

Ve sonuçta başlangıçtan geriye düşüş.

Örgütsel olarak da daralma. Yükselen eleştiriler. Demokrasi nutukları altında budama. Uygun adam yaratma. Yaratamazsan dışlama. Dışladığına kara kaplı defteri gösterme

Akrep gibi kendi kendine vurma. Binilen dalları kesme

Kültür bu.

Yaşatılmasında proletaryanın çıkarı yok.

Çürümüşse bu kültür, tüm çürüyenler gibi hak ettiği yere gidecektir. Yeni kültürün yaratılması geciktikçe biraz daha ömrü uzayacaktır.

Komada. Bitkisel hayat yaşıyor. Yeni eskinin bağrında onu yadsıyarak yeşerecektir. Tarifi, tasnifi yok. Yadsıdığı değerlerin yerine iyilerini oluşturarak hayatın içerisinde gelişecektir.

YEDİ; Grupların kolu kanadı kırıktır.

Yerel önderlikleri zayıf ve tüketici olanın durumu da budur. Nefes boruları tıkalıdır.

Yerel önderliği güçlü olmayanın kollektivizimden bahsetmesi hamsinin agaca çıkacağına inanmak gibidir.

Tüketicilikten üretici olmak örgütlenmenin geleceğidir. Tekil iradeye mahkum olanın içi kurum bağlamıştır. Yönetici sayısının artması yürüyüşün kollektivizasyonu değildir.

Kollektivizm katkı ve katılımla artar. Katkı ve katılım yoksa kendinden menkul sihirli kalemler türer. Yerel önderliklerin gücü sihirleri çözer. Ayaklar sağlam basar. Yürüyüş kavranır ve hak ödev ilişkisi başlar. Hak ödev ilişkisi bayramdan bayrama apoletlerin parlatılıp temizlenmesi değildir. Ne sadece hak vardır ne de ödev. Birinden birini yalnızlaştırırsanız bürokratik çark işler.

Ödev ilişkisiyle kurulan ilişki " vazifemi yaparım gözlerimi kaparımdır. " Konspirasyonla korunsa da ipliği pazara toptan çıkar. O halde yerelin katkısı takip düzeyinden kurtarılmalıdır.

Kadro ise düşünen, yazan mücadele edendir. Bu uzuvların herbiri ayni gelişmişlikte olmayabilir. Ama mutlaka bir kadro bu uzuvlara sahip olmalıdır.

Kimsenin bulunduğu yer ona baki değildir. O anda hak etmiştir. Katkı ve katılımı azalırsa, dipten gelenlerle değişmelidir. Dipten geleni olmayanın geleceği de yoktur. Geleceği olmayan komünizmi kuramaz.

SEKİZ; Gruplar birleşmek için gösteri yapıyorlar. Gösteriler iş değil, şov örgütlüyor. Birleşmek için çok bağıranlar yapılanına meşruluk arıyorlar. Toplantılarda birlikler değil birleşememek tartışılıyor.

Yoldan değil, labirentlerden geçmek öneriliyor. Kutu içinde kutu, tekrar kutu. Birleşmeleri için engel kalmayanlarda bu yolu öneriyorlar. Bunun sonu yok. Açmazı ise devam ediyor.

Bazıları ise daha garip. Orta sermayeden ittifak arıyor, devrimci örgütlerle ittifakı yadsıyorlar. İttifak yaparlarsa yoldan sapacaklarını düşünüyorlar. Ne gariplikler ülkesinde yaşıyoruz. Bunu da teori diye savunanlar var.

Kaşları fazla birbirine çatmak eskiden yerleşik bir bakıştı. Şimdilerde pek kalmadı. Ama yaşatanlar var. Bunu da devrimci tavır adına yapıyorlar. Devrimci örgütlere karşı kin duymak ve komünizm mücadelesi hiç birbirine uyar mı?

Sonuç olarak; Türkiye komünist hareketinin bir mücadele tarihi var. Eski komünistlerin birbirleriyle olan kimlik ve kişilik kavgasından öte bir tarih var. TKP 'nin ilk yıllarından başlayan iç kavgalar, dengeler, kopmalar, likidasyonlar bu tarihte yer almıştır.

Geleceğin örgütü bütün bir tarihin yarattığı kültürün olumsuz yanının aşılmasıyla oluşacaktır. Katkı-katılım. Hak-ödev. Amaçlaştırılmayan araçlar. Kendi ötesini aramak ve sorgulamak. Bürokratik mekanizmelara değil, mobilize bir yapıya sahip olmak.

Geleceği kişilere bağlayarak değil, kişileri geleceğin hareketine göre biçimlendirerek yürümek.

Bu yürüyüşün başındayız. Her adı-mımızı komünistlerle birlikte örmek istiyoruz.

SOSYALİSTLER VE SENDİKALAR:

Zonguldak deneyimi

SERDAR ATAK

İnsanlık tarihi mücadele tarihidir. İyinin kötüyle, ezilenin ezenle, haklının haksızla mücadelesinin tarihi. İnsanoğlunun varoluşuyla başlayan bu mücadele, yönetenin olmadığı bir dünya yaratılana kadar da devam edecektir. Kapitalizmin doğuşuyla beraber, ezen ezilen mücadelesi yeni bir boyut kazanmıştır. Bir tarafta toplumun bütün değerlerini kanı ve canı pahasına yaratan *işçi sınıfı* diğer tarafta yaratılan tüm bu değerlere hiçbir alınteri dökmeden el koyan *patronlar* Bu çelişkilerin sonucunda işçi ile işveren sürekli ve kıyasıya mücadele içindedirler. İşverenin amansız sömürü ve baskısına karşı önceleri bireysel olarak makinaları kıran, sabotaj yapan bireysel mücadele veren işçiler, bu mücadelenin sonuçsuz kalmasıyla örgütlenme ihtiyacını duymuşlardır. İşte sendikalar, kapitalizmin doğmasıyla birlikte işçilerin işverenlere karşı insanca yaşama mücadelesinde sömürüye ve baskılara karşı bir mücadele örgütü olarak doğmuştur.

Sendikalar, işçi sınıfının ekonomik-demokratik kitle örgütleridir. Birinci olarak işçilerin sömürüye karşı daha iyi ücret alması ile daha iyi çalışma şartları, ikinci olarak işverene karşı baskı unsuru olmak ve engellerin kalkmasını sağlamak için mücadele ederler. Birinci mücadeleye ekonomik, ikincisine demokratik mücadele denir.

Uzun ve zorlu bir kavga sonunda işçiler sendikal haklarını elde etmişlerdir. Böyle zor elde edilen sendikal haklardan işçilerin vazgeçmeyeceğini tarihteki deneyimleriyle çok iyi bilen işverenler sendikal mücadeleyi denetim altına almayı, sendikaları kendilerine hizmet eden kurumlar durumuna getirmeyi onların içini boşaltmayı yöntem olarak seçmişlerdir. İşte bu anlayışla oluşturulan, bir işveren örgütü gibi çalışan işçilerin çıkarlarından ziyade işverenin çıkarlarını koruyan işbirlikçiler durumundaki sendikalara "*Sarı sendika*" denir.

İşçi sınıfının sendikaları "*Sınıf sendikaları*" dır. Emek-sermaye çelişkisinde, emeğin hakkının alınması ve demokratik kazanımlar için işçi sınıfının gerçek bir örgütlenmesini yaratan, örgütlenmede Din-dil-ırk-mezhep-cinsiyet-bölgecilik ve siyasal düşünce ayırt etmeksizin, işçi çıkarlarını savunan örgütlerdir. İşçinin çıkarlarını diğer toplumsal çıkarlardan ayırmadan, her yerde emek mücadelesine destek olma bilinciyle örgütlenirler. Dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar işçilerin kazanımlarında sevinir, kaybettiği durumlarda destek ve mücadele geleniği yaratırlar.

BÖLGEMİZDEKİ DURUM

Zonguldak işçi sınıfının sınıf sendikacılığı anlayışıyla örgütlenmesinin aciliyetini anlamamız için havzadaki devletin saldırılarını ve bu saldırıların neye hizmet ettiğini kavramamız gerekiyor. Böylece bu saldırıların sonuçlarına karşılık mevcut sendikal anlayışın bugüne kadar aldığı tutum da açığa çıkacak bu anlayış çürümüşlüğünü de gözler önüne serecektir.

Devlet yaklaşık yirmi yıldır TTK'yı ve çalışanlarını baskı altına almıştır. Bu süreç ufak tefek iyileştirmelerin dışında TTK'ya ciddi yatırımların olmadığı, hatta mevcut üretim alanlarının yavaş yavaş kapatıldığı bir dönemi kapsar. Tüm istatiki göstergeler bizleri doğrulamaya yeterlidir. Daha da ileriye giderek havzada çalışan veya çalışmayan herkes bu gerçeği az çok kavramış durumdadır. Uygulana gelen bu politikalar bölgemizde diğer sosyal sorunları çığ gibi büyütmüş ve bölgemiz çelişkilerin hızla yoğunlaştığı sosyal bir patlamanın eşiğine gelmiştir. Yatırım olmayınca iş kazaları ve ölümler artmış yeni iş alanları açılmadığından işsizlik yüzbinler boyutuna varmıştır. 1990 Zonguldak Direnişi tam da bu noktada patlamış, tüm bir kentin direnişi haline gelmiştir. Direniş, madencinin

öfkesinin patladığında neler yapabileceğini göstermesi açısından fazlasıyla eğitici olmuştur. Ancak aradan iki yıl geçtikten sonra, geçmişi irdelediğimizde, devletin direnişten öğrendiklerini işçileri uyutma doğrultusunda akılcı politikalarla en iyi uygulayan taraf olduğunu görüyoruz. Bu politikalar doğrultusunda devlet sendika işbirliği geliştirildi. Sendika amacından saptırılarak; spor, kooperatif vs. türünden faaliyetlere ağırlık verdi. Yanısıra herkesin bildiği bir sürü kanun dışı yolsuzluklar yapılarak sendika zan altında bırakıldı. (Mücadele dönemlerinde işverenin bu yolsuzlukları koz olarak kullanacağı ortadadır). Yolsuzluklar günlerce kamuoyunda tartışılmış, işçi ile örgütü arasında ciddi güven bunalımları doğmuştur. Kozlu katliamında sendikanın işveren yanlısı tutumu bunalımı doruk noktasına çıkartmıştır. Bu olgular, işçileri örgütünden uzaklaştırıp yalnızlığa itmiştir.

T.İ.S görüşmelerinin devam ettiği, aynı zamanda sendika seçimlerinin gelip dayandığı bugün de madenciler için durum hiç de iç açıcı değildir. Geçen dönemle kıyasladığımızda sorunlarımız bir kat daha artmıştır. Devletin ve patronların saldırıları daha sistemli olmaktadır. Mevcut sendika, içine düştüğü bataktan kendini kurtaramadğı gibi işçilerin haklarını savunucak güçten ve anlayıştan da yoksundur. Yanısıra sınıfın çıkarları doğrultusunda mücadele verebilecek yeteneğe ve birikime sahip arkadaşlarımız birbirinden ayrı ve dağınık durumdadır. Öyleyse yarattığı mücadele geleneği ile Türkiye işçi sınıfının yolunu aydınlatmış, madencilerin önümüzdeki zorlu döneme örgütlenme sorununu çözerek girmesi temel sorundur. Önderlik misyonunu sürdürebilmesi kesinkes buna bağlıdır. Doğan önderlik boşluğunu doldurmak ise tabanda birliği sağlayarak inançlı bir çaba başlatmaktan geçer. 1990 Zonguldak Direnişi ile kazandığımız epey birikimimiz ve doğru hedeflere varmamıza yarayacak yeterli deneyimimiz vardır.

SENDİKAL MÜCADELENİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER

En büyük engel sarı sendika anlayışın hakim olduğu şube yönetimleri ve genel merkezdir.

Sendikacılık bir işkolu değildir. Birilerinin arpalık olarak gördüğü, kendi yaşamlarını sendikanın nimetleriyle rahat yaşama dönüştürdükleri, bal tutanın parmağını yaladığı, birilerinin amir oldukları bir yer de olmamalıdır.

Sendikacılık, bir mücadele alanıdır. İşçinin bilinçli gücünü hak mücadelesinde örgütlü bir biçimde kullanmasıdır. Mücadele etmeyen, bu konuda uğraş vermeyenlerin sendikacılık yapma hakkı yoktur. Rahat koltuklarında oturan, işçilerin ne mücadelesiyle ne de örgütlü olmak konusunda eğitimine yönelik çaba göstermeyen anlayış değiştirilmelidir.

Her an işçinin denetim hakkını kullandığı, sendikanın mücadele kararlarının katılımını, kısaca işçinin herşeyiyle sahip olduğu bir sendikal anlayış yerleştirilmelidir.

Bugün havzada sendikal yönetimin oluşturulmasında etkili olan çok geri anlayışlar vardır. Bunlar sınıfınbirliğini bozan, işverene karşı mücadelede sınıfı geri mevzide tutan anlayışlardır. Nedir bunlar?

BÖLGECİLİK

Yıllardır bölgecilik körüklenerek işçinin birliği engellenmiştir. Seçimlerde adayı olmak esas alınmıştır. Hiçbir sendikal bilince sahip olmayan bu insanlar işçilerin hak alma mücadelesinde engel duruma gelmişlerdir. Sürekli şovenizm propogandası yapılarak işçilerin birliği bölünmüş ayrı tezgahta, aynı birimde çalışan insanlar birbirlerine karşı soğuk durmaya başlamışlardır. Oysa sendikacılar gerek ekonomik gerek sosyal açıdan rahat bir yaşam sürerlerken iş kazalarında sakat kalanlar, ölenler böldükleri işçiler olmuştur. En son Kozlu katliamında gördük ki, ölüm, insanların hangi bölgeli olduğuna, rengine, milliyetine bakmıyor.

Bölgeciliğin sürekli körüklenmesi salt Zonguldak'a has bir durum değildir. İşverenler yüzyıllardan beri işçileri bölmek için bu oyuna başvurmakta ve fazlasıyla başarılı olmaktadırlar.

PARTİCİLİK

Bilinçli inanca dayanmayan, miras gibi kalan veya kişisel çıkarlara göre hakim olan bu anlayış, başka bir tehlikedir. A Partisi, B Partisi, C Partisi taraftarlarıyla beraber olunamaz, mücadele edilemezmiş gibi davranılmaktadır. İktidar yanlısı olan bazı işçiler, kişisel çıkarlar elde edebilecekleri ilişkileri yakalamak düşüncesi ile, kendi partisi yanlış da yapsa savunmaya devam etmektedir. Bu durum iktidardaki parti değişikliğinde bu kez diğer arkadaşlar tarafından sürdürülmektedir. Bu arkadaşlar sınıfın çıkararanı ön plana alan örgütlü mücadeleden kaçmakta, hatta baltalamaktadırlar. Oysa parti gözetmeksizin aynı şartlarda çalışıyoruz. Aynı ücreti alıyor, aynı kirayı veriyor, aynı harcamaları yapıyoruz. örgütlülüğü engelleyen, sınıf hareketini zaafa uğratan bu suni ayrılığa karşı çıkmalıyız.

MESAİ VE PRİM SİSTEMİ

Yıllarca sendikalı olmanın nimetlerinden yararlanmasına rağmen birçok arkadaşımız ekonomik durumunu düzeltmek adına fazla mesai ve prime yönelmişlerdir. Fazla mesai ve prim daha fazla yorulmak, hastalanmak, yanısıra yorgunluk sonucu daha çok kazalanmak demektir. İş dışında sosyal bir yaşamın olmaması demektir. En önemlisi de işverenin primi koz olarak kullanması sonucu sarı sendikalara destek olmak ve doğal olarak da daha çok hak kaybı demektir.

Bütün bunların yanında 12 Eylül politikalarının toplumda egemen kıldığı korku ve bireycilik sendikal alanda önemli bir engel durumundadır. Örgütlü hareket olduğunda işçilerin ne kadar güçlü ve yenilmez olduğunu havza işçileri olarak deneylerimizle biliyoruz.

Neler için mücadele etmeliyiz?

— İnsanca, onurlu bir yaşam ve ailesinin iyi koşullarda yaşamasını sağlayacak, çocuklarının eğitimine kültürel gelişimine yetecek kadar bir ücret için mücadele etmeliyiz.

— İyi bir ücret sözleşmesi imzalanıp, sözleşme sonrası binlerce işçisinin işten atıldığı ülkemizde işgüvenliği için mücadele vermeliyiz. TTK'nın daraltılacağı ve özelleştirileceğinin bilindiği bugünkü koşullarda bu yakıcı bir sorundur.

— Dünyanın en geri çalışma koşullarının var olduğu, iş kazaların ve ölümlerin günlük yaşantımızın bir parçası haline geldiği bir süreçte iş kazalarına maruz kalmayacağımız, çalışırken hastalanmayacağımız, meslek hastalıklarına yakalanmayacağımız sağlıklı ve iyi çalışma şartları için mücadele etmeliyiz.

— İş yerinde işin dağılımı ve üretim sürecindeki kararlara katılmak için mücadele etmeliyiz.

— Çalışma sürelerinin azaltılması için mücadele etmeliyiz. Bu doğrultuda prim ve fazla mesai sistemine karşı çıkmalıyız. 6 saatlik işgünü, tam vardiya. Haftada 2 gün tatil.

— ABD'li işçiler yüzyıl önce ağır ve fazla çalışma şartlarına karşı, çalışmanın dışında insanca yaşama hakları olduğunu bir sosyal yaşamları olduğunu savunarak 8 saatlik işgünü için mücadele vermişler ve 1 MAYIS böyle doğmuştur. Yüzyıl sonra Türkiye işçi sınıfının talebi daha fazla çalışmak ve prim olmamalıdır. İnsanca yaşam ihtiyaçlarımızı belirleyecek, normal çalışma süresi içinde bu ihtiyaçlarımızı karşılayacak bir ücret için mücadele etmeliyiz.

— İşveren sendikal örgütlerinin Türkiye siyasetini yönlendirdiği bir gerçektir. Hatta işçi haklarını kuşa çeviren yasaları 12 Eylül yönetimine dayatıp kabul ettiren işveren sendikalarıdır. Üretimi gerçekleştiren toplumun çoğunluğunu oluşturan işçilere sürekli "işçi politika yapmaz" diyen bu anlayışa karşı işçi sendikalarının siyasal yaşamda yerini alması için mücadele vermeliyiz. Ülkemizde işçi sınıfı temel mücadele araçlarından yoksundur. Örgütlü değildir. Kendisini savunan bir siyasi parti olmadığı gibi, işçinin olması gereken sendikalar da çoğunlukla işçi sınıfının değil, işveren memuru gibi görmüş, sadece verilenle yetinen sendikacılığı (Sarı sendikacılığı) hakim kılmışlardır. Bugün GMİS'de aynı anlayış hakimdir. Havzada çalışan sınıf bilinçli, düşünen, çevresini sorgulayan, sorunlarını bilen, çözüm arayan tüm işçilerin birlikte hareket edip sorumlu davranmalar gerekmektedir. Gelecek günlerin aydınlık olması bizlerin elindedir.

Ne için mücadele etmeliyiz sorusunun aslında cevabı çok açık olarak (siyasal iktidarı almak için) sosyalizmi kurmaktır. Bu çerçevede yapılması gerekenler ışığında sosyalistlerin amacı yazıda da belirtildiği gibi sendika için sendikacılık olmamalıdır. Burada amacımız siyasal iktidara, sosyalizme giden yolda sosyalist harekete —Devrim ordusuna kalıcı kadrolar çıkarmak olmalıdır.

Bugün sendikaların devlet ile tam entegre olmaları bir dezavantaj olarak görülse de; sosyalistlerin bu dezavantajı avantaja çevirme şansları var. Çünkü sendikaların devletlle tam entegre olmaları sınıf içinde reformizme kaymaya müsait unsurların kapılarını kilitlemiştir. (Sendikalar umut olmaktan çıkmıştır çünkü) Aynı zamanda kilitlenen bu kapılar sosyalistlerin-komünistlerin eline devlet erkini yıkıp sosyalist devrimi yapacak kapıların anahtarlarını vermiştir. Bu etapta avantajımız çok (örgütlü mücadele) bunları yılmadan-yorulmadan ve de temkinli ve akıllı bir şekilde kullanmalıyız.

Bu topraklar, —toprağımız çok zengin (sosyalizm uğruna mücadeleler için) akılcı ve bilinçli sürmek zorundayız.

Mücadele adına bir takım lüksleri yaşama hakkını kendimize vermemeliyiz. Kimsenin böyle bir hakkı olmamalıdır.

Üreten biz yöneten de biz olacağız.

Komünizme doğru

MESUT HASTÜRK

Devrim teorisinin özü ve yöntem kavrayışı değişmemiştir. Lenin'i burada görmek ve içinde bulunduğu tarihsel olgulardan çıkartıp mistik bir tarih yapıcı biçiminde tabulaştırmamak gerekiyor.

Öte yandan, devrim teorisi ve yöntem kavrayışı ile belli bir komünist pratiğin izini de sürmek gerekiyor. Bu da gelenekselle tek bağdır.

Ancak, tarihsel dönemler, dönüşümler ve koşullar, ait oldukları nesnelliklere bağlı teorilerle çok da iyi kavranamıyor.

Bugün devrimci ve sosyalistler, hiçbir öncülük vasfında olmayacak denli geleneksel düşünüyor. Bunu "dirençlilik", "sabır" ve "ortodoksluk" kavramlarının, aynı geleneksel dilce olumlanmış haliyle ele alıyorlar. Çeşitli inanç kategorilerinin bilinç eyleminin önünü tıkadığı bir gerçektir. İnanç, bilincin eyleminden doğar ve bilincin yeni eylemiyle yeniden üretilirse anlamlı olur, aksi halde boş-soyut bir geleneğin kalıpları olmakla gerici-geriletici bir karekter kazanır. Sorunların önemli bir bölümünü burada görmekte yarar var.

Türkiye'de mevcut egemenliğin egemen formlarından kopulamadığı da bir başka gerçek. Genel olarak bakıldığında dünyada, Marksist-sosyalist hareketler için de geçerli olan bu durum, doğulu kültürel ideolojinin islamcı-feodal kültür ögelerinin toplumsal egemen yaşam biçiminin değerleri olarak ideolojik işlev gördüğü bu bizim gibi ülkelerde çok daha farklı ve özgül niteliktedir. Bağlayabilmektedir. Buradaki cesaret sınavının tipikliği hakkında da fikir vermektedir. İlla ki bu kategorileri tekelci kapitalizmin bozması gerekmiştir. Bugün egemen kültür ve ideoloji planında olan özgül gelişmeleri (değişmeleri) de buna bağlamak gerekir. Böylece toplumsal üstyapı denilen geniş alanda sistemin egemen değerler açısından ileri rolünü (işlevini) oynayabilmesi olanağına da şaşırmamak gerekir.

Bu sorunlar altında bir devrimciden ve onun herhangi bir muhatabından ne bekleyebilirsiniz? İlericilik fonksiyonu politik alanda belli bir biçimde dumura uğramış komünistlerin toplumsal alanlardaki genel varlık biçimleri nedir?

Sorunlar yeni keşfedilmiyor. Önem, hız ve ihtiyaç sorunları yeniden sivriltiyor. Her komünistin bir havari gibi yaşama girmesi gerekiyor. Silahla aşk arasında, doğumla ölüm arasında bütün fonksiyonları canlı-öncü ve redci bir kimlikle bambaşka kurması gereki yor.

Geleneksel sol paradigma çözülmüştür.

Kimsenin canı yanmasın, çözülmüştür. Yeni red ilkelerine kavuşması için yaşamı kavrayamama özürünü gidermesi ve yeni süreçlere akması hem teorik-hem pratik bir yeni ve yenilik sorunudur. Ortaya atılan yenilik tezlerini eski sol paradigma içinde yer almaları nedeniyle şiddetle eleştiriyoruz. Yenilik o değildir, o ancak ikame ve taklit gibi basit bir psikososyal savunu mekanizmasıdır.

Kimse, o çerçevede karşıt eylem ve *gelecek pratiği* ve gerçeklik kurma çabasını başarabileceğini düşünmesin.

Reel olgular, gerekler tek başına tarihsel eğilimleri ele vermezler. Varlıklarını ve amaçlarını açıklayanların bunlara dayanmaları geçicidir.

Sol mistisizm ve idealizmle çevrili inanç kategorilerine bağlı geleneksel kadro ve yapısal gelenekler, pratik varoluşları nasıl olursa olsun ve neye dayanırlarsa dayansınlar sistemden kopuşu sağlamakta tarihsel bir çizgi olamazlar.

Bu topraklarda eylemli gelecek oluşturma çabası, ya da üstteki deyişle gelecek pratiği yapma işi bilgiyi, düşü, somutu birlikte fiilileştirme çabasına dayanmaktadır. Toplumsal

devrimler ve iktidar değişimleri bu çaba ve bu olguların geçmişi tasfiye gücüne erişmesiyle yapılmaktadır. Komünistler buna iradi ve siyasal etkinliği katarak erken devrim amacı gütmektedir. Hikayenin basit özeti budur.

Açık olan şey, her nesnelliğin kendi dinamik ögelerinin olumsuzlama pratiğinin ürettiği biçim ve bu biçimlerle somutlanan devrimci yürüyüş pratiklerinin "*gerçekliğini* temsil" edebildiği ölçüde yenileştirici olabileceğidir. Gerisi sözdür. Kanla yazılması söz olduğu gerçeğini değiştirmez.

Sözü eyleme dökmek, eylem koşullarını okuyabilmek anlamına gelir. Gerçekliği görmek-karşıt gerçekliği oluşturmanın eleştirel eylem çizgisini göze almak demektir. Bu devrimciliktir. Burada açık olması gereken, karşıt pratiğin bir yaşam gerçekliği üretme denemesine girişmesinin zorunluluğudur.

Bir sözün izini sürmek, bir pratiğin izini sürmekten ayrı olamaz. "Dar politik eylem yapmaya indirgenmiş" bir pratik özgül koşulları tartışılmak kaydıyla eylem çizgisi anlamında bir değere sahip değildir.

Sorunu praksiste görmek zorunludur.

Bu girişten sonra konunun kapsadığı bazı ögeleri ele almak üzere yazıyı parçaya doğru daraltmakta yarar var. Ele alınacak parça, dönem sorunlarının parçaları olacak.

Dönem kavranmadan dönemeç geçilmez.

TARİH ŞEMASI

İşleyen yasa, Marksist tarih bilimi ile anlaşılır durumda. Ancak, onun kaba çizgilerle ortaya çıkartılan biçimlerine uydurularak anlaşılmıyor.

Değişim sorunuyla kapitalizmi tarihten tasfiye-yıkma sorununu bir tarih şeması ile açınlamak mümkün değil. Tarih şeması, abartıldığında önemini yitiren bir "en genel yasa"dır. "En genel"leri abartırsanız "Engel" olur, içi boşalır ve en basit'e dönüşür. En basit tarafından kuşatılır. Marksist tarih anlayışı reel tarih bilgisi içinde bir zincirin halkalarına oturmaktadır. Kendi tarih bilgisinin somut-nesnel süreçleri bugün de işlemektedir. Doğruluğunun nedeni de budur.

Kısacası, Marksist tarih şeması üzerine yapılan spekülasyonlar, şemaya bağlılık ve red eğilimleri bunu durdukları yerden yapmaktan öte bir mantık ortaya koyamıyor. Ya karşıt bir felsefi sistem kurgusu içinde mantıken dışlamakta, ya da Marksizmi kavramamaktadırlar.

Tarih şeması hakkında şu ön savları tartışmak üzere sıralamak istiyorum. Konu gündeminde olmamakla birlikte dolayında olduğunu kabul etmek gerekir.

Bir, tarih şeması, bir "en genel" yasadır.

İki, marksist tarih bilgisi, halen sürmekte olan tarihin bilgisidir. Bu şemanın içerik bilgisini de doğru kavramayı gerektirir. Bundan kimse kaçamaz.

Üç, aynı bilgiyle de bağlı olarak, burjuva aydınlanma çağının toplumsal-bilimsel paradigmalarına bağlı yanları vardır. " En","Evrensel" "Pozitif" karekterdedir.

Dört, ifade edilişinden öte anlamlar da yüklenilmiş ve tüm bu anlam yüklemleri de burjuva aydınlanma geleneğine bağlı olarak yapılmıştır. Bu, Marksist yöntemin sindirim sistemlerini bozmaktan başka bir işe yaramamış, örtük olarak kapitalizmi olumlamayı günümüze kadar getirmiştir.

Red ve uzlaşma birarada olmuştur.

Beş, şema Marksizmin köktenci tezlerinin önünde durmuştur.

Sonuç olarak, gerek yasanın bilgisi ve gerekse yasaya bağlanmış sonraki kuşaklar, bu şemayı mutlaklaştıran ve işlevsizleştiren bir basitliğe erdirmiştir. Kaba marksizm deniyor, doğrudur.

Ama, sözkonusu tarih bilgisinin birikimi toplumsal sınıfsal birikimidir ve günümüze kadar sürmüştür, sürmektedir ve süreceğe benzemektedir. Bu da tarih şemasına "En genel"den bağlanmayı getirmektedir.

Şema üzerine bunları söylemek ve kapsamını belirlemek, işlevini görmek gerekmektedir.

Reel sosyalizm deneyiminin çözülüş ve çöküşü olarak ifade edilen soruna gelince buradan bir bakışı deneyebiliriz.

SOSYALİZMİN ÖN TARİHİ Mİ KAPANDI? NE?

Konu parçalarımızdan biri esas olarak bu.

Sosyalizmin ön tarihihin kapandığı tezi, doğru bir tesbite mi dayanıyor? Başka türlü söylersek, sosyalizmin ön tarihinin kapanmasından kim, ne anlıyor?

Ön tarih tezi, çözülüşe karşı bir umut yineleme tezi midir? Böyleyse "uyduruk" "saçmadır" ve "demogojiktir" Sözkonusu tezi savunanların bunu açıklama zorunlulukları

vardır. Basın açıklaması gibi yazılmamalıdır.

Bu uyarı, ortaya atılan her kavram için geçerlidir. Söylemden söyleme geçiş olmaktan öte gidemeyen düşünce versiyonları "yorum"dan öte geçmez. Olmamalıdır demiyorum, ama sınırı vardır.

Örneğin, *Devrim*'de bazı makaleler "Yeni insan" kavramlaştırmasını tartıştı. Tartışma ve tartışma izleğini ele alma ihtiyacı sürüyor. Bu devamlılık içinde olumlu üretimler çıkmaya devam edecek. Ancak, erken uyarı sistemlerimiz de çalışıyor. Böylece paradokslara sağlıklı yaklaşmayı umuyoruz.

Bunlardan birinde, yine *Devrim*'de kullanılmış bir kavram olan sosyalizmin ön tarihinin kapandığı tezinde detay yoktur. Buna olan gereksinim, öncelikle, sosyalizmin ön tarihinin kapandığı tezine bağlanan bir çok politik çevrenin, sözkonusu tezi nasıl anladığı, ya da tersinden olarak bizim bunu nasıl tartıştığımızı ve kullandığımız argümanın altında nelerin olduğunun ortaya konması, yeni teorik açılım denemelerinin ipuçlarını da verme olanağını sağlayacağından bu konunun parçası olarak ele alınmaktadır.

Reel sosyalizm ya da sosyalizmin durumu başlığı altında ele alınan ve tarihsel bakmayı, böylece süreklilik fikrini olumlamayı, daha dar anlamıyla kendi varlık gerekçesine tarihsel bir gerçeklik ve geçerlilik sağlamayı öngören bir bakış, mevcut tarih içinde (bugün) kendi bağlamını göstermek zorundadır. Öncelikle ön tarih tezi, bu bağlamı gösteriyor.

Gösterdiği bağlam açısından *Devrim*'de durum farklı değildir. Problematik doğrudur çünkü. Ancak ele alınışı doğru mudur? Yanlışsa, problematiğin bir önemi yoktur.

Ön tarih tezi uyduruk da olabilir. Bir inanç tazeleme, bir inanç olgusuna bağlanma sorununu sözüm ona teorik-ideolojik ve tarihsel planda iddiasını doğrulama çabasıyla aşmak için bir uyarlama olabilir.

Değilse nedir?

Konu hakkında izlenimle beraber bilgiyi aktarışımla bunu anlamaya çalışabilirim.

Bir: Kavramın, sosyalizmin çözülüş ve çöküş sürecinin sonunda ortaya çıkması kuşku yaratıyor. Tarih, anlık değil, süreçli ise, bu tez anlıktır.

İki: Savunma tezi niteliğini aşamıyor. İnanç ve bağlanma gereksinimini yanıtlıyor.

Üç: Açık biçimde ifade edilmedi, edilemedi. Ancak, açık biçimde Marksist tarih şeması'na uygunluk gösteriyor ve salt pozitif geleneğin bir uyarlaması olarak karşımıza çıkıyor. Yeni bir tarih bilgisine dayanmaması bu tezi olumsuzlaştırıyor. Dolayısıyla yukarıda, tarih şemasına bağlı olarak yazılmış değerlendirmeye bağlanıyor.

Şemanın ilerlemecilik mantığında bir ön tarih sayfası açıp olumlayıcı fonksiyon kazanıyor. Paradigmaya yerleşiyor ve o zincir içinde önceden olan 'esas doğru'nun arkasına gizleniyor. Tezi, günümüzden okuma olanağını zorlaştırıyor. Dolayısıyla günümüz ile tez arasında ilgi kurulması güçleşiyor. Öyleyse, çözülüş sonrası bir tez değil mi?

Bu nitelikleri ile, Sosyalizmin Ön Tarihi Kapandı tezine kuşkuyla yaklaşmak gerekiyor.

Aynı mantıkla üretilen, iyi niyetli ve anlaşılır kavramlardan biri de Yeni İnsan'dır. Yeni insan kavramlaştırması yapanların mantığı da aynı dolaylardan geçiyor ya da bağlanıyor. Sonuçta, burjuva idealizmi nden kopamıyor. Yeni insan, üst insan kompleksinin bir tezahürü olup çıkıyor. İnsan, canlı, sokakta, günlük ve bugün yaşayan gerçekliğinden atılıyor. O sevilmiyor.

Kesişmeler böyle ortaya çıkıyor ve üretiliş biçimleri ile eleştiriye hak kazanıyor.

Devrim'de, ele alınan ve eleştirel aklın insafına çekilen bu kavramların, ele alış yöntemimiz dışında erken eskitilmeleri bir itiraz noktası olarak not edilmelidir. Bu yeni ve yenilik kavramlarını, eski bağlanmalara o kadar da terketmeye niyetli olmadığımız bilinmeli.

Kapitalizm eleştirisinin ve komünizm mücadelesi, belli bir tarihsel pratiğin politik kavramlarının, hatta ajit-prop'laşmış dilinin sürekli terennüm edilmesi ya da ikamelelerle tazelenmesi doğru değildir. Bu yelkene rüzgar doldurmak iman ve inanç gücüyle üfleyerek olmaz. Küreklere asılmak zorundayız bugün. Bunu "hakettik".

Keşfedilecek tek kıta hala hayattır.

Bu tartışmanın gerekli notu şudur: Ön tarihin bütünsel olarak yerleştirildiği kapsam:

a) Reel tarihin analizi

b) Teorik arka plan

c) Dönem ve açılım sorunları

çerçevesinde olmak zorundadır. Bu oldukça da "yenilik" gerektirir. Kopuş süreçlerine bağlıdır. Oysa çevreler teze bağlanma temelinde saralıyor.

Komünistler, acil politik sorunlar kadar, varlık gerekçelerini oluşturan temel teorik-politik-ideolojik ve bilimsel konularda açılım yapmadan tarihi geleceğe tasfiyesiz giremeye-

cek. Tasfiye süreci de tezlerimizden biri olarak öne çıkartılmıştır ve gerekli politik uyarıları içermektedir. Burada şunu eklemek gerekiyor: Şu ya da bu biçimde (örtük-dolayımlı) kapitalizmi teorik-politik-pratik-ideolojik planda olumlamalar la yeni tezler üretilemez. Mevcutlar da sosyal demokrasi ve otonomi yolunda hızlı bir tasfiye içindedir. Mevcut durumuyla süreç bu yönlü olmak üzere tıkır tıkır işlemektedir. Sisteme muhalefet, sistemin aşırılıklarını törpüleme ve uysallaştırma biçimindeki geniş kapsamını, sistem dizgeleri içinde sürdürmeye mahkum kalacaktır. Bugünkü muhalif biçimin silah, dağ, eylem söylemi ve pratiği üzerine kurulu olması bu sürecin önüne geçmenin tek yolu değildir. Hatta onun içinde olunabilir. Kullanılan şansın payını teslim edip daha fazla "haksızlık" etmek istemiyorum.

Tanrı aşkına! Neyin sınıf, neyin sınıf teorisi, neyin örgüt, neyin araç, neyin sanat, neyin ideoloji neyin ahlak, neyin ne olduğunu ayırdedemeden siyasetin ne olduğu nasıl bilinebilir?

"Ön tarih", "Yeni insan", "Sosyalist demokrasi" gibi sosyalist soldan ve bir dizi burjuva eklektizmli ile siyasal kimliğini Marksize etmiş geleneksel sol'un alışılmış inanç kategorilerinden "Yeni" çıkmamaktadır.

Kavramlardaki olumluluğu bir yana bırakırsak, çabuk eskitilmesini de eleştirmek gerekir.

"Ön tarih" hakkında *Devrim*'de yazılanlardan çıkartılması gereken özet fikir " Reel sosyalizm eleştirisi, anti-kapitalizm - geleneksel sol kavrayışın eleştirisi ve dönem kavrayışı" bağlamında olmalıdır.

Burjuva aydınlanma doğrularının marksizm içinde eleştirisi mümkündür. Marksist yöntem bunu olanaklı kılan bilimsel bir yöntemdir. Olumsuzlama işine girişen burjuva akademi ve medya profesörleri, bu yöntemi aşamadığı ölçüde, pratik ve politik gelişimin ögelerinini öne alarak, yöntemi eleştirinin ardına itmekte ve kaçak dövüşmeyi seçmektedir. Böylece yeni fikrinin eylemli bir seyir izlemesinin önünü, eski fikrinin eylemini eleştirerek sağlamak yolunu seçmektedir.

Bu hinliği görememek, yeni kuşakların entellektüel denen ve yeni kültürel mantığın içinde medya entellektüelizmi biçiminde tarif edebileceğimiz bir fikir iklimi içinde biçimlenmesi sağlanıyor. Bu biçimlenme, tekelci kapitalizmin aldığı biçimle ortaya çıkan toplumsal praksiste karşımıza "Anlamakta ve bir yere koymakta, hitap etmekte ve ulaşmakta güçlük çektiğimiz garip" insanlar üretiyor.

Sistemin, yeni ve özgül ideolojizasyon ve politizasyon süreçleri olarak bunu anlamak gerekir.

Burada, mevcut Marksist geleneğin, marksizmden çok daha ve kaba bir biçimde burjuva aydınlanma geleneğine bağlı olduğunu açıklamak gerekiyor.

Bunun, Marksizmin politik ve sınıfsal faaliyet alanları haline gelmiş, sanayi devrimi ve emperyalizm sonrası kapitalizmde geri kalmış ülkelerin burjuva devrim ve ilericilik sorunları ile sosyalizme taşınma sorunlarının içiçe geçtiği ülkelerde pratik olgularına kavuşmuş olmasıyla, bu toplumsal temellerde üretilmiş marksizm arasında direkt bir ilgi vardır.

Kapitalizmi ön aşama saymak ve toplumsal devrimi bu yola bağlamak, ileri ve geri kapitalist ülkeler temelinde faaliyet alanlarının da benzer eşitsizliklerde ve bunu karekterize eden pratik süreçlerde farklı bir marksist seyir izlemesi arasında da direkt ilgi vardır.

Bunlardan çıkan toplam sonuç, aydınlanma doğruları ile, marksizmin gelişim seyri arasında somut-nesnel bağıntının temel olarak marksizm sonrası toplumsal-sınıfsal pratiklerde sürdüğü ve fiil halini aldığıdır. Eleştiri malzemesi de burada bulunuyor.

Burjuvaziye yüklenen ilericilik misyonu da tekelci kapitalizmin kendi iç örgüsü içinde iddia olarak yeniden biçimlendirilmeye çalışılıyor. Oysa, yeniden biçimlenen şey, reel olanın olumlanmasına dönük ve hareketi kesmeyi göze alan iddialar taşıyan tarihin sonu tezleridir.

Bu görünüm içinde, aydınlanma ve marksizm ilgisini ortak varlık koşullarından daha çok, aydınlanma tezleri ile burjuva ilerlemeciliğe ve kapitalist gelişmeye bağlanan "geri" toplumların gereksindiği siyaset, felsefe, amaç ve devrim fikirlerinin birbirine bağlanıyor. Örneğin böyle bir tarih tasarımı Marks'ta yoktur.

Geleneksel solun, yeni burjuva akademi ve medya entellektüellerine karşı söyleyeceklerinde sözde inançları bağlamında yetersizlik çekmeleri de bu ilgiler içinde aranmalıdır.

Ön tarih tezi, bir bakıma bizi o süreçten ve o süreç paradigmasından ayırmak durumundadır. Dolayısıyla tezin, bir bağlanma bir de ayırma işlevi vardır. İddiacılardan bir çoğunun bağlanma çerçevesinde ele alışı burada kuş-

kuyla karşılanmakta ve eleştiri konusu yapılmaktadır.

Devrimci komünistlerin tarihi yeniden örme girişimlerinde, başkalaşmış ya da tersine dönmüş süreci "çevirme ya da dönüştürme" mücadelesinde düşünce ve eylemlerini yeniden üretme konusunda çok ciddi açılımlar yapmaya, köklü sorgulamaları göze almaya ihtiyaçları var.

Gelenekselden kopuş, yeni radikal devrimci komünist sürecin biçimlenmesinin temel koşuludur.

Geleneksel sözü, yalnızca bir örgüt pratiğini, yöntemini ya da politika yapış tarzını anlatmamaktadır. Tarihsel-toplumsal-sınıfsal praksis düzeyinde bir "eleştiriyi de" içermektedir.

SOSYALİZMİN DURUMU

Marksvari bir deyişle "Evrim ve devrim" süreci işlemeye devam ediyor.

Temel tartışma hatası:

1- Herkes, reel sosyalizmi bir bütün olarak ilk elden "doğru" kabul ettiğinden (etmeyenler için söylenecek vahim sözler yok mu? Var.) örtük bir olumlama içinde buluyor kendini. Eklersek, tarihsel şemaya uydurularak başka bir teorik işlev de yükleniyor.

2- Bu "doğru" üzerinden gidilerek , "doğruyu" oluşturan kavramlarla, onu yargılamak ve yenilemek istiyor. Eklemlenmeden (açık ya da örtük) mümkün değildir. Tartışmalıdır. Çünkü bu durumda, basit bir dönemleştirme ortaya çıkıyor ve tüm söylenenler basit ideolojik alımlamalara tekabul ediyor.

Sosyalizmin durumunu "nesnel" veriler içinde tartışmak mümkün. Bir tema olsun kaygısıyla:

İdeoloji sorunu-ideolojik sorunlar: Nihayet bir bölümü reel sosyalizmin ideolojik varlık biçiminin yıkılmasına bağlıdır. Bu biçim " en gerçek-bilinen" olduğu için herkesi yenilgiye (ve yanılgıya) uğratmıştır. Teorik gerekçeleri bir yana, hepimiz için geçerli "reel" bir enkaz vardır. Burjuvazinin ideolojik egemenliği "rakipsiz!" kalmıştır. Burada reel sosyalizmle ideoloji(si) arası ilişki, bu ideoloji ile burjuva ideolojiler arası "geçişler" de hesaba katılmalı. Objektif sonucun ideolojik yenilginin, entegrasyonla da açıklanması mümkün hale geliyor. Bu söylemi tekrarlamamak için, "ideolojik" sözcüğünün yerine "politik" "yenilgi"yi de ekleyebiliriz.

Bunların sonuçları da var. Sınıf ve sosyalizm arası mesafe genel olarak açılırken; aynı genellikte toplumsal dinamiğin gövdesinden de uzaklaşılmış, artık bir "umut" dünyası "geçerliliğini kaybetmiş görünüyor.

Sınıfsal çelişki, kapitalizm eleştirisi gibi temel argümanlar ve bunların teorik muhtevası varlığını süreklilik içinde barındırırken, öznenin tarih oluşturucu eylemi, yani iradenin gücü burada yeniden ele alınmak durumunda. Devrimci komünizmin red cephesine taşıyacağı fikir iklimini bu nedensellik bağı içinde üretmek-yeniden üretmek gerekiyor. Gerekiyordan öte, çabalar bu yönde.

Özne eylemden soyutlanır ve nedensellik bağında görülmezse ortaya çıkan saf bir idealizmdir. Onun da karşı paradigması içinde döngüleri vardır. Girersiniz ya da hiç ilgilenmezsiniz.

YAZININ BİTİŞİ

Yazının bittiği yer burası değil. Ancak, Ön Tarih tezi ile uyarlanan ve bu tezin yanlarını ören durum'a ilişkin düşünceleri, yeniye içerilen bir tartışma savıyla buluşturma denemesi oldu. Sosyalizmin durumu başlığı altında güne ait toparlayıcı fikirler, bu tartışma kapsamının bir başka evresine itildi.

Bu evreyi, makale parçalarıyla ele almak çok güç. Sosyalizmin durumu, yeni döneme ilişkin yönelim sorununu da ele almak kaydıyla burada kesiliyor. Sosyalist devrim de içinde olmak üzere ön tarih tezine bağlı bir dolu sorunla birlikte kopuş denemelerinin ön tartışmaları sürecek.

Aşamalı devrim tezlerini sosyalist devrim teziyle birlikte toplam olarak görmekten yana olduğumu ve kapitalizm-komünizm ikilemini esas alarak tartışmayı sürdüreceğimi belirtmek istiyorum.

Benim için, komünist devrim tezi'ne bağlanmakla benzer önsel aşamalara bağlanmak aynı. Önce aşamayı eleştirmek ve komünizmi de aşamacı anlayıştan kurtarmak gerekiyor.

Dönemin ihtiyacı yürüyüştür

RESUL KARAKUŞ

Devrimciler, sosyalistler hareket edecekleri zemini nesnele en yakın olarak tanımlamakla yükümlüdürler. Devrimci teorinin gerekliliği buraya, tanımlanırken değiştirme, değiştirirken tanımlama vektörüne oturur. Doğru bir tanımlama yakalanacak halkaların, hareketin biçim ve içeriğinin ne olacağının, yakalanacak ve harekete geçirilecek araçların neler olacağının yanıtlarını verir. Bu noktaların berraklaştırılması ölçüsünde hareketin zemini süreklilliğe taşınabilecektir. *Devrim*'de yazılanlar bu çerçevededir; bu çerçeve değerlendirilmelidir.

Görev, dönemin ihtiyaçlarıyla örgütsel gücün kesişim alanında hem dönemi hem de örgütsel gücü ileri bir noktaya taşıyabilecek halkalar'dan yakalamaktır. Gerekliliğin özgürlüğe dönüşme noktası, sınıfsız toplum yolunda devrim sürecinin kısaltılması bilinciyle dönemin ihtiyaçlarına göre döneme müdahale etme çerçevesi içindedir.

Dönemin gereksinmelerine yanıt niteliği taşıyan görevleri tanımlamadan önce başlangıçların başlangıç olduğu göz önünde tutularak içinde bulunulan duruma ilişkin bazı halkaların saptanması gerekiyor.

Türkiye coğrafyası bir 'dönemeç manzarası'nın tüm özelliklerini konjönktürel olarak yansıtıyor. Sokakta, günlü hayatta karşılaşılan ve yabancılaşma olarak adlandırılan panoramik öğelerden istatistiki-ekonomik çeşitli parametrelere kadar her yerde bu 'dönemeç manzarası'nın etkilerine ve manzaranın toplumsal türevlerine rastlamak mümkün.

İşçi sınıfını bir kuşatma içine alan, sol hareketin bir çok kesimini ideolojik bulanıklığa iten, devrimci demokrasiyi bir çok noktada teorik olarak burjuvaziyle aynılaştıran bu manzaraya geliş sürecinin halkaları şöyle sıralanabilir:

24 Ocak kararları ve bunların siyasal düzenlenişinin ifadesi olan Eylül faşizmi işçi sınıfı başta olmak üzere toplumun tüm dinamik kesimlerinin örgütlenme araçlarına büyük darbeler vurarak yine işçi sınıfı başta olmak üzere tüm toplumu ekonomik-siyasal ve ideolojik bir kuşatma içerisine sokmuştur. Kısmi olarak hala içinde bulunulan toplumsal sınıfsal sessizlik döneminde Türkiye burjuvazisi kendi varlığının ve varlık amacının gereği olarak misak-ı milli ceketine büyük gelen ancak hala emperyalist güçlerin yardımına-onayına muhtaç bir sermaye birikimi sağlamıştır.

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin çözülüşü ile ortaya çıkan yeni pazar alanlarının paylaşımında Türkiye kilit bir role soyundu/ruldu. Bu Türkiye burjuvazisinin, dışa açılma-emperyalistleşerek sorunları çözme isteği projesiyle tarihsel bir denklik gösterdi. Yıllardır baskı altında tuttuğu işçi sınıfının ve toplumun emekçi kesimlerinin patlamasından kendini ancak dışarıdan getireceği artıkla kurtarabileceğinin bilinciyle hareket etmek durumundaydı; bu anlamda bir proje olmaktan ziyade atılım yapılması zorunlu bir durumla karşı karşıyaydı. Metamorfozun sancılı yaşanmasında önemli bir etken Türkiye burjuvazisinin emperyalistleşme nesnelliği doğrultusunda talip olduğu görevle bu görevi yerine getirecek ekonomik-askeri formasyonundaki yetersizlikleri arasındaki mesafeden kaynaklanmaktadır. Yetersizliklerin ve tek başına gerçekleştirememenin söz konusu olduğu durumda işbirliği zorunlu hale gelmiştir.

Irak'ın giriştiği güç denemesinden ve petrol savaşından sonra Türkiye'nin de büyük gayretleriyle, statükosunu ve Güney Kürdistan üzerindeki hakimiyetini kaybederek çıkması, Türkiye'yi ilk etapta jeo-militarist, orta vadede

Kürt ulusal mücadelesini eritme politikalarını uygulama olanağı ve alanı uzun vadede de emperyalistleşme eğilimi ile denk düşürme ekonomi-politik olanakları yarattı. Yalnız, Sovyetler Birliği'nin çözülüşü ile ortaya çıkan pazar alanlarının paylaşımında olduğu gibi bu noktanın da emperyalist güçlerle bir anlaşmaya varılarak 'çözülebileceği' göz önünde tutulmalıdır.

Dönemecin manzarasını ortaya çıkartan süreçte, Türkiye burjuvazisi açısından sancılı hale getiren en önemli öge Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi olmuştur. 'Bir ülkenin yeniden işgali' boyutunda ekonomik-askeri yığınak yapmak durumunda kalmış, zaten varolan yetersizliklerini artırmıştır.

Türkiye burjuvazisinin bu süreçteki en önemli avantajı ise Türkiye işçi sınıfının kuşatmayı kıramaması, sosyalistlerin de boşluğu dolduramamış olması noktasında yatmaktadır.

İşçi sınıfının durumu sol hareketlerin örgütlülük ve sınıfa nüfuz edebilme düzeylerinden ayrı olarak ele alınamaz

Dönemece geliş halkalarını sıraladıktan sonra Türkiye burjuvazisinin profilini daha net (ve özet olmasının getirdiği muğlaklıkları da hesaba katarak) çizebiliriz.

Ortadoğu emperyalizm açısından sürekli istikrarsız bir bölgedir. Bölgedeki yeni sayılabilecek gelişmelerle beraber zaten varolan istikrarsızlığın sivrilmesini önleyebilmek için uluslararası kapitalizm açısından bölgeye yeni bir çehre verecek emperyal politikaların uygulanması kendini dayatmış durumda. Emperyalist politikanın uygulanmasında iki seçenek sözkonusu: Bölgedeki tüm ülkeleri karşısına alarak egemenliğini dolayısıyla sömürüyü dayatmak; diğeri bölgede belirli bir askeri-ekonomik güce sahip bir ülkeyi kilit konumuna sokarak, güç oranında paylaşım ilkesi gereğince egemenliği ve sömürüyü birlikte dayatmak. Türkiye hem varmış olduğu kapitalist gelişmişlik açısından bölgedeki emperyalist güç olmaya aday ülke oluşundan hem de işbirlikçi olduğundan bu kilit konumu karşılıyor görünüyor. Türkiye burjuvazisi açısından yaşanan metamorfozun sancılarının ancak bu biçimde giderilebileceği aşikar; fakat ekonomik-askeri bir dizi olanağını yetersizlik durumuna sokan Kürt ulusal kurtuluş mücadelesini öncelikle 'halletmek' durumunda görüyor kendini. Bunun için gerekli adım-larını da mücadelenin başlangıç tarihi ile birlikte attı: Kürt hareketi legal-illegal askeri yoldan çözülecekti! Kürt ulusal hareketinin emperyalist eğilim politikalarını geri çekici devrimci ayağı oluşturması ve hareketin askeri-politik başarısıTürkiye burjuvazisini ulusal sorunda ciddi biçimde zorlamaktadır. Kürt ulusal harekctine ve ulusal soruna yaklaşım değişikliği bu çerçeveye oturmaktadır.

Burjuva siyaset, dışta açılım politikasının iki eğilimi altında tekleşmiş, geleneksel siyasal yelpaze istikrarsızlık karakteristikleri törpülenerek, istikrar unsuru olmaya yatkın bir çizgiye çekilmiştir. Burjuva siyaset iki eğilimi temsil rolü dışında bir çıkışsızlık örneği sergilemekte, yönetme işlevini de 'temsil çatısı'nın dışında legal-illegal tüm odak ve araçlarıyla yerine getirmeye çalışmaktadır.

Metamorfoz sürecinde ülke içi dinamik oluşturabilecek tüm öğelerin baskı altında tutulması burjuvazi açısından zorunlu hale gelmiş, burada en büyük pay yine işçi sınıfına düşmüştür.

Manzarada işçi sınıfının durumunu ele almadan önce, şunu belirtmek gerekiyor: İşçi sınıfının durumu, sol hareketlerin örgütlülük ve sınıfa nüfuz edebilme düzeylerinden ayrı olarak ele alınamaz. Sınıfa ilişkin söylenecekler, daha sonra değinilecek sol hareketin durumuyla karşılıklı etkileşimiçindedeğerlendirilmelidir.

Türkiye işçi sınıfı bir kuşatma ve bir boşluk yaşıyor. Kuşatma yukarda sayılanlar çerçevesinde burjuvazinin bilinçli eylemi sonucu gerçekleşiyor; boşluk ise işçi sınıfının partisinin yaratılmamış olmasından, varolan sosyalist örgütlülüklerin de sınıf içinde yeterli solunum yollarını açmamalarından kaynaklanıyor.

Kuşatma ve boşluk birbirini etkiyor ve toplam etki katlanarak oluşturuluyor.

İşçi sınıfının mevcut durumuna ilişkin söylenecek her söz bu iki ögeyi ve aşma yollarını içerecek tarzda dile gelmelidir.

Kuşatmayı açmak gerekiyor.

İşçi sınıfının Eylül ile birlikte başlayan

süreçte, toplumsal mücadele dinamiğinin zeminini oluşturan ekonomik-politik örgütlenme biçimleri bastırıldı. En basit hak-örgüt-özgürlük iddiaları karşısında doğrudan egemen sınıfın zor'unu buldu. Egemen sınıfın zora dayalı yönetimi ile bu gerçekleştirilirken, toplumun tüm alanları ideoloji bombardımanına tutuldu. Eylül'ün ideolojisizleştirme gibi bir amacı yoktu, olamazdı; açık zora dayalı her iktidarın bir de 'söylem'e dayanan 'zor' (ideolojik kuşatma) boyutu vardır. Kuşatma bu iki öğe aracılığı ile ve büyük bir 'avantaj'la (devrimciler 'silinmişti' ve karşı propaganda/mücadele araçları felce uğramıştı) gerçekleştirildi. İdeolojik hegemonya saf bir burjuva ideolojisi ile değil, çeşitli alt-ideolojilerin ve kültürlerin de mahzenden çıkarıldığı, cilalandığı, yollarının açıldığı bir zeminde kurulmaya çalışıldı. Etkinin, geleneksel kültür ve ideolojinin mevcut durumu meşrulaştırma aracına eklemlendirildiği ölçüde arttığını ve sınıf içinde pekiştiğini söylemek mümkün.

Türkiye'deki zengin toplumsal-kültürel mozaik çeşitli siyasal-toplumsal düzenlemelerle ideolojik eklemlenme sürecine tabi tutuldu. Kuşatma toplumsal boyutuna vardırıldı. Ağırlığı dine, milliyetçiliğe kayan ideolojilere kapılar sonuna kadar açıldı. Mezhepçiliğe yeşil ışık yakıldı ve bundan sol hareketin bir kesimi de payını aldı.

Mevcut işçi sınıfı hareketliliğinin en önemli karekteristiği, hareketliliklerin yerel ve kesimsel kalmasıdır. Yanıp sönen bir tarz temel özellik olarak rengini vermektedir. Hareketliliğin, eylemlerin bu tarzı genel olarak sergilemesinin altında çeşitli nedenler yatmaktadır. Bu durum sosyalistlerin örgütlülük ve güçlerinden ayrı olarak ele alınamaz. Eylemlerin niteliğini ekonomik mücadele ekseninin belirliyor olması önemli bir faktördür, ancak tek önemli faktör de değildir. Sınıf dayanışmasının 'birlikte, hepimiz için' eksik kalması yerel ve kesimsel, lokalize kalmış eylemliğin zeminidir. Sınıf olma bilincinin sınıfın birlik ve dayanışma eylemliliğine yansıması ülke, bölge hatta il düzeyinde bile eksik kalmakta, egemenlerin bunu kullanmasıyla da bir tecrit eylemliliğine dönüşmektedir. Burada da birbirini geri besleyen iki unsur sözkonusu: Eylemler yerel kaldıkça dayanışmanın zemini kurulamıyor, dayanışma fikri aşılanmadıkça eylemler kesimsel kalıyor.

Mevcut durum devrimci, komünist bir hareketin taktik görevlerinin belirlenmesine profil sunuyor. Devrimci komünizmin yeniden doğuşu bu manzaranın devrimci komünizm ve işçi sınıfının organik bütünü tarafından parçalanmasına sıkı sıkıya bağlıdır.

Sol hareketin 80 sonrası durumuna ilişkin olarak bir çok noktadan sözedildi. Genel toplumsal çerçevenin dışında yoğun olarak sol hareketin hatalarından kaynaklanan bir süreç de sözkonusu olmuştur; daha somut bir çerçeveye oturtabilmek için bunlara değinmek gerekliliği var.

12 Eylül'ün ilk ve en yoğun 'icra'sı açık zoru ile devrimci hareketin üzerine gitmesi ve hareketi ezmesi olmuştur. Bu icra sırasında ve sonrasında tüm toplumun hedef alındığı ideolojik bombardımanla devrimci hareket büyük bir prestij kaybına uğramıştır. Prestij kaybında, burjuvazinin taaruzuna karşı direniş ve dayanışma hattı oluşturamayan örgüt , yapı, kişilerin kendikendilerini likide etmeleri (Dev-Yol örneği, bir anlamıyla 80 sonrasının en büyük likidasyon hareketidir), savrulmaları da büyük pay sahibidir. Ama bu likidasyon ve savrulmalarda direniş ve dayanışma hattı oluşturulamaması yalnız pratik değil, aynı zamanda ideolojik kaynaklı bir sorundur. Kitleleri sürükleyen devrimci gruplar/devrimci grupların sürüklediği kitleler yok oldu. Burjuvazinin saldırısı kendilerinin ve kitlelerinin yokoluşu, teorik-pratik tıkanıklık, popülizm, Kemalist halkçılığı kıskandıracak düzeydeki 'devrimci' halkçılık bir çok devrimcinin, devrimci örgütün tasfiyesine götürdü. Tasfiyenin altında yatan en önemli neden, geniş boyuttaki küçük burjuva taban ve bunun 'rasyonalize edilmiş' teorisiydi.

Devrimcilerin 80 sonrası savruldukları alanlardan biri de burjuvazinin hortlattığı mezhepçilik gibi ideolojilerdi. Aleviliği 12 Eylül sonrası önce burjuvazi daha sonra da bazı 'devrimciler' keşfetti. Alevilikte kadro ve devrimci konum arayışı ile işçi sınıfı terkedildi, güçler dağıldı-dağıtıldı. Başlangıçta teorik-pratik savrulmanın rüzgarına kapılanlar taktik'le işin teorisini oluşturdular; bugünden bakıldığında ise artık stratejik düzeyde ele aldıkları görülüyor. Bu tür yönelişler işçi sınıfını, sol hareketi Eylül'ün başaramadıklarının kapısına getirdi ve Eylül'ün yapabildiğinden daha ağır etkiler yarattı. Mez-

hepçilik ideolojisi etkisini somutladı; önderlik dedelerle kolkola burjuvazinin solunu oluşturmanın yolunu tuttu.

Önce burjuvazinin daha sonra da yine bazı' devrimcilerin' keşfettiği bir diğer nokta da Türkiye'nin ne kadar demokratik olduğu idi. Sovyetler Birliği'ndeki gelişmelerin katkısıyla da ortalığı bir likidasyon rüzgarı aldı ve bu rüzgar da bir çok insanı yine burjuvazinin sol kanadı durumuna getirdi.

Nedenler oldukça fazla; bu yazının kapsamının dışında, geniş bir inceleme alanının içinde tarihin olumlu-olumsuz devrimci mücadele pratiklerinden ancak ders çıkarıldığı zaman biriktirebileceği ve ilerleyebileceği bilinciyle bunlara eğilmek gerekiyor.

Döneme Eylül'le beraber bir dizi nesnel bir dizi öznel nedenden kaynaklı ve devrimci hareketlere sinmiş durumdaki eksikliklerle girili-yor.

Mevcut durumun önünü açmada örgülerin tıkandıkları biri teorik, diğeri pratik iki temel öge var. Eylül sonrası yaşananlarla birlikte devrimci demokrasinin içine girmiş olduğu ideolojik-teorik bulanıklık ve bunun çerçevesini kıramayan yaklaşımları birinci noktayı oluşturuyor.Tıkanıklığın diğer noktasını eski araç ve silahları eskisi gibi kullanamama, yeni araç ve sentezleri geliştirememe ve en önemlisi kadro yetersizliğinin örgütleri döneminin isteklerine yanıt oluşturmaktan uzak bırakması oluşturuyor.

Örgüt ve kadro arasında organik bütünlük birindeki olumsuzlukların ya da eksikliklerin diğerine yansıması şeklinde tezahür eder. Sol hareketin genelindeki mevcut nitel ve nicel kadro yetersizliği örgütlerin etkisiz kalmasına ve kütlesel politikaların pratik yanıt bulamamasına yol açmaktadır. Bu biçimleriyle kadro yetersizliğine sahip örgütlenmelerin, örgütlenmelerini tamamlamamış oldukları söylenebilir.

Kadrolaşmada yaşanan sorunları katmerleştiren bir öge de bazı yapıların içinde bulundukları çıkışsız, dar ve yorucu pratiklerdir. Bu tür pratiklerin kendini en bariz biçimde kadroda somutlamaktadır. Tekkeleşmiş örgüt kimliklerini korumaya çalışanlar, örgütün ihtiyacını dönemin ihtiyacı ile bağdaştıramayanlar kadroların da moral çöküntüye, politik-teorik çerçevenin dışına çıkmalarına neden olmaktadır. 'politikayı bırakma'ya kadar giden bir sürecin başlamasına neden olmaktalar.

Komünist, devrimci bir hareketin kadro-örgüt sorununa bakışı dönemin gerektirdiği müdahalelerden ayrı olarak ele alınamaz. Hareketin sürekliliğe taşınmasında, işçi sınıfının hareketi ile organik bütünleşmesinde kadro sorunu kilit sorun durumundadır. Taze ve dinç güçleri kazanmak, eksiksiz yerine getirilmesi gereken örgütsel deney aktarımıyla bu kazanılan güçleri dönüştürmek bu sorunda bir anahtar niteliği taşımaktadır. Biçim tartışması, statüko tartışması bu özün dışında cereyan eder. Kadro ve organlaşmada sorun çözen, yaratıcı-üretkeneylemlilik hareketin kendi içinde devinmesinin , bürokratlaşmanınpanzehirdir.

Bürokratik bozulmanın kapısını açan unsur katkı ve katılımla desteklenmeyen hiyerarşi ve yetkidir

Panzehirin somut bir diğer ifadesi de katkı ve katılımdır. Temel görev ve işlevlere katılım ve katkı, kadro ve organlaşmanın organik pratiğini olumlu bir biçimde besleyen iki önemli ölçüttür. Panzehirin mevcut olmadığı durumlarda kendi içinde devinen- bürokratik dejenerasyona yatkın bir yapılaşma oluşur. *Bürokratik bozulmanın kapısını açan unsur katkı ve katılımla desteklenmeyen hiyerarşi ve yetkidir.*

Organlaşmanın doğal boyutu olan hiyerarşi, geçmişten bugüne bazı tartışma noktalarını da beraberinde getirmekte. Çarpık ve tepkici miras terkedilmedikçe bu çerçevede dönen tartışmalar açıcı olmaktan uzak kalır. Tüm organların, birimlerin işlevlerini yerine getirdiği bir işleyiş, bir hareketlilik kısır tartışmaların varoluş zeminini ortadan kaldırır. Bunlar komünistin, tüm yaşam alanında değiştirme pratiğini önüne koyabildiği, değiştirdiği oranda değişen bir aktivist olabildiği ölçüde tarihi görevini yerine getirebileceği bilincinden hareketle söylenen şeylerdir.

Komünist devrimci bir hareket kendisini amaçlaştırmak için değil, amaçlarını gerçekleştirmek için örgütlenme zeminine oturur. Maddi ilişki ve çelişkilerin yoğunlaştığı, yığınların büyüyen ve karşılanamayan istemle-

rinin sözkonusu olduğu bir ortamda kendi varoluş gerekçesini 'durumunu rasyonalizasyon' tesbitlerine dayandırmak, bunların teorizasyonuna gitmek ve süreçten uzak durmak kendi eylemsizliğinin de rasyonalizasyonudur. Komünist devrimcileri bir araya getiren en önemli öğe geçmiş problematiklerinde karşılaştıkları bu tür sorunları aşma istemleri ve bu istem doğrultusunda adım atmalarıdır. Bu önemli bir nitel gücü oluşturmaktadır.

Bir birlik bu çerçevede anlamlıdır. En geniş birlik, eklektik, sansasyonel birliklerin peşinde koşmalar, inançsız bir birlik söylemini tarz-ı siyaset haline getirmiş yapıların meşguliyet alanını oluşturabilir ancak.

Dönemin ihtiyacı yürüyüştür. Yakalanan halkanın pratik tezahürünü yaratmak ve eylemlilikle halkayı sağlamlaştırmaktır.

Toplumun ve sol hareketliliğin mevcut durumu ideolojik mücadeleye özel bir önem getirmektedir. İdeolojik deformasyonun sol hareketleri getirebileceği noktalara gelindi. Teorik, genel söylemin ötesinde, Türkiye'nin toplumsal yapısının çok çeşitli ideolojileri barındırdığı ve burjuvazinin gereksindiği her durumda üstünü kazıyarak bunları açığa çıkarabildiği ve kitleler üzerinde derin izler bırakabildiği yakın tarihin gösterdiği olgular.

Bu nesnellik ideolojik mücadele alanının geliştirilmesi ve genişletilmesinin gereğini ortaya koyarken, soyut propagandanın bu alanın dışında ve bu zemine oturamayacağını gösteriyor. Toplumu ilgilendiren her konuda, pratik tezahür eden sorunda geliştirilmesi gereken taktik, uygulanacak politika dönemi, verili koşulları nihai hedef doğrultusunda ilerletecek bir taktik, bir politika olmalıdır. İşçi sınıfı hareketliliği ile komünist hareket arasında kurulacak köprünün önemli bir öğesi bu tarzda yatmaktadır.

İdeolojik mücadele çerçevesinde, *teorik alanda* gereçekleştirilmesi gerekli üretim kendini acil olarak dayatmaktadır. Savaşa kör olarak girilmez, pratik mücadelenin biçimini verecek halka da bu biçimde yakalanabilir. Dönemin acil gerektirdiği teorik çalışma sorunlarını belirlemek mümkün:

-Mevcut ideolojik tıkanıklığın giderilmesinde büyük engel oluşturan sınıf perspektifinden uzak halkçılık-popülizm çerçevesinin geniş bir inceleme-eleştiriye tabi tutulması gerekiyor. Popülistlerin yaşadığı ideolojik muğlaklık mücadele alanında kendisini sürekli yeniden üretmektedir; bu sınıf bilinci ve dayanışmasının yerleşmesinin önünde büyük bir engel oluşturmaktadır.

-Türkiye'de basın ve televizyon burjuvazinin bir yönetme aracı durumuna gelmiştir. Çürüyerek ve çürüyebildiği oranda varolabilen basın ve televizyona yönelik karşı-propagandanın yoğunlaştırılması gerekmektedir.

-Özellikle 80'lerle birlikte büyük kentlerde yoğunlaşan marjinal nüfus toplumsal dinamikleri yönünde ele alınmalı; Türkiye'nin sınıf profili daha iyi çıkarılmalıdır.

-Program-siyaset ikilisi çerçevesinde kadın-gençlik-çevre-teknoloji-eğitim-kültür alanlarında yoğunlaşılmalıdır.

-Genç nüfus yapısı ve 80 sonrası gençlik profili çıkartılmalı, üniversite gençliğinin sınıf durumunu ele alan ve gençlik hareketliliğinin genel toplumsal hareketlilikle bağını ortaya koyan incelemeler gerçekleştirilmelidir.

Somut adım olarak da bahar döneminin eylemliliğine siyasi-ideolojik kapsayıcılıkta bakmak gerekir. Geliştirilmesi gerekli tarzın çerçevesi yukarıda çizilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, güncel sorunlara yaklaşım, sınıfla komünizm arasında atılması gereken köprüye yönelimli inşa edilmelidir. (Örneğin, işgününün kısaltılmasına ve tüm işçilerin dayanışma bilincine yönelik 6 saatlik işgünü talebi; cumhuriyet tartışmalarıyla geliştirilmeye çalışılan ideolojik bulanıklığı kırmaya yönelik 'Sosyalist Cumhuriyet'; devletin doğal terörist niteliğine karşı, teşhire yönelik propaganda; sınıfın doğru açılım kanallarını saptamak ve halkçı ideolojilerden kesin sınırlarla ayrılmış belirlenimleri öne çıkarmak gibi...)

Zorlu bir dönem ve dönemin yüklediği çetin görevler sözkonusudur. Aşma yolu yürüyüştür. Skolastik tartışmalar, netsizlikler duraklamayı beraberinde getirir. Komünist, devrimci yürüyüşe omuz vermekle devrim yolunu kısaltabileceğinin bilincinde olan ve bu doğrultuda adım atan yürüyendir.

Yeni dünya düzeninin felsefesi

DENİZCAN

Reel sosyalizmin çözülüşü ile birlikte yeni kavramlar hayatımıza girdi. Yeni Dünya Düzeni genel kabul gören bir kavram. Bunun felsefi boyutunu açmaya çalışanlar da var.

"Tarihin Sonu mu" adlı kitabıyla Francais Fukuyama bu söyleme felsefe düzleminde temeller aradı. İdeolojiler öldü tarihin sonu geldi, dedi. ideolojilerin ölmesi, yani sınıf savaşamının bitmesiyle geriye bir gerçeklik kaldı: Salt liberalizm; doğanın (kendiliğinden olanın) mutlaklığı!

İmmanuel Walllerstein, "*Komünizmin Çöküşü Amerikan Hegemonyasının Çöküşüdür*" başlıklı, iktisat ve İş Dünyası adlı dergideki makalasinde Leninist ve Wilsonyen liberalizmin çöküşü ile yerini gerçek olan liberalizmin, salt liberalizmin aldığını duyurdu.

Saldırı noktaları faşizm ile komünizmi aynı kefeye koyarak "totoliter" rejimlerin ve ideolojilerinin çöktüğü noktasında.

Burjuvaziye hizmet eden, uyruğu ne olursa olsun bu sözde bilim adamları idealist felsefenin batağında, ideolojik bunalımlarına çıkış arıyorlar. İslamcı kesim için bu kavramlar anlamlandırıldı: Tüm "izm"ler öldü, ölmeye de mahkumdurlar, yaşasın Tanrı'nın mutlaklığı, yaşasın islam şiarı yükseltildi. İslamcılar "izm"lere karşı olarak islamizmi kullanıyorlar, iktidara yöneliyorlar. Yurtta cihad cihanda cihad, başka türlü nasıl açıklanabilir?

İslamizm ile liberalizm felsefi bağlamda Türkiye'de tarihin hiçbir döneminde bu kadar yakınlaşmamıştı. Liberalizm, doğanın dengesi, göksel olanının yani Tanrı'nın adaleti, onun öngördüğü düzen ile eşitleniyor. O halde bırakınız yapsınlar, bırakınız ezsinler!..

Yeni kavramlar türevlerini de doğurdu. Artık "yeni" adı geçen her kavrama ümit bağlanmakta. "II. Cumhuruyet", "Yeni Osmanlılık" kavramları ortaya atıldı. Yıllardır tehlike olarak görülen komünizm bile çöktü; Avrupa Maastricth'le yeni arayışlara girdi; ABD yenilendi Baby Boom kuşağının temsilcisi olarak Clinton'ı başkan seçti; ülkedeki komünistlerin çoğu komünizm ideolojisine olan inançlarını yitirdi; bir sürü yeni ve boş alan ortaya çıktı; yeni atılımlar TC'yi bekliyor. Ortadoğu, Türki Cumhuriyetler, Balkanlara yönelik aktif politikalar Türkiye'ye yeni bir çehre katacak belki de "süper devlet" yapacak.

İslam mülkiyete dayalı ve sistem dışında olmayıp yine bu sistem içinde fakat önemli bir üst yapı kurumu olarak yerini alıyor. Sorun burada İslamiyetin ya da aynı anlamda herhangi bir dinin mutlaklaştırılması değil, sorun "liberalizmin" yani kapitalizmin mutlaklaştırılmasıdır.

Yeni sıfatı eklenen düzenle ve getirdiği tartışmalarla ilgili birkaç alıntının yararlı olacağını sanıyorum.

ULTRA EMPERYALİZMİN İFLASI
(Fikret Başkaya, 19 Kasım 1992 *Özgür Gündem Gazetesi*)

"....... *Emperyalist merkezlerde yeni bir "rasyonalizasyon planı" nın devreye sokulması gündeme geliyor. Bu yeni yönelişten de baştan Üçüncü Dünya'nın yoksulları olmak üzere dünya emekçileri için yeni şeyler beklemek, sadece bir yanılsama olabilir... Kâr amacıyla üretimin egemen olduğu bir dünyada, geniş kitleler için sonuç, sadece sorunların daha da ağırlaşması olabilir.*

Yıkıcı sonuçlar ürettikten sonra ultraliberal dalga emperyalist merkezlerde sahneden çekiliyor, ama yeni-sömürge ülkelerde

hala geçer akçe olmaya devam ediyor. Bu ülkelerde iktidarı elinde tutan işbirlikçi oligarşiler, emperyalist burjuvazinin örgütlerine bir köle sadakatiyle bağlıdırlar. Emperyalizmin desteğiyle ayakta kalabiliyorlar ve egemenliklerini sürdürebiliyorlar. Ne ki, sorunlar ağırlaşmaya, çözümsüzlükler derinleşmeye devam ediyor. Bu ülkelerdeki yozlaşmış yönetimlerin manevra alanı iyiden iyiye daralmaktadır.

Sorunlar daha da ağırlaştıkça, çözümsüzlük derinleştikçe, kitleler kaçınılmaz olarak bir çıkış yolu arayışlarına yönelecekleridir. İşte o gün geldiğinde, kitlelerin yolunu açacak devrimci önderliklerin varlığı son derece de büyük önem kazanacaktır. Aksi halde, egemenler sistemin krizine kendi çözümlerini yeniden dayatırlar."

Yeni Dünya Düzeni mi? (M. Çubukçu)

Yeni Dünya Düzeni kavramı, dünyanın mevcut durumunun tahliline dayanan bir tanımlamasının ötesinde, burjuvazinin kendi ideolojik hegemonyasına dayanarak tarihsel gelişmeyi yine kendisiyle sınırlayan amaçlı bir bakış açısıdır. Bu kavramın oluşumu, SSCB Bilimler Akademisi'nin "Yeni" tezleriyle başlamıştır. SSCB Bilimler Akademisi'nin kaba materyalist bir yöntemle global-insani sorunların öne çıktığı, sınıf çelişkilerinin önemini yitirdiği bu nedenle de sınıflar mücadelesinin değil, toplumsal mutabakatın geçerli olduğunu iddia etmesi ve buradan hareketle komünist toplum /dünya hedefi yerine "sanayi ötesi toplum"u koyması, burjuvazinin ideolojik hegemonyasına giden yolda önemli kilometre taşları olmuştur. Yine toplumsal gelişme, insan-insan ilişkileri ve üretim araçlarıyla karşılıklı etkileşiminden soyutlayarak birebir üretim araçlarının, teknolojinin gelişmesine indirgenmesi kaba materyalizmin yanılgılarından biri olmuştur. Bütün bunlar burjuvazinin daha önceden savunduklarıyla nüans (farkları) taşımaktadır ve kapitalizmin üstünlüğünü, ölümsüzlüğünü kabul etmeyi öngörür. "Yeni Dünya Düzeni" kavramı, bu kabullenmeyi kendinde içselleştiren bir perspektifin ürünüdür.

....

Bugün dünyanın sınıfsal bazda emek-sermaye çelişkisine bağlı olarak değil de ezen ezilen bazda ulus/ülkeler ayrımıyla bir taraflandırmaya girmek nesnel gelişme süreçlerine oturmayan yanlış bir taraflandırma kapitalist toplumlardaki tamamen zıt çıkarların temsilcisi olan ve toplumu baştan aşağı ikiye bölen sınıflar çatışmasını gözardı etmektedir. Bu geri kalmış ülkeler için geçerli olduğu kadar, gelişmiş kapitalist ülkeler için de geçerlidir. Bu bakımdan Kuzey/Güney bazında bir taraflandırmaya dayanılarak mücadele stratejileri üretmek kapitalist sömürü sistemini aşmaya kapalı kalacaktır.

Barbar Emperyalizm (Esin Irmak, *Devrim Dergisi* 2. sayı)

Burjuva yazarlar Kuzey/Güney gibi kavramlar kullanabilir, kendi bilecekleridir. Onlar, sömürü sistemindeki hiyerarşi ve sınıfsal çelişkileri saklamak istiyorlar. Devrimcilerin bu gibi tabirlere prim vermemesi gerekir. Dünyada tek emperyalist-kapitalist sistem var. Bir yanda gelişkin emperyalist-kapitalist ülkeler, diğer yandan da orta ve azgelişkinlik derecesinin bağımlılık ilişkilerinin niteliğinin ve bunların ilerleyiş yönünün belirdiği bir hiyerarşi var.

Şüphesiz "Yeni Dünya Düzeni" kavramı üzerine sayısız yorumlar var. Entellektüel dinci kesim, "*Tarihin Sonu* " adlı kitaptan yola çıkarak Tarihin Sonu mu diye bakın nasıl yanıt veriyorlar.

Tarihin İkindi Vaktinde Modernizmin Sonu (Ali Bulaç, *Kitap Dergisi* Yayın Yönetmeni)

Fukuyama, Sovyet sisteminin hızla çöküşe geçtiği 1989 yılında barışın bütün dünyada görüldüğünü söylerken iki sene sonra patlak verecek ve 200 bin masum insanın hayatına mal olacak o korkunç ve vahşi Körfez Savaşı'nı hesaba katmamıştı. o tarihlerde bütün Batı'da genel bir iyimserlik havası esiyordu. Batı, idealleriyle dünyayı fethetme işini tamamladığını düşünüyor, gelecekte tarihin çamurundaki iflah olmaz ilkelerin dışında, herkesin Batı'nın refahına hizmet edecek kaderine razı olacağını düşlüyordu. Tabii ki gelişmeler bu hesapları yalanladı. Körfez Savaşı'nın ateşe verdiği petrol kuyuları daha sönmeden Balkanlar'da, Ortadoğu'da ve Kafkasya'da etnik ve dini çatışmalar başgösterdi, Cezayir'de neredeyse müslüman halkın iktidara gelmesine ramak kalmışken Fransa ve AT'ın diğer liberal ülkelerin desteğinde yeni

bir askeri darbe olayı yaşandı.

....

Faşizm ve komünizm, kapitalizmin ve hastalığına karşı Batı'nın bulup yazabildiği iki reçetedir. Ve iki reçete de hastalığı tedavi etmedi. Öyleyse bu durum, Batı kapitalizminin nasıl ölümcül bir hastalığa yakalandığını gösteren trajik iki vakadır. Herhalde bundan çıkarılacak en doğru sonuç; Kapitalizm ve liberalizm olsun, bugün genel, bulaşıcı ve ölümcül bir nitelik kazanmış bu hastalığı tedavi etmek artık Batı'dan reçete yazılacağı umudu tümüyle suya düşmüştür.

....

En temelde sorun din ile modernizm arasındaki sorundur. Fukuyama ile birlikte Allen Boom, bugün dünyada dindarlığın yerine aklı yerleştirdiğimiz için bir şölen yapmaktayız, der. Biz, bu yaşanan şeyin bir şölen değil, evrensel ölçeklerde bir trajedi olduğunu göstermeye çalıştık.... Kısaca Hegel ve Fukuyama'nın düşündüklerinin aksine Batı Modernizmi, yerini islam'ın yeni kültür ve medeniyet canlanışına bırakıyor.

Tarihi Ya da Hegemonyayı Yamamak
(İsmet Özel, şair-yayıncı)

Bugün liberal demokrasinin evrenselleşmesinden sözediliyorsa, bunun mahiyeti doğru anlaşılmadan, kimin lehine sonuçlar doğuracağını ileri sürmekte acele edilmemeli. Bir kere yaygınlaşan liberal ekonomi modern kurumlar meydana getirmekle birlikte, bu kurumların yaşar halde tutulmasını ve dinamizmini arkaik anlayışlardan ve davranış kalıplarından devşiriyor. Benzer şekilde, yaygınlaşan liberal düşünce ancak yerleşik kanıların modern gerçeklerle alaşımı yapılabildiği oranda yaygınlaşıyor. Liberal düşünce kendi anayurdunda canlı bir ilgi odağı değil ve anayurdu dışında başlangıç ilkelerini terketmiş bir biçimde yaşıyor. Liberal düşünce ne imtiyazlı bölgelerde ne de denetim altındaki bölgelerde kendi kendini tanıyabilecek araçları kullanamıyor. Bu belirsizliğin ebedileştiği kehanetinde bulunmak. bu belirsizlikten beklenmedik sonuçlar doğacağını ileri sürmekten daha akla yakın değil.

Aslında Tarihin Sonu ile sunulan şey salt liberalizmin mutlaklaştırılması ve dini kesimin savunduğu Tanrısal olanın yani islamin mutlaklığı birbirine çelişir şeyler değil. Dinci entellektüelleri kızdıran sadece, bu tezin Batı kaynaklı olmasıdır. Yoksa "izm"lerin öldüğü tezi kendilerine son derece uygundur. İslamın liberalizmin, milliyetçiliğin ötesinde başlı başına bir sistem olduğunu söyleyerek alternatiflerini sergilemeleri, onun özündeki özel mülkiyet ilişkisini kaldırmadığı sürece sistem dışına çıkmasını sağlamıyor. Liberalizmin sonsuzlaştırılması ile göksel olanın sonsuzlaştırılması aynı kapıya varıyor.

Sözkonusu kavram, Soğuk Savaşla birlikte ortaya çıkan kutuplardan birinin reel olarak sahneden çekilmesi fakat kapitalizmden kalan, devam eden sorunların çözülmemesi sonucu insanlara bir kurtuluş vaadi olarak kullanıldı. Yeni olan bir durum yok mu? Soğuk Savaş boyunca kutuplaşmadan doğan çelişkiler öne çıkarıldığından kapitalizmin doğasından gelen savaşlar, enflasyon, işsizlik, başta üçüncü dünya Ülkeleri olmak üzere, dünyanın her yerindeki devrimci dalgalara ve pazar arayışlarına yönelik her türlü müdahale perdelenmişti. Şimdi düşman kılıf değiştirdi. Esas kapitalist-emperyalist çelişkiler daha önde olacak. Fakat egemenler evrensel olanın, ebedi olanın bu ilişkiler olduğunu kanıksatmak için sınıfın bakışını bulandıracak yeni perdeler bulmakta zorluk çekmiyor. Etnik, milliyetçi, dini akımları öne çıkartıyor. Artık "hür dünya ülkelerini komünizmden koruma" yerine barış ve yardım götürmek adıyla müdahaleler gerçekleşiyor. Yeni düzen her çelişkiyi barındırıyor ve ehlileştirdiği oranda da öne çıkıyor. İşte yeni olan, artık suçlunun, sorunların nedeninin sistemin kendisi olduğunu perdelemek için idealist felsefenin tüm silahlarını kullanmaktır, sadece geri kalmış ülke halklarına değil, kendi halkına da dahil olmak üzere tüm dünya halklarına karşı.

YENİ DÜNYA DÜZENİNDE EMPERYALİSTLER ARASI ÇELİŞKİLER

Baby Boom kuşağının şu an başta olduğu ABD ekonomisi başaşağı gidiyor. 91'den itibaren belirginleşen iktisadi bunalımın çeşitli belirti ve göstergeleri var. General Motors Company ve Chemical Bank gibi korporasyonlar onbinleri işten çıkarmaya başladılar. ABD Milyonlarca işsizi barındırıyor. 1992 yılı boyunca tüm ülkenin neredeyse bunalımı

konuştuğu kaydediliyor. 6 Kasım 1992 tarihli *Özgür Gündem*'in verilerine göre Ağustos 92'de 97 bin fabrika işçisine yol verildi. Genel eğilimleri yansıtan takım tezgahları sanayiinde, yine Ağustos ayında siparişlerde %26.4 düşme kaydedildi. Sokaklarda topluca direnen evsiz ailelere rastlanıyor. 36 milyon Amerikalı resmi yoksulluk sınırı altında. Clinton dış politikayı ekonomik çıkarlara bağlıyor ve şöyle diyor: "Ekonomi konusunda lazer ışını gibi odaklaşacağım. Dış politika da ekonomiyi etkilediği ölçüde devreye girecektir."

Ekonominin zor durumda olması hiçbir emperyalist-kapitalist ülke için sürpriz olmamalı. Askeri güç NATO'ya ABD her zamankinden daha çok ihtiyaç duyuyor. Öncülüğünü, birikmiş deneyimini her fırsatta diğer rakiplerine gösteriyor.

Batı Avrupa ve Japonya ABD'nin II. Emperyalist Savaş sonrası rakipleri olarak görü-lüyor. 60'larda, "Sovyet-Çin bölünmesi. De Gaulle Fransa'sının ABD karşısında Avrupa merkezci kafa tutuşları, Japonya'nın emperyalist sistem içinde dengeleri zorlamaya başlayan bir kutup durumuna gelmesi vb. gelişmeler iki kutuplu bir dünyadan çok kutuplu bir dünyaya gidişin ilk işaretlerni verdi" (Haluk Yurtsever, *Marksizm ve Türkiye Solu*, sf. 135).

Avrupalı emperyalistleri Avrupa dışındaki güçlere karşı belirli sınırlar içinde ortak hareketini sağlamak ve kendi aralarındaki rekabeti kaldırmadan diğer güçlere karşı rekabet şanslarını arttırabilmek için ilk adımları 1957'de Roma Antlaşması, ikincisi de 1986'da Avrupa Ekonomik Topluluğun'un Avrupa Topluluğu olarak kabul gördüğü anlaşma oluyor. 92 Şubatında 12 üye ülkenin katılımıyla Hollanda'nın Maastricht kentinde parasal ve siyasal birlik konularını içeren ilkesel kararlar alınarak Maastricht doğdu. Almanya, Fransa, İtalya, İngiltere, İspanya, Hollanda, Belçika, Danimarka, Yunanistan, Portekiz, İrlanda ve Lüxemburg'un üyesi olduğu topluluk ülkeler Maastrich'le üç hedef güdüyorlar.

Bir: Ekonomik ve Parasal Birlik: 1 Ocak 1999'dan itibaren tek bir merkez bankasına geçiş ile tek bir Avrupa parası ECU'nun yürürlüğe girmesi. Bunun için de ekonomik göstergelerde uyum aranıyor. Enflasyon oranı üye ülkelerdeki en düşük enflasyonun en fazla %1.5'u olacak; Faiz oranı en çok yine üye ülkelerdeki en düşük faizin %2 fazlası olabilecek; Kamu borçları bütçenin %60'ını geçmeyecek; Borçlanma en fazla yurtiçi ürünün %30'u kadar olacak.

İki: Siyasal Birlik: ortak bir dış politika ve ortak bir güvenlik politika ve ortak bir güvenlik politikası olacak.

Üç: Sosyal Uyum: Serbest dolaşım; istihdam ve ücretlerde uyum; yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi; toplu pazarlık/yönetime katılma hakkı; çalışma yaşamında kadın-erkek eşitliği; çoçukların, yaşlıların ve sakatların korunması.

Bu paralelde 1 Ocak 93'ten itibaren iç sınırların kalkması, 93 sonuna kadar serbest pazar, serbest dolaşımın sağlanması, 1 Ocak 94'te Avrupa Para Merkezi Öncülü Ortak Pazar Enstitüsü inşası, 1 Ocak 97'de ECU'nun resmi para olarak, ulusal para olarak kullanılması öngörülüyor.

Üye ülkelerin durumları incelendiğinde bir birlikten çok bir çatışma görülüyor. Major Maastricht oylamasını 292'ye karşı 314 oyla kaybetti. Bu muhafazakar Parti'nin 86'dan beri ilk yenilgisi oldu. Danimarka'da yine reddedildi. Fransa'da ise %51 gibi çok az bir farkla kabul gördü. Fransa'da oylamanın kaybedilmesi, Mitterrend'ın Sosyalist İşçi Partisi'nin komünizme savaş açtığından taban bulduğu, reel sosyalizmin likide olmasıyla birlikte iktidarını ayakta tutan gücü de yitirdiği, bunun ekonomik durgunluk ve göçmnlere yönelik hınçla birleştiği yorumlarına yol açtı.

Eski sosyalist ülkelerin serbest pazara geçmesi için örgütlenen Avrupa İmar Kalkınma Bankası son finans krizinin yarattığı durgunluktan çıkmak için "Sovyet petrolü + Avrupa Pazarı + Batı Teknolojisi" işbirliği üçgeni öneriyor. Avrupa'nın doğusu ve batısıyla entegrasyonunda sorunun para değil, siyasi irade olduğu tesbitini yapan örgütün uzmanları 7'ler grubunun SSCB ve D. Avrupa'ya 700 milyon dolar fonu hala ayırmadığı uyarısında bulunarak, SSCB ve D. Avrupa'da yüksek enflasyon ve işsizlik beklendiğini, buralara 20/30 milyar dolar ödemeler dengesi açığa çıkacağını ve yatırım için dış borç alamayacaklarını, bankanın 2.6 milyar ECU (3.2 milyar dolar) kredi ve 8

milyar ECU (9.8 milyar dolar) ortak finansman imkanı tanıdığını açıklıyorlar.

Görüldüğü üzere emperyalist ülkelerin durumları hiç de parlak değil. Eski Doğu Bloku ülkelerinin serbest pazara yönelişlerini desteklemek için de oldukça yıpranacağa benziyorlar.

Aralarındaki çelişkiler artıyor. Ortak ordu projesinde bu daha da belirginleşiyor. Fransa ve Almanya öncülüğünde oluşturulan 4200 kişilik tugay düzeyinde mini ordu AVRAKOL'a diğer üye ülkeler sıcak bakmıyor. Atlantikçi diye tanınan Hollanda, İngiltere gibi ülkeler NATO'yu istiyor ve yeterli görüyorlar.

NATO işlevini yitirmediği gibi, komünizm tehlikesine karşı hürdünya ülkelerine gitmeyi görev bilen NATO şimdi emperyalistlerin askeri öncüsü olarak daha genişletilmiş rollere gebe. NATO daimi temsilcisi Tugay Özçeri'ye göre (26 Ocak 93 *Milliyet*), Fransa ve Almanya'nın oluşturduğu kolordu ile NATO arasında sözleşme imzalanarak tereddütler giderildi, NATO'nun birikmiş gücü, siyasi olgunluğu, elindeki imkanları ile daha yoğun roller üstlenmesi bekleniyor. Aynı kaynağa göre, "alan dışı" diye tanımlanan konuların daha da önem kazanacağı vurgulanıyor. ABD'deki yönetim değişikliğinin NATO'nun önemini azaltmadığı, ABD'nin içinde olmayacağı bir operasyonun veya siyasi bir çabanın olumlu sonuca ulaşmasının zor olduğuna kanaat besleniyor.

TC'NİN EĞİLİMLERİ

Emperyalistler arası çelişkiler artarken araçların da sorgulandığı bir dönem geldi. İdeolojiler sorgulandı. Reel sosyalizmin çözülüşüyle kapitalizmin zaferini ilan ettiler. Kapitalizmin alt ideolojileri (dinsel, ırkçı vs.) öne çıkarıldı.

Türkiye'de Kemalizm de yenilikçiler için dar gelmeye başladı. Kemalizm kapitalist sisteme ters düştüğünden değil, dinsel ve milliyetçi yönü geride kaldığından, hıza ayak uyduramadığından dar geldi. "Yeni"nin sıkça kullanıldığı bir durumda yeni ideolojiler de olmalıydı. özünde değişen birşey yok, fakat yeni adlar yeni ufukları gösteriyor. Yeni'de "Tanrı Dağı kadar Türk, Hıra Dağı Kadar Müslüman" olmak resmen (resmi ideolojide) var, Osmanlılık var, laiklik var... Sistem içi kaldığı sürece her şey var! Sistem içi kaldığı sürece Kürtlük de var...

Türkiye'nin Orta Asya Cumhuriyetleri üzerinde nüfuzu var. Onların kapitalizme geçiş sürecini destekleyen Türkiye, bunlarla eğitimden dil birliğine, ekonomiden siyasete tüm alanlarda ilişki kurmaya, anlaşmalar yapmaya devam ediyor. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'na denk getirilen Azerbaycan, Türkiye ve Orta Asya Cumhuriyetleri Cumhurbaşkanları Konferansı ile Dışişleri Bakanlığına bağlı olarak TIKA (Türkiye İşbirliği ve Kalkınma Ajansı) isimli bir birim kurularak bu ülkelerle işbirliğinin mihenk taşı oluştu. Türkiye şimdiye kadar geçerli olan tarih kitaplarını değiştirerek bu ülkelerle aynı tarihe sahip olduğunu kanıtlayacak kitaplar yazdırdı. Türkiye'nin Irak'a karşı müttefikleriyle ödünsüz sürdürdüğü ittifakı AT ülkelerince de desteklendi. Kafkaslar, Balkanlar ve Ortadoğu üçgeninde "İstikrarlı ve laik bir ülke" konumu emperyalistlerce de kabul görüyor. Din var, Türklük var, fakat laiklik de var! Devletin resmi politikalarına uygun. Amerikalı uzmanlar Orta Asya Cumhuriyetleri için üç yol görüyorlar: 1) Eski Sovyet Cumhuriyetleri arasında yer almak, 2) Humeyniciliği seçmek, 3) Laik, demokratik, serbest piyasa ekonomisini benimseyen İslam ülkesi olan Türkiye'nin Kemalist yolunu seçmek (7 Şubat 93 *Milliyet).*

TC'nin Orta Asya'ya yönelik politikası ABD'ce destek görürken Ortadoğu'ya yönelik politikalarda statükocu eğilimi kırmakta. Körfez kriziyle TC. tamamen ABD yanlısı ve onun doğrultusunda diğer emperyalistlerle ortak tavır gösterdi. Ve bölgede ilk çıkışları yaptı. Savaşta aktif taraf olmak için çok çaba gösterdi. Fakat BM'nin kararlarına uymaya da razı oldu. Musul ve Kerkük bu dönem yine tekrarlandı. Irak'ın toprak bütünlüğü olmadığı savunulur oldu. Çekiç Güç'ün yerleştirilmesi ve Amerikan güçlerinin aklına estikçe uçuş yapması doğal karşılandı. Muhalefetteyken Çekiç Güç'e itiraz eden ve şu an Koalisyon Hükümetinin başında bulunanlar, Ortadoğu'ya yönelik, Kürtlere yönelik bu gücü kabul ettiler. Ortadoğu'daki devrimci dalganın bekçiliğine yardımcı olduğunu gördüler. Çekiç

Güç'e itiraz eden ve Irak'la sık sık temas kuran Ecevit oldu. O da Çekiç Güç'le birlikte Kuzey Irak'ta otorite boşluğu oluştuğunu, bunun Kürtlerin işine yaradığını düşünerek karşı çıktı.

İsmet Sezgin'in Suriye'ye gidip PKK'yı terörist ettirmesiyle ilişkileri yumuşattı. Burada Dicle-Fırat sularının paylaşılması konusu PKK üzerine pazarlıkta etkili oldu. iran'la sürtüşme Türkiye'nin Asya yönelimleri yüzünden artmış bulunuyor. İran ile yapılan görüşmeler sonucu Türkiye topraklarındaki İran yanlısı örgütlerin faaliyetlerinin kısıtlanması pazarlığı yapılırken Capeas Meallas adlı silah yüklü gemi bir süre elde tutuldu. TC'nin radikal islamcılara yönelik tavrının yanında Azerbaycan üzerindeki farklı çıkarlar nedeniyle de İran'la çatışıyor. Suriye ve İran'a ilişkin Özal; "İran Şah devrinde çok zengindi, bizden ileriydi, silahlanmıştı. Ama şimdi bizden kötü durumdalar. Suriye de 20 sene önce her bakımdan iyiydi, ancak şimdi gerilerde" diyor. (7 Şubat 93 *Hürriyet).*

Eski Doğu Bloku ülkelerine Türkiye çoktan giriş vizesini aldı. 89'dan beri ekonomik programlarla, borç kredileriyle, ihracatıyla onlara kapitalizmi tanıtma uğraşı verdi. Eximbank sermaye ihracında öncülük etti.

Bosna Hersek'te aktif bir dış politika güdüldü. Serde Osmanlılık olunca, iş bunu emperyalistlerin gücüyle takviye etmek oluyor. Bosna-Hersek ve Somali Türkiye'nin neredeyse bir iç sorunu oldu. Savunma Bakanlığının saldırı bakanlığına eşitlendiği Kürtlere yönelik sınır ihlalleriyle görülmüştü.

Emperyalistlerin birlikte tavır aldıkları durumlarda ABD'nin askeri ve siyasi öncülüğü bir gerçek. Irak ve Somali işgallerinde ABD son derece etkindi, hatta baş aktördü. Emperyalist çelişkiler kaçınılmaz olmakla birlikte şimdilik NATO ve ABD'nin herşeye rağmen gücü kabul görüyor. TC'nin hızlı politikacıları neredeyse AT'ye girme çabalarını bıraktı. Riskleri göze alarak dışa yönelmek, bunun için dez ABD ve NATO ile harekete devam etmek hevesi ağır basıyor. 39 Aralık 92 tarihli *Hürriyet* Gazetesinde "Avrupa'yı atlayıp ABD'ye gidelim" başlığıyla verilen haberde özal, "Avrupa ekonomik anlayışı muhafazakar. Oysa Türkiye'nin çok dinamik ve hızlı bir ekonomik özelliği var." diyor. Özallar da (Mehmet Barlas ilk akla gelebilecek örnek), 80'lerin yükselene değerinin uzlaşma ve depolitizasyon iken, 2000'lere girerken bunun reformculuk olduğunu, değişim rüzgarlarına hazırlıklı olmak gerektiğini vurguluyorlar.

Özal'ın tarzı siyasetinde hız egemen. Hız ABD ve NATO ile birlikte yayılmacılık yönünde. Statükocular ister istemez hızlanıyorlar. Bosna-Hersek ve Kürt gerçeği dayattı. Dayatan bir başka ve önemli şey ise ülke burjuvazisi.

Özal'dan yana tavrını koyan, yaptığı araştırmaya göre "7 yıl sonra Türkiye süper devlet olacak" tesbitini yapan BOSCH (Alman), SONY (JAPON) ve IBM (ABD) firmaları ile boy ölçüşebileceği beklenen otomotiv sanayinin temsilcisi KOÇ, otomotiv yan sanayi ve elektronik sanayinin temsilcisi SABANCI, antibiyotik sektörü temsilcisi ECZACIBAŞI yani Türk sanayinin trokyası hükümetin ilk yılını "başarısız" buldular. Bunu da üç sektörde hem de vergi indiriminin yapıldığı dönemde açıklıyorlar. Burjuvazi mevcut ile yetinmiyor. Mevcut, Çağlar'a göre: "araba, beyaz eşya satışı neredeyse %100 arttı. Durum böyleyken nasıl ekonomide hiçbir şey yapılmıyor diyebilirler? İnsaf... İnsaf.... Ağlamayı bırakın. Ağlama devri geçti. Hem kazanacaksın, hem ağlayacaksın, Ayıp oluyor" (26 Aralık 92 *Hürriyet)*

Evet, mevcut beğenilmiyor. Burjuvazi hız istiyor. Amerikan gözlemcileri, siyasi kadrolarla işadamları arasında büyük bir fark olduğu, işadamlarının açık görüşlü olduğunu, politikacıların ise böyle olmadığını söyleyerek politikacıların (hükümetin) statüko ile haşır neşir oluşlarını eleştiriyorlar.

Hedefler genel olarak aynı olunca hızdaki farklılık da bir ölçüde kapanabiliyor. Bizim içinse ehven-i şer yok... Burjuvazinin uzmanlaştığı dışarıyı içeri yaptığı bir dönemde içeriyi dışarı yapmak için, enternasyonal bilinçle sınıf mücadelesine dört elle sarılmalı, yapay tanım ve tarifleri geldiği yere, idealizmin batağına sepetlemeye hazırlanmalıyız.

Daha önce duyurduğumuz biçimde *Devrim* 'de kaynak, katkı ve tartışma konusu olabilecek yazılara yer vermeye devam ediyoruz. Aşağıda, Sorun Yayınları tarafından yayınlanan "*Sosyalizmin Sorunları Üzerine Açılım Tartışmaları*" adlı kitapta yer alan Coşkun Adalı'nın "Türkiye Tezleri 1992" başlıklı çalışmasından bir bölümü yayımlıyoruz. Yazının başlığı redaksiyon tarafından kondu.

Kapitalist bilincin tasfiyesi Üzerine

COŞKUN ADALI

Tez 6: Kapitalist ilişkinin işçi sınıfı ve emekçi yığınların bilincinden tasfiyesi sosyalizmin maddi temelinin alabildiğince güçlenmesi, üretkenleşmesi ve bu temelde yalnız üretim araçlarının değil, tüketim araçlarının da toplumsallaştırılmasıyla mümkündür.

55. Başlarken bir parantez açalım. Burada dayanıklı tüketim mallarından konuşuyoruz. Bugün sosyalizmde ürün, ya da kapitalizmde meta deyince tek üniter bir fiziki maddeyi anlamamalıyız. Yani, dükkandan aldın iş bitti değil. O malın düzenli bir bakımı var, garanti süresi var, belli aralarla değiştirilmesi gereken parçaları var, sigortası var, tamiri var, kullanım değeri bitince hurdasının başka bir maddeye dönüştürülerek yeniden üretim devresine sokulması var, böyle bir yeniden kullanım değeri yoksa artık olarak atılması zorunluluğu var. Bu artığın çevreyi kirletme zorunluluğu var. Yani mal, fabrikadan çıktıktan çöpe ya da hurdaya atılıncaya kadar geçen sürecin bütünü içinde vardır. Bu sürecin kesintisiz bir kullanım değeri sunabilmesi gerekir. Distribütör kablosu kopmuş bir otomobil artık otomobil değildir. Bir parçalar yığınıdır. O kablo belki üç kuruştur, ama yerine takılmadıkça yüz milyonluk araba, araba olarak beş para etmez. Belki kümes olarak işe yarar.

Reel sosyalizmde dağıtım çok kötüydü. Bunda geri altyapının da rolü var. Servis sektörü ise tam bir felakettir. Bir mal bozuldu mu, sorunu ancak resmi ekonominin dışına, büyük bir ihtimalle kanunun da dışına çıkarak çözebilirsin. Konut konusunda da anlayış öyle. Yeni taşınan insanlar komşuları ve arkadaşlarıyla dayanışma içinde ve imece usülü çalışarak o konutu oturabilir hale getirebiliyorlar. Ama kağıt üstünde o konut, oturulmaya oturmaya hazır bir konut olarak gözüküyor. Parantezi kapatalım.

56. Kapitalizmin egemen olduğu bir dünyada, kapitalizmden komünizme geçiş süreci şeklinde tanımladığımız sosyalizm aşamasına aşırı soyut misyon yüklememek zorundayız. Herşeyden önce bu dönemin ekonomi politiği yapılmalıdır. Kapitalizmin hangi kategorileri ne gibi bir değişiklik geçirecek. Hangileri yokolacak? Sosyalist aşamanın kendisine has ekonomik kanunları var mıdır? Üretim araçlarının toplumsallaştırılması, emek sömürüsünün ortadan kalkması ve bu temelde bütün toplumun ihtiyaçlarına yanıt verecek merkezi bir üretim ve dağıtım örgütlenmesi, yani merkezi planlama, *üç köşe taşımız.* Bunun ötesi, bu üç köşe taşı kadar açık ve kolayca deklare edilebilecek cinsten değil. Sosyalizmin tanımına bu üç ana önermenin dışında başka bir şeyler sokmamalıyız. Onun yerine, çözülen sosyalizm altında meta, para, kredi, ücret türünden kapitalist kategorilerin nasıl bir içerik aldığını, değer yasasının işleyişine nasıl müdahale edildiğini, sosyal artığın hareketini araştırabiliriz.

57. Sosyalizmin ekonomi politiğini araştırmak bir konu. Bu araştırmanın sonuçlarından bağımsız olarak genelde sosyalizm inşasıyla ilgili neler söyleyebiliriz? Sosyalizmin maddi temelinin alabildiğince güçlenmesini, ekonominin üretkenleşmesini, üretimin kalite ve hacminin sürekli yükselmesini istiyoruz. *Buna kısaca maddi süreç diyelim. Bu maddi sürece bağlı olarak ve bu süreçle karşılıklı etkileşim içinde, sosyalist insan yaratılacak.* Marksizmin yönteminin gerektirdiği, soyutlama düzeyinde, etkileşim halindeki bu iki süreçten maddi süreç bilinçlenme sürecini önceler. İşte bu yüzden, işçi sınıfı, kapitalizm altında yaşarken ve hele eylemi iktidara yönelmemişken "sosyalist değer yargıları", "sosyalist ahlak", "sosyalist toplum projesi" vb. türünden güzel fikirlerce ancak bir "aminlik" bir değer biçer. İnsan ancak realiteyi ileri yönde değiştiren eylem içinde değişir. Realitede ileriye değişme süreklilik kazandıkça ve derinleştikçe bilinçteki

değişme de kalıcılaşır.

58. Bu maddi sürecin derinleşmesi, sosyalizmin bilince yerleşmesi sürecidir, dedik. Bu süreç aynı zamanda kapitalizmin bilinçten tasfiyesi sürecidir, çünkü iki zıt realite aynı bilinçte yaşayamaz. Oysa örneğin bir feodal bilinçle kapitalist bilinç, realite kapitalist realite olduğu halde, birbirine bulanmış halde birlikte yaşayabilir. Bu konuya birazdan döneceğim.

59. Kapitalizmin geri dönüşsüz feodal bir biçimde tasfiyesi, ancak ve ancak kapitalizmin yığınların kollektif bilincinden tasfiyesiyle mümkündür. Reel sosyalizmin çözülüşü bunu açık bir biçimde kanıtlıyor. Çünkü kapitalizm emekle sermaye arasındaki bir ilişkiyi tanımlıyor ve bu ilişki en kalıcı biçimde başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi yığınların ve küçük meta üreticilerinin bilincinde yaşıyor. En kalıcı diyoruz, çünkü sermayenin ve kapialist mülkiyetin yokolduğu bir ortamda bile bilinçteki yaşamını sürdürüyor. Devrimle birlikte tekellere el koyduğun zaman, DTK personeli ya kaçıyor, ya tutuklanıyor vb, yani kaybolup gidiyor. Bunların kafasındaki kapitalizmin sosyo-politik düzeyde bir önemi kalmıyor. Kapitalist bilinci sürdürme konusundaki fiili etkileri bir anda yokoluyor. Ama emekçi yığınların ve yüzbinlerce küçük üreticinin günlük yaşamında kendini yeniden üretiyor ve yaşıyor. Devrimle bilinçte büyük bir cam kapıyı parçalamış oluyorsun. Sosyalizmi kurmak üzere bu kapının eşiğinden geçerken, yerdeki büyük kırıkları toplayıp bir kenara koyarsın, o basit. Peki gözle görülen görünmeyen yüzbinlerce küçük cam kırıntıları ayaklarına batmadan nasıl geçeceksin?

60. Çoğumuzun dedesi bile feodalizm altında, yani feodal ilişkinin cenderesinde yaşamamıştır. Ama bırakalım dedelerimizi, çoğumuz babalarımızı bile 'feodal adam' diye tanımlarız. Bu 'feodal adamlar' kapitalizm altında yaşarlar. Ya bir şekilde işgücünü satarlar, ya işgücü kiralarlar, ya ticaret sermayesine bir taraftan tutunurlar vb. ama günlük yaşamlarında, davranışlarında, değer yargılarında, ahlak anlayışlarında feodal bir bilinç sergilerler. Bizler de bile bir sürü "feodallik" vardır. Hatta kapitalizmin ağır baskısı altında, bu 'feodalliğimizi' sosyalist ahlakımızla şöyle bir harmanlarız. Bunlar normal şeyler. Feodalizmin realiteden tasfiyesi neredeyse bir asır oluyor, ama bilinçte yaşıyor.

61. Eflatun ve Aristo gibi çağının entelektüel zirvesine ulaşmış ve bugüne bile büyük etki taşıyan insanlar için, köleci düzen verili bir durumdur. Bir insanın bir takım metal parçaları vererek başka bir insanı hukuken satın alması, onu ölünceye kadar tepe tepe kullanması, köpek muamelesi etmesi ahlaki açı dahil her açıdan normal bir durumdur, bilimsel sorgulamayı dahi gerektirmez. Günümüzde ise, bırakalım büyük filozofları, ilkokul çocuklarının bilinci bile köleliğin varlığını kaldıramaz. Kölelik olgusuna karşı teorik bir silahlanması olmadığı halde bu olgunun günümüz realitesinin bir parçası gerçeği hiçbir engelle karşılaşmadan o ilkokul çocuğunun bilincine girer. Oysa bir zamanlar koca Eflatun'un teorik silahları bile köleliğin bilincine veri olarak yerleşmesine karşı çaresizdi. Kölecilik bugün toplumsal bilinçten öyle bir tasfiye olmuştur ki hakim sınıfın teorik silahları arasına giremiyor. Köleliği artık bir kez tarih tasfiye etmiş.

Üçüncü dünyanın açlıktan ölen insanları bugün metropole gelseler -ki bence onlar için çok rasyonel bir çözümdür! "Biz ölüyoruz, biz köleniz olalım, yedirin, içirin, giydirin, barındırın, tedavi ettirin, çocuklarımıza bakın, başka bir şey istemiyoruz, karşılığında dileğiniz herşeyi ama herşeyi yaparız, bizi ister dövün, ister sövün, ister tükürük hokkası olarak kullanın gıkımız çıkmaz" diyerek metropol burjuvazisine yalvarsalar, yine de köle olamazlar. Çünkü köle olarak burjuvazinin bir işine yaramazlar. Oysa köle eski Yunan'da ve Roma'da hakim sınıfın bir statü sembolü. Servet, köle sayısıyla ölçülüyor. Politik güç, efendinin elindeki köle emeğiyle doğru orantılı.

62. İşte kapitalist bilinç de yığınların bilincinden böyle tasfiye olacak. Bir üretim biçimi tasfiye olurken daha ilerisi onun yerine bilince girer. Kapitalist bilinç çıkarken sosyalist bilinç girecek. Bu noktada propaganda ve ajitasyonun etikisi sınırlıdır. Doğru yapılırsa hızlandırır, yanlış yapılırsa yavaşlatır. Ama son tahlilde bu bilince temel olan maddi realite ileriye doğru değişmedikçe, bilinçte de ileriye doğru kalıcı bir değişiklik gerçekleştirilemez. Nasıl ilerlemeyen maddi süreç yerinde durmaz ama gerilerse, bunun yansıması olan bilinç de yerinde durmaz geriler, daha doğrusu geriye doğru devşirilir. Bunca yıldan sonra reel sosyalizmin çözülüşü bunu çok çarpıtıcı bir biçimde kanıtlıyor.

63. Üstelik, feodal bilincin tasfiyesi,yerine kapitalist bilincin gelmesi, sosyalist bilinçlenmeden çok daha kolaydır, hem de tümüyle tasfiyesi kapitalizm için canalıcı bir sorun değildir, yaşaması bazen işine bile gele-

bilir. Çünkü nihayet bir sömürü sisteminden diğer bir sömürü sistemine geçiliyor. Örneğin adam feodalizm altında dindar, kapitalizm altında da dindar. Ama sosyalizmde süreç içinde, kafasından tanrıyı atması gerekiyor. Kapitalist bilincin tasfiyesi, aynı zamanda binlerce yıllık bir sömürü bilincinin tasfiyesidir. Bir feodal bilinçten çok daha fazla direnecektir. Nesnel realitede çok daha büyük ve olumlu bir değişimi gerektirecektir.

64. Şimdi bakalım bu kapitalist bilinç, hangi biçimiyle işçinin, emekçinin bilincinde yaşıyor? Kapitalist bilinç tepeden, dar kapitalist mülkiyetten aşağıya doğru yayılıyor. O zaman bu kapitalist bilincin, üretim araçlarının mülkiyeti düzeyinde yaşıyor olması lazım. Hayır! İşçi, emekçi hiçbir zaman "Benim şöyle bir petrol tankerim olsa... bir çekişte 3000 metre çıkaran kablo makinam... bir vuruşta 500 ton vuran presim olsa...1000 beygirlik 100 tonluk damperli kamyonum olsa...bir çimento fabrikam olsa...bir özel televizyon istasyonum olsa vb." şeklinde düşünmüyor. Yüzlerce yıldır kapitalizm, hele tekelcilik döneminde daha bir hızlanarak, onu kapitalist bilincin bu tür ifade şeklinden, bu tür kılığından uzaklaştırdı. Tekel dışı burjuvazi bile artık pek böyle düşünemiyor, o bile ancak "Bir ikinci torna tazgahım olsa...bir kamyonetim daha olsa...şu köşeye bir beş tane daha dikiş makinası atabilsem vb." şeklinde düşünebiliyor. İşçiye, emekçiye dönersek, o şöyle düşünüyor "Bir renkli televizyonum olsa...bir videom olsa...bir arabam olsa...bir evim olsa vb." Yani kapitalist bilincin ifadesi tüketim araçları üzerindeki mülkiyet duygusu biçimini alıyor. İşte işin püf noktası bu.

65. Üretimin ölçekleri o kadar büyümüş, kendisi üretime o kadar yabancılaşmış ki, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti artık işçiye somut birşeyler anlatmaz hale gelmiş. Emperyalizm, dünyanın ikinci en büyük endüstriyel gücünü yağmalamak üzere. Üretim araçları üzerinde özel mülkiyete geçilecek deniyor, bunlar kimin olacak, belli değil deniyor (ki emperyalizm eninde sonunda sermaye gönderirse göreceğiz devrimle sulanan o topraklardan bir gecede ne milyarderler fışkıracak), işsizlik on milyonlarla ifade edilecek deniyor. Sovyet işçi sınıfı orada hıyar gibi duruyor. Hatta röportajlarda görüyoruz, işçinin birine, "sizin fabrikayı filanca satın alacak, ne diyorsun?" diye soruyorlar, omuz silkiyor, hala kuyruklardan falan bahsediyor. *Çünkü üretim araçları lafını algılamıyor.* Bu üretim araçlarının, yetmiş yıldır yüzlerce milyon işçinin yarattığı sosyal artığın kristalize olmuş biçimi olduğunu, bunların kendi öz emeği olduğunu algılamıyor. Bu durum sadece sosyalizme yabancılaşmış olmakla açıklanamaz. Sosyalizme yabancılaşması aynı zamanda -af buyurun- "kerizleşmesi" anlamına gelmiyor. Yıllardır kıyıda köşede kurdukları dahiyane "tezgahlara" bakılırsa hiç te -yine af buyurun- "keriz" olmadıkları görülüyor. Öyleyse niye bir taleple gelmiyorlar? "Bu üretim araçlarını bu toplum yarattı, biz bunların bize dağıtılmasını istiyoruz, hepimiz kapitalist olmak istiyoruz" demiyorlar? Örneğin, ülkedeki bütün üretim araçlarının hisse senedi yoluyla bütün işçilere (kıdemine, iş sürecindeki yerine vb.) göre dağıtılmasını, yani sosyalist mülkiyetin direkt olarak en geniş kapitalist mülkiyet tabanına dönüştürülmesini isteyebilirler. Buna kim ne diyebilir? Çünkü bunun dışında herşey, kapitalizmde de cezalandırılan adi bir hırsızlık suçudur. Emperyalizm bir hırsızlığa hazırlanıyor. Hem de gerçekleşirse, insanlık tarihinin görmediği ölçekte ve yine insanlık tarihinin görmediği kalabalıkta bir çete tarafından gerçekleştirilen bir hırsızlık olacak. Kapan götürecek. Yerlisi yabancısı.

Düşünün küçük küçük hisseler yoluyla bütün bir işçi sınıfı kapitalist olmuş. Hisse-kupon-faiz-rant hesapları yapıyor. Moskova borsası, New York ve Tokyo' dan sonra en büyük borsa olmuş. Tabii mülkiyet üzerindeki tasarruf hakkı ister istemez yeni yatırım yapacak yabancı tekellerin elinde, yani çok az elde toplanacağı için bu durumun teorik olarak kapitalizme bir zararı yok, üstelik bu "halk" kapitalizmi kapitalist sermaye biriktirmenin en ileri biçimi. Tam parazit kapitalizmi. Ama bunu emperyalizm şu anda isteyemez, karı çok azalır. Çünkü sorun başka. Eski Sovyetler Birliği'nde kapitalist bir ekonominin kurulması, entegrasyonun derinleştirilmesi, başlangıçta devasa ölçekli, kar getirmeyen bir sürü uzun vadeli altyapı yatırımı gerektirecek. Finans pazarı yoluyla iç kaynak yaratma (ki borsanın arkasındaki fikir budur) durumu çok arka planda kalacak. Emperyalizm, ileri kapitalist ülkelerdeki "halk" kapitalizmine ancak endüstriyel transformasyon tamamlandıktan sonra geçmek ister. Şu anda Sovyetler'e klasik bir sömürge gibi, bir zamanlar Osmanlı İmparatorluğu'na baktığı gibi bakıyor. Kendi kaynak transferi açısından da, özel mülkiyetin az elde toplanmasını, fazla dağılmamasını istiyor. Sermayenin merkezileşmesi ve yoğunlaşmasının doğal süreçler içinde yürütmesine

tahammül edecek vakti yok. Kapitalizmin kendi düğümleri var.

Toparlarsam, eski Sovyetlerdeki işçi sınıfı "kazıklanmak" üzere. Çünkü kafasındaki kapitalizm, üretim araçlarının mülkiyeti olgusuyla ilgili bir şey değil.

66. İşçi sınıfı ve diğer emekçilerin bilincinde kapitalizm, aynı sosyalizm gibi, kendilerine verebildiği ve veremediği tüketim araçlarının mülkiyeti düzeyinde yaşayan bir kapitalizm.

67. Kapitalizmin bu olmadığı henüz farketmediler, kimse de cesaret edip kendilerine söyleyemiyor. Gerçekler ısırdıkça kıyamet kopabilir. Emperyalist basın boyuna Sovyetlerde bir iç savaş tehlikesinden, bir "faşist" diktatörlük tehlikesinden, nükleer silahların başıboş kalmasından bahsediyor. Öbür Cumhuriyetlerden vazgeçtik, Rusya'da, Ukrayna'da, Belorusya'da neden iç savaş çıkacakmış? Herkes açsa, perişansa niye kalkıp birbirini öldürsün? Deli mi bunlar? Bunlar taşdevri insanı mı? Bu insanlar birbirinin ölüsünü mü yemek istiyor? Niye barışçıl bir biçimde Batı Avrupa'ya yürümek dururken nükleer silahlarla oynaşsın? Avrupa sınır polisleri milyonlarca insana ateş mi açacak? O milyonlar silahsız mı olacak? Bu son olasılıktan, Batı Avrupa'ya yığınların silahlı yürüyüşü olasılığından, izleyebildiğim kadarıyla, ciddi bir ağızdan bir kez bahsolundu, ardından örtbas edildi. Londra'daki Uluslararası Stratejik Etüdler Enstitüsü'nün bir değerlendirmesinden geçti. Onun yerine iç savaş konusu işlenmeye başladı. Bana kalırsa, bu iğrenç emperyalist basın-yayın, eski Sovyetlerde büyük bir işçi kıyımına, kafasına kapitalizmin ne demek olduğunu bir anda dank edecek yığınlara karşı girişmek zorunda kalabileceği katliamlara kamuoyunda şimdiden zemin hazırlıyor. Öyle ya, adamın biri gelecek "bu fabrika artık benim oldu, bu durumda karlı çalışmasına imkan yok. Yarınızı işten attım, öbür yarınızın da ücretini yarıya düşürdüm" diyecek. Bir isyan çıkarsa, "faşist" ayaklanma süsü verecekler. Dünyayı kapkara bir psikoza sokuyorlar. Romanya ve Ortadoğu'dan sonra bu işlerde iyice ustalaştılar.

68. *Tüketim araçları da toplumsallaştırılmalıdır,* önermesine geri dönelim. Konuyu, marksizmin ihtiyaçları teorisi çerçevesinde değil, reel sosyalizm ve çözülüşü bağlamında ele almaya çalışacağım. "Üretim araçlarının mülkiyetinin toplumsallaşması bir işe yaramadı, bu adam kalkmış bir de tüketim araçlarının mülkiyetinin toplumsallaşmasından konuşuyor" diyen dostlar olacaktır. İşte tam da bu birinci nedenden ötürü tüketim araçlarının mülkiyetinin toplumsallaşmasından konuşuyorum. Bu nihayet kişisel bir görüşümdür, bir tezdir. En çok tartışmak istediğim bir konudur. Marksizmin ihtiyaçlar teorisi ışığında da incelenmelidir. Ama bu tezi teorik olarak çürütemezsek, sosyalizmin bugünkü açınım hattı olarak kabul etmemiz gerekecek.

69. Önce şunu söyleyeyim, tıraş bıçağından başlayarak bütün tüketim araçlarının toplumsallaştırılmasını kastetmiyorum. Özel mülkiyet, giyim, kuşam, kitap, plak, fotograf, disket vb. türünden kişisel özel eşyalar düzeyinde, yani genelde başka birisinin işine yaramayabilen eşyalar düzeyinde kabul edilebilir bir olgudur.

Kapitalizmin günümüzdeki birikim modelinin dayattığı, bu birikim modelinin sembolü haline gelen, sosyal işlevi ekonomik işlevi kadar önemli olan, haklı bir ihtiyacı bambaşka bir düzleme yansıtarak haksız bir isteme dönüştüren ve bütün bu nedenlerden dolayı kapitalist bilincin öz taşıyıcısı olan tüketim araçlarını kastediyorum. Bu uzun cümleyi örneklerle açalım.

70. Kapitalizmin özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında başarıyla oturttuğu, yaygın kitle tüketimine dayalı sermaye birikimi modelinin en başarılı, hatta anahtar diyebileceğimiz tüketim aracı otomobildir. Otomobile yakından bakalım. Kapitalizm otomobili "ihtiyaç" olarak empoze etmeyi başardı. Seyahat özgürlüğünün, buradan da "kişisel özgürlüğün" sembolü haline geldi. Aynı zamanda elde edilmesi gereken bir statü sembolü oldu. Aynı zamanda bazı sürücülerin ilkel duygularını okşayan bir saldırı aracı oldu. Oldu da oldu. Sözümona salt A'dan B'ye gitmenin aracıydı. Bugün artık dünyada kapitalizmin hiçbir şehrinde A noktasından B noktasına özel otomobille ne kadar zamanda gidileceği kestirilemiyor. Trafik kuyruklarında saatler öldürülüyor. Ne kadar yol inşa edilirse edilsin yetmiyor. Hele tatil günlerinde, üç günlük tatilin bir günü gidişe bir günü gelişe harcanıyor. Sinir bozukluğu, stres, çevre kirliliği de cabası. Bütün bunlara rağmen kapitalizm hala otomobilin bir "ihtiyaç" olduğunu, neredeyse kişinin dokunulmaz bir hakkı gibi lanse edebiliyor. Bu "ihtiyaç", kişisel mülkiyet bazında gerçeklenen bir "ihtiyaç". Sosyalizm de bunu aynen kabul ediyor ve toplumun otomobil "ihtiyacına" yanıt vermeye çalışıyor. İnsanları otomobil almaya zorluyor.

Otomobil, kendi içinde gerçek bir ihtiyaç

değildir. Gerçek ihtiyaç, insanların istediği zaman A noktasından B noktasına gidebilmesidir. Bu çok iyi planlanmış bir toplu taşımacılıkla yapılabilir. Uçağı, otobüsü, metrosu, treni, tramvayı tıkır tıkır işleyecek ve her dakika 24 saat bulunabilecek. Taksi de öyle. Bunlar yetmedi mi, o kişi çok alakasız bir piknik yerine mi gitmek istiyor, tatile mi çıkıyor, hatta araba sürmekten zevk mi alıyor, o zaman her mahallede bulunan bir araba parkından anında araba kiralayabilecek. Hem de her seferinde değişik tip bir arabaya da gereksinim duyabilir. Bazen eşyasını taşımak isteyecek, bazen üstü açık arabayla giderken güneşlenmek isteyecek vb. Sosyal artığın bir bölümünü haftanın beş günü evin önünde yatan bir tüketim aracına bağlamanın ne anlamı var? Yani otomobilin mülkiyetiyle otomobilin sunduğu hizmetin yerine getirilmesinin arasında ne ilişki var? Hiçbir akılcı ilişki yok. Akıldışı ilişkiyi empoze eden kapitalizmin kar mantığı. Tüketim araçlarını sosyal hiyerarşiyi korumada kullanan, kapitalist bilinci tüketim kalıbıyla yığınların bilincinde yeniden üreten bencil mantık. Reel sosyalizm bu tuzağa düştü.

71. Kapitalizm altında insanlar, yarının tek güvencesi olarak konut sahibi olmayı görüyorlar. Kapitalizmin yarattığı güvensizlik, yarınsızlık konut mülkiyetini dayatıyor. Oysa insanların gerçek ihtiyacı konut sahibi olmak değil, insanca yaşayabilecekleri rahat bir barınakta ve istedikleri süre oturmak. Sosyalizmde insanların nasıl çalışma hakkı varsa, iyi ve geniş bir konutta oturmak hakkı da olacak. Öyle fert başına 10 metre kare alan zor düşen, kümesimsi ve her tarafı dökülen konut olmaz tabii ki. Bunun bilimsel normları var ve konutlar bu normlara uygun olacak. Bu hakkın gerçekleşmesiyle konut mülkiyetinin yine bir ilişkisi yok. İstediği sürece içinde yaşama hakkına sahip olduktan sonra ha o konutun tapusuna sahipsin ha da devletle yaptığın kira anlaşmasına sahipsin. Hayat boyu bir kapitalist kredi kuruluşuna ev taksidi ödeyeceğine, sosyalist devlete kira ödeyeceksin. Hem de bu kira, maaşından bir kesinti şeklinde alınacak. Kapitalizm altında ev taksidini ödeyemeyebilirsin, evini geri alırlar, sosyalizm altında ise devlete kira ödeyebileceğin koşul bile, çalışma hakkın şeklinde garantilenmiş durumda. Sosyalizm yıkılmadığı sürece o evden hiçbir şekilde çıkarılma durumun yok.

72. Kapitalizm insanlara televizyonu "ihtiyaç" olarak dayatıyor. Oysa gerçek ihtiyaç televizyon aleti değil. O alet sayesinde izlenen programlar. Eğitici, eğlendirici, düşündürücü vb. programlar, filmler bir ihtiyaçtır. Bunun gerçeklenmesiyle televizyon aletinin mülkiyet arasında yine mantıksal, akılcı bir bağlantı yok. Akıldışı bağlantıyı yaratan kapitalizm. Telefon gibi, televizyon, video, radyo, müzik seti ve hatta merkezi veri bankasına direkt bağlı bir ev bilgisayarı, konut tanımının içine girecek. Konutun nasıl camı, çerçevesi, kapısı, suyu varsa, bunları da hazır içinde olacak.

73. Kapitalizm insanlara çamaşır makinasını, elektrik süpürgesini, çeşitli ev ve mutfak aletlerini "ihtiyaç" olarak dayatıyor. Tabii bu "ihtiyaç", kadına yüklenen geleneksel ev kadını rolüyle de bağlı. Kadın/Erkek ayrımının yeniden üretilmesinde çok hayati bir işlevi var. Bu "ihtiyaç"ın giderilmesi yine bu tüketim araçlarının özel mülkiyetinden geçiyor. Oysa gerçek ihtiyaçlar başka. İnsanlar temiz giyinmek, temiz bir evde oturmak, yemek pişirmek istiyor. O aletler bunu sağlıyor. Bütün bu ev aletleri yine konutun tanımının bir parçası olacak. Kadın/Erkek ayrımını eritmek için ise, bir konuta bağlı olan bütün bu ev aletlerinin, o konutun bizzat içinde bulunmaması önemlidir. Örneğin konutun mutfağının, çamaşır makinasının vb. konutla aynı katta başka bir bölmede bulunması gibi. İnsanlar oradan oraya kamyonlarla taşınıp durmayacak. En ileri çözüm ise, yine insanların isteğine bağlı olarak, bu hizmetlerin hepsinin dışardan bir örgütle sağlanması. Mutlaka o evde oturanların bu ev işlerini yapması gerekmiyor. Aynen çocuk bakımının mutlaka anne ve babanın sorumluluğu olmasının gerekmediği, onun da toplumsallaşması gerektiği gibi.

74. Daha bir çok örnek verebiliriz. Ama mantık değişmiyor. Tüketim aracının kendisi değil, verdiği hizmet bir ihtiyaç. *Bu ihtiyacın, o tüketim aracının özel mülkiyeti bazında karşılanması kapitalizmin insanlara dayattığı bir ilkellik.* Bütün bu tüketim araçları sosyal ve kültürel gelişmenin bugünkü aşamasından meşru bir ihtiyaca yanıt veriyor. Bu meşru ihtiyacın varlığını reddedersek kendimiz gayrimeşru bir zemine kaymış oluruz. Ama bunların dağıtımını özel mülkiyet bazında yapacağım diye uğraşıp durursakdta kapitalist bilinci -ki yukarıda dediğim gibi kapitalizm, yığınların bilincinde bu düzeyde, tüketim araçlarının özel mülkiyeti düzeyinde ifadesini buluyor- durmadan yeniden ve yeniden üretiriz, insanlar arasındaki tüketim yarışını desteklemiş ve sosyalist bilincin derinleşmesini kendi ellerimizle engellemiş oluruz.

75. Tüketim araçlarının özel mülkiyetinin bilinçten tasfiyesi, kapitalizmin bilinçten tasfiyesidir. Yerine sosyalist bilincin girmesidir.

Çoğumuzun ilkokuldayken bir kurşun kalemi vardı. O bitmeden ikincisi alınmazdı. İyice küçüldüğünde arkasına taktığımız bir de kamışımız vardı, böylece son santimetresine kadar, kalemtraşa giremeyecek hale gelene kadar o kalem kullanılırdı. Kalemin mülkiyeti çok önemliydi. İlkokul son sınıfta tükenmez çıktı. Son derece kıymetli bir şeydi. Tükenmezi olanlar pek başkasına vermezdi. Hem de ithal ikamesini, "Yerli malı Türk'ün malı her Türk onu kullanmalı" sloganıyla yutturan cılız burjuvazinin ürettiği, insanın elini yüzünü boyayan, hohlaya hohlaya ömrü uzatılan cinsten adi tükenmezler.

Ortaokulda İngilizce öğrenmeye başlayan her talebe birinci gün kurşunkalem sözcüğünü öğrenirdi. İkinci gün isim tamlaması ve mülkiyet sıfatları, kurşunkalemin mülkiyeti üzerinde örneklenerek öğretilirdi: "Ali'nin kurşunkalemi", "Gül'ün babasının kurşunkalemi", "Benim kurşunkalemim". Bugün aynı örnekle re, kişisel psikolojik profil saptama testlerinde rastlanıyor. İnsanların saplantılarını ölçmeye yardım eden bir örnek oluyor. Yerde görse kimse eğilip almıyor. Kurşunkalemin mülkiyeti olgusu biliçte erimiş. Çünkü kalemin üretiminin temeli o denli derinleşmiş ki, taşıdığı değer ve bunun pazardaki ifadesi olan üretim fiyatı hissedilmeyecek bir düzeye inmiş. Sıradan bir tükenmezin de mülkiyeti artık kimseyi ilgilendirmiyor. Büroda, işte vb. insan eline geçeni kullanıyor. Amsterdam'da bugün bisiklet hırsızlığı diye bir suç, hukuken duruyorsa da fiilen gerilemiş durumda. Herkese lazım ve herkes kullanıyor. Neredeyse bulduğu bisikleti alıyor. A' dan B'ye gidiyor. Oradan başka bir tane alıyor C'ye gidiyor. Polis bu suçla ilgilenmemek için elinden geleni yapıyor. Kabahat kilit takmayan bisiklet sahibine kalıyor. Bu nedenle bisikletlerin çoğu eski püskü, hurda. Bütün bunlar küçük şeyler, kapitalizm altında mutlaklaştırmamak ve geleceğe doğru fazla uzatmamak lazım, ama içinde bir gerçeği saklıyorlar.

Şu sonuç çıkıyor: Tüketim araçlarının özel mülkiyetinin bilinçten tasfiyesi, üretimin maddi temelinin alabildiğince güçlendirilmesi, üretimin çok büyük boyutlara varmasıyla mümkündür. Sosyal artığı o denli akılcı bir biçimde kullanacaksın ki, öyle bir teknolojik bazda, öyle bir hacimde ve kalitede üreteceksin ki, "benim bilgisayarım var" demek, "benim kurşunkalemim var" demek kadar abes bir şey olacak. Lazım olduğunda aşağıdaki bir bürodan anahtarını alıp otomobilin birini kullanacak, işi ya da gezmesi bittiği ya da istediği noktada da parkedip anahtarını başka bir büroya bırakacak. Bunun üstüne bir de o otomobilin kişisel mülkiyetini istemek, toplum tarafından psikolojik bir bozukluk şeklinde değerlendirilecek. Tabii otomobil hala dünyada geçerli bir tüketim aracıysa. Bu nokta da önemli. Şimdi kalkıp herkese bir at dağıtılamaz -oysa binlerce yıl en güzide ulaşım aracıydı- bu kalabalık şehirlerde bugün yine en iyi ulaşım aracı olsa bile. Belki iki kişilik helikopterler üretilir. Kapitalizm, ihtiyaçların tatmini konusunda sosyalizmin ufuklarının yanına bile yanaşamaz.

76. İşte reel sosyalizm, bu tüketim araçlarının büyük bir bölümünde, o araçların sağladığı hizmeti değil, bu tüketim araçlarının kendisini bir ihtiyaç gibi ele aldı. Yani kapitalizmin bambaşka bir mantıkla ürettiği ve sattığı metaları, sosyalist insanın ihtiyaçlarına yanıt vermek icin aynı mantıkla üretti ve sattı. Üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti temelinde üretilen bu tüketim araçlarının mülkiyeti özel kaldı. Tüketim araçları üzerindeki bu özel mülkiyet, üretim araçlarının tasarrufu üzerinde önemli bir baskı oluşturdu. Öyle ya, kar güdüsü olmadan, neyi ne kadar ve nasıl üreteceğin konusundaki üretim kararlarını hangi kriterlere göre alacaksın?

Kimisi iki televizyon ister, kimisi araba yerine motosiklet ister vb. Sosyalist üretim/ kapitalist dağıtım sonuçta kapitalist bilinci yaşatan ve sosyalist bilinçlenmenin önünü kesen bir mekanizmaya dönüşüyor.

77. İyi de, bütün bunlar güzel de, nerede bu bolluk? Tüketim araçlarının özel mülkiyetini anlamsızlaştıracak bir üretim seviyesine biz nasıl hemen ulaşırız? Ulaşamayız. Ama öte yandan kapitalist bilincin geri dönüşsüz bir biçimde tasfiyesi için tek yol görünüyor. O zaman bir çözüm arayalım. Önce paylaşıma bakalım.

78. Önce paylaşımı birey düzeyinde ele alalım. Paylaşım yine 'herkesten yeteneğine göre herkese yaptığı işe göre' olacak. İnsan kendisinin insanca ve rasyonel ihtiyaçlarını kendi başına tanımlayabilir bir bilince gelene kadar , ama daha da önemlisi, maddi temel uçsuz bucaksız bir biçimde gelişinceye kadar, 'herkesin intiyacına' göre ilkesinin uygulanabilme olanağı yoktur. Demek yine doğal olarak çoğu değil azı paylaştıracağız. Azı paylaştırırken sosyalist bilinç nasıl derinleşir? Bu azı paylaştırma yöntemine bağlıdır. Reel sosy-

alizm, iyi kötü, 'herkesten yeteneğine göre' aldı ve herkese yaptığı işe göre' paylaştırdı. Bu ilkeye göre bir maaş verdi. Onlar da gidip maaşlarının bir bölümüyle tüketim araçları satın aldı, yani mülkiyet edindi. Yani araya parasal bir aşama sokularak, o kişiye rasyonalitesi belirsiz bir tercih hakkı tanınmış oldu. Oysa bütün bu tüketim araçları konutun tanımı içinde hazır var olsa, mülk edinmesine gerek kalmayacak. O zaman, paylaşımda, o kişiye tüketim araçları arasına, maaşının tüketim araçlarına ayıracağı bülümü şeklinde parasal bir aşama koymamak gerekiyor. Yani maaş, dayanıklı tüketim araçları sayesinde karşılanabilecek ihtiyaçlar dışında kalan ihtiyaçlar için ödenmelidir. Maaşın o kişiye hiç ödenmeyen bölümü ise, aynen ücretten otomatikman kesilen vergi gibi, vergiye, konut kirasına ve tabii ki bu konuta ait bütün tüketim araçlarının kullanım kirasına gidecektir. Bu konularda endişelenmesinin nesnel temeli kalkmış olacaktır.

Sosyal artığa giden bölüm daha maaş ödenmeden alındığından, o kişinin ayrıca bir kişisel tasarrufa yönelmesine de lüzum yoktur. Çünkü bu tasarrufun da bir anlamı olmayacaktır. Ne için tasarruf? sorusuna yanıt kalmayacaktır. Yani kişinin eline geçen maaş, normal şartlarda o ayın sonunda bitecek, geriye hiçbir şey artmayacak, ama bütün ihtiyaçları da fazlasıyla karşılanmış olacaktır.

Ayrıntıya girmeye gerek yok. Reçete yazamıyoruz, önerilebilecek ilkeleri belirlemeye çalışıyoruz. Kısacası, kapitalist bilinci yeniden üretecek bir olguyu, tüketim araçlarının özel mülkiyetini, ve bununla ilgili bazı araçları, tüketim kredisi, tasarruf, türünden araçları ortadan kaldırmak lazım.

79. Şimdi de paylaşımı toplum düzeyinde ele alalım. Kapitalist bilincin tasfiyesi ve yerine sosyalist bilincin girişi için gerekli maddi üretim koşullarının uzağında olduğumuz halde, yani ortada bolluk yokken, tüketim araçlarının mülkiyetini toplumsallaştırıyoruz. Üretilen tüketim araçlarını toplumda adaletli bir biçimde çok nesnel kriterlere göre dağıtmak tek çaremizdir. Bir işçinin, emekçinin, 'kıdemi, kalifiyelik derecesi ve kalifiyelik durumuna kıyasla üretimde gösterdiği özveri'nin somut sonuçları' gibi kriterlere göre nasıl, hangi ölçüde donatılmış bir konutta oturacağı, yine o üretimi yapan yığınlarca saptanabilir. Üretim bazı ilerledikçe aşağıdan yukarıya doğru da yaşam standartları yükseltilir.

80. Bu durum insanların kafasına hala bir adaletsizlik şeklinde yansıyacaktır. Çünkü yaygın kitle tüketimine dayalı birikim modeli, insanlara herşeyi hemen istemeyi öğretti. Tüketim aracının özel mülkiyeti engelini aşsak bile, üretim araçları bu malı üretebiliyorsa, bu malın verdiği hizmetten yararlanan birileri varsa, o insan da mutlaka yararlanmak isteyecektir. Böylece, bu tür ters bilinci almış bir emekçi, sosyal artığı kendi yaptığı katkıyı ölçemeden, bunun üzerinde bir pay almak isteyecektir. Maddi temelin gelişmesini ve kendisinin sosyalist inşaya yaptığı katkının artmasını beklemek istemeyecektir. Bu duruma karşı, iktidarın elinde çeşitli *araçlar* vardır. Bu araçların arasında, bu bencil düşünce şekli iktidarı devirmeye yönelik örgütlü politik bir hareket şeklini almadıkça, üretim düzeninde pasif bir direniş biçiminde kaldıkça, iktidarı bunaltsa bile şiddet kullanmak yoktur.Şiddet kötüdür diye değil, bizi istenen amaca ulaştırmaz diye.

81. Bu *araçları* ele almadan önce, dar anlamda hepsine temel olan, geniş anlamda devrimden komünizme kadar geçen sürecin başarısına temel olan ana unsura kısaca değinelim. Herşeyin başı aktif yığın demokrasisi, ya da sosyalist demokrasidir. Sosyalizmin yaşayıp yaşamayacağını asıl bu tayin eder. Geniş yığınların sosyalist inşa yolunda eyleme geçirilmesi yetmez. Sosyalist inşayla ilgili kararlara da katılmalıdırlar. Ancak bu sayede sosyalist inşanın sorunlarını ve bu sorunlar yüzünden doğabilecek politik sorunları kendi sorunları olarak görürler. Yoksa, bir süre sonra devrimin "gazı" bittiğinde, en iyi durumda, pasif bir gözlemci gibi, olup bitenleri kendi dışlarında olup biten şeyler olarak görürler. İnşa sürecinin derinleşmesinden övünç duydukları gibi, bu sürecin tökezlemesinden de utanç duymalıdırlar. ilk olarak kendilerini ve kendi kararlarını sorgulamalıdırlar. Daha somut olarak bakarsak, işçi sınıfı ve diğer emekçileri, ekonomiyle ilgili olarak alınacak kararlara, ve özellikle tüketim araçlarının üretimi ve dağıtımı ile ilgili kararlara ve üretim süreçlerinin örgütlenmesine en geniş bir biçimde katmamız gerekir. Bu sadece sosyalizmin inşasını derinleştirecek süreçte yığınların eğitimiyle ilgili bir sorun da değildir. Yığınları mobilize edebilmenin, onların özverilerini sürekli kılabilmenin, yani son tahlilde iktidarı koruyabilmenin tek çaresi budur.

82. Şimdi de yukarıda bahsettiğimiz *araçlara* geçebiliriz. *Birinci araç,* eğitimdir. Burada, normal olarak yürütülecek olan devrimci ve enternasyonalist propagandanın

dışında bir şey söylüyorum. Bütün bu ekonomik gerçekler ve bu gerçeklerin bilinçle ilişkisi insanlara anlatılabilir. Sosyalizmin inşası sürecini nasıl gördüğümüzü bütün gerçekliğiyle ortaya dökebiliriz. İnsanların ihtiyaçlarının hangi temelde karşılanacağını, bilinçle ihtiyaç arasındaki ilişkiyi hiçbir şeyi gizlemeden anlatabiliriz. Hruşçof'un 1980 yılında komünizme geçileceğini ilan etmesi gibi yalanlara ihtiyacımız yoktur. Aleyhimize çalışır. İnsanlara, kademe kademe daha insanca yaşayacakları sözünden başka bir söz veremeyiz. Herşeye rağmen eğitimin etkisi sınırlıdır, tek başına yetmez. Ayrıca, yığınlardan önce eğitimcinin eğitilmesi, eğitimciyi eğitecek olanın eğitilmesi...gereklidir. Yine dönüp dolaşıp, ideolojik formasyonu yükseltmenin birincil önemde bir görev olduğu sonucuna ulaşırız.

83. İkinci araç, yığınlara örnek olmaktır. Özellikle bu tüketim ve ihtiyaçlar konusunda söylediklerimizle devrimci kadroların yaşam standartları arasında bir çelişki bulunmamalıdır. Kalifiye ve kıdemli bir işçi, sosyal artıktan ne kadar pay alıyorsa, kişisel olarak bir devlet başkanı da sosyal artıktan o kadar pay almalıdır -ki kendisi sadece kalifiye ve kıdemli bir işçidir. Sosyalizmi kurmak gibi dünyanın en heyecanlı ve zevkli işi dururken, bir devrimci kadro tutup birtakım ev eşyalarının kişisel özel mülkiyetiyle ilgileniyorsa, onun formasyonunda bir sakatlık, daha doğrusu bir ilkellik vardır. Böylelerini direkt fabrikaya sokmak lazım. Tabii burada suistimallerin tamamen önlenebileceğini söylemek istemiyorum, ama azaltılabilir.

84. Reel sosyalizmin çöküşünde çeşitli sosyalist ülkelerin parti yöneticilerinin pisliklerinin, rüşvet-irtikap-görevi suistimal-haksız döviz biriktirme-iltismas-aile fertlerine torpil-kişisel birikime yönelme-özel hastaneler, klinikler-özel çarşılar-aşırı imtiyazlar vb. türünden olguların gözler önüne serilmesinin önemli bir rol oynadığı ortada. Bir dostum, komünist partisi yöneticilerinin bu boyutuyla zengin bir kast şeklinde mütalaa edilemeyeceğini ve bu tür pisliklerin batı basınında aşırı abartıldığını söyledi. Bence aşırı abartma olgusu, abartmanın ölçüldüğü cetvele bağlıdır. Gerçekten bugün kapitalist ülkelerde yönetici sınıfın, tekellerin tepelerinde oturanların, kısacası DTK personelinin sergilediği kişisel birikim ve tüketim düzeylerine bakıldığında, örneğin bir SBKP MK'sının imtiyazları ve yolsuzlukları devede kulak kalır. Örneğin bir Özal hanedanınkine bile yaklaşamaz. Ayrıca da, sosyalizmin yönetici sınıfının yalayıp yuttuğu, suistimal ettiği miktar, sosyalizm altında üretilen sosyal artığa göre çok mikroskopik kalır.Önemsizdir. Sosyalizmin yöneticileri de öyle sandılar. Yedikleri haltları üretilen sosyal artığın kütlesine göre ve kapitalizmin yöneticilerini yediği haltlara göre ölçtüler, çok makul buldular. Sosyalizmin yöneticilerini ölçmede kullandığımız çetveli, üretilen sosyal artığa ya da kapitalizmin yöneticilerine tutarak kalibre edersek, elbette batı basınının aşırı abartma yaptığı sonucuna ulaşırız. Ama iğrenç batı basını cetveli böyle kalibre etmiyordu. Çok bilinçli, çok anti-komünist bir sınıf konumundan konuşuyor: "Hani sosyalizmin idealleri şöyle, şöyleydi? Bu ideallere ne oldu?" diyor. Zafer sarhoşluğunun adeta zevkini çıkarıyor. Cetveli, sosyalizmin bu aynı yöneticilerinin kendi ağızlarından yıllardır yaptıkları ideolojik deklarasyonlara, iddia ettikleri sosyalist ahlak standartlarına göre kalibre ediyor. Doğru yapıyor. Niye kapitalizmin yöneticilerine göre ölçsün ki? Bunların durumu anormal değil ki, zaten kapitalizmin felsefesi böyle diyor, "Sen de çalış, sen de zengin ol" diyor, "hamallıktan patronluğa yükselenlerle" ilgili binlerce kitap yazılmış, binlerce film yapılmıştır. Servet olgusuna asla düşmanlık yapılmaz. Kapitalizm, aynı zamanda, "bal tutan parmağını yalar" diyor. Hatta daha ilkel düzeylerde "devlet deniz yemeyen domuz" bile dediği oluyor. Öte yandan kapitalizmde "sterotip politikacı" zaten iğrenç, bencil, üçkağıtçı bir tiptir. Zaten "namuslu" politikacı yoktur. Bu anti-politikacı propagandasının arkasında yığınları politikadan uzaklaştırmak isteği yatar. Bütün bunların tam tersini benimseyenler bizleriz. Onun için batı basını çetveli bizim savunduğumuz ideallere tutarak kalibreliyor. Cetveli böyle kalibre etmenin altında "insan karakteri değişmez, sosyalizmin eşitlik iddiaları bir hayaldir" düşüncesi yatıyor. Yığınların bilinçaltına bugün verilen mesaj budur. Böyle ölçünce, bir komünist partilinin cebinde bulunan bir amerikan doları bile, sosyalizme ihanet oluyor. O kişinin illa zenginlik ve sefahat içinde yüzmesi gerekmiyor. Ama bir Amerikan senatörünün banka hesabında bir kaç milyon dolardan daha az parası varsa, eş-dost-ahbap-tekel yöneti-

cilerinden oluşan geniş bir kişisel ilişkiler ağı yoksa, zaten o kişi senatör seçilemiyor. Kapitalizmin yöneticileri yasallıklarını kapitalizmin bencil mantığından alır, sosyalizmin yöneticileri ile ilkeselliklerinden alır.

85. Küba'da toplumun sorunlarını anlamış olmasında ve eksikliklerine rağmen sosyalizmi sahiplenmesinde, Kastro'nun samimiyetinin ve sade bir yaşam sürmesinin de bir rolü olduğuna kuşkum yok.

86. Demek ki devrimciler, inançlarıyla davranışları arasında bir çelişki yaratmamak zorundadırlar. Azı paylaştırırken ve neden azı paylaştırmak zorunda kaldıklarını anlatırken, kendileri de bu sürecin bir parçası olmalıdırlar. En ufak sapma, binlerce yıldır sömürülen yığınların kollektif bilinçaltındaki virüsü, ilkel duyguları harekete geçirir.

87. *Üçüncü araç,* işçi ve emekçileri sık sık dış ülkelere geziye göndermektir. Büyük bir olasılıkla metropoller onlara turist vizesi bile vermeyecektir. Zaten asıl ileri kapitalist ülkeleri değil, komşu ülkeleri, Bangladeş'i Çad'ı, Hindistan'ı, Afrika ülkelerini, kapitalizmin pençesinde kıvranan ülkeleri ve bir de Küba'yı görmeleri lazım. Bu seyahatlara döviz önceliği olmalıdır. Kesinlikle döviz israfı değildir.

88. Başka araçlar da bulunmalıdır. Ama bütün bunlar hala yeterli değildir. Bütün bunlara rağmen, sosyalizmin inşasına direnen, böylece sosyalist bilinçlenme sürecinin kendisini reddedenler olacaktır. Bu şaşkın insanlar için bir *dördüncü aracımız* var. Ellerine pasaportlarını verip ülkeyi terketmeye davet etmek. Böylelerine, yani aktif karşı-devrimcilik yapmamış olanlara karşı şiddet kullanmak, yurtdışına çıkarmamak hala çok yanlıştır. Bütün bir dünyanın baskısını mazoşist bir anlayışla üzerimize çekmektir. Adam kişisel ekonomik nedenlerden dolayı sosyalizmde yaşamak istemiyor. Zorla güzellik olmaz. Hiç lüzum yok, faydadan çok zararı olur. Bugün artık üretimin verimliliğiyle insan sayısı arasında direkt bir ilişki yok. Sovyetler'de sosyalizm kurulurken, insan sayısının büyük önemi vardı, emek kıtlığı vardı. Yurtdışına serbestçe kaçış düşünülemezdi. Bugün düşünülebilir.

89. Hatta bu konuda daha geniş bir program bile geliştirilebilir. Bu tür programların ana ilkesi, emperyalizmin ilave bir basıncını, dupdururken bu şaşkın herifler yüzünden üzerimize çekmemektir. Bu dış göçe politik bir görünüm verdirtmemektir. Zaten yüzbinlerce aktif karşı-devrimci militan kaçacak. Bir de başımıza bu "ekonomik" karşı devrimciler sorunu çıkmasın. Sosyalizmde yaşamak istemeyenlerin yurtdışına kaçış masraflarını bile karşılayabiliriz. Hatta hatta, bu defetme sürecini uluslararası bilirkişilerin gözlemlerine izin verebiliriz. Eminim bu konuda kozlar bizde. Çünkü bizden değil, o kaçtıkları yurtdışından kaynaklanan "küçük " bir sorunları olacak: Kendilerine oturma ve çalışma izni verecek bir kapitalist ülke bulacaklar. Büyük bir çoğunluğunun böyle bir vizeyi alamayacağından ve süklüm püklüm gitmekten vazgeçeceğinden eminim.

90. Kapitalizmin bilinçten tasfiyesi ve yerine sosyalist bilincin girmesi için ve bu sürede yardım edecek araçların uygulanabilmesi için bir önkoşul vardır ki henüz bu önkoşuldan konuşmadık: Sosyalist inşanın daha birinci gününde, işçi sınıfının ve diğer emekçi yığınların sosyal kabul görmüş ihtiyaçlarını, bir gün önceki kapitalizmin karşılayabildiği düzeyin altına inemeyiz. Daha bu birinci gün bu minimum hattın, bu minimum hayat standartları düzeyinin üstünde kalmalıyız. Bu konuyu yedinci tezde açacağım.

91. Altıncı tezi noktalıyorum: Sonuçta aktif yığın demokrasisini ne ölçüde gerçekleştirebileceğimiz, özünde tarihsel faktörlere ve bu faktörlerden doğan bir ikilemi, iktidarı korumakla sosyalizmin inşasının maddesini ve bilincini derinleştirmek arasındaki ikilemi, optimum politikalarla aşabilmemize bağlıdır.

92. Gördüğünüz gibi hep nesnel bir çerçevede kalmaya çalışıyorum. Yığınların devrimci coşkusu, özverisi, tarihin bu dönüş anında açığa çıkacak olan devasa politik enerjisi, devrimci saflara akacak yüzbinlerce insanın çelik iradesi gibi çok önemli unsurlar, hep gelişmeleri olumlu yöne doğru iten unsurlardır. Konuları, bu çok önemli unsurları kasten önemsemeyen bir çerçevede inceliyorum. Böylece, öznelin düzeyinde beterin beteri durumunda, nesnelin hareketini anlamaya çalışıyorum. Devrimi devrim yapan bu unsurlar tabii ki devreye girecek ve elimizi hep rahatlatacak. Önemli olan, 'Nesnele nasıl müdahale edelim de bu unsurların olumlu etkisini sürekli kılabilelim, hep yaşatabilelim, yani sosyalizmi kurabilelim?' sorusuna bilimsel yanıtlar bulabilmektir.

Türkiye solu:

'Program tutarsızlığı ve yöntem' sorunu

ONUR ŞAN

Devrim'in son sayısında H.Yurtsever, Türkiye Solunun (TS) programatik bir envanterini yapıyor ve bunu bir 'program disiplinsizliği' olarak nitelendiriyor; haklıdır.

TS'nun en sağ uçtan en sol uca kadar hemen bir ve aynı (nüans dışında) programa sahip olması gerçeğine rağmen, birinin diğerine 'halkçı', 'küçük burjuva' vb gibi sıfatlar yakıştırması ve herkesin kendisini ML süslemeli cüppeler içinde sunması nasıl açıklanmalıdır? Kimin neye göre, kimin sağında ya da solundadır?

Nasıl bir program? tartışması, gerekli ve anlamlı olmakla birlikte, varolan programların içinden ne 'en iyisi'ni arayıp bulmak, ne de, yeni bir program hazırlanırken bunları yok saymak doğrudur.

İlk yapılması gereken, bu muhataplarınızı anlamak, diğer bir tabirle önce *neden böyle bir program disiplinsizliği?* sorusuna yanıt arayabilmektir. Bu, bir yöntem sorunudur ve buradan başlamak gerekmektedir. Bu, şimdiye kadar izlenen yöntemin yanlışlığını göstermekle kalmayacak, yeni bir açılım da sunacaktır.

Şimdiye kadar bütün örgüt ve çevreler, birilerinin *mevcut* programını nazari dikkate alarak eleştirdiler. Gerek eleştirenler ve gerekse eleştirilenler, her defasında, arkalarında ML'in ustalarını şahit tuttular kendilerine. İlginçlik o ki, eleştirenlere de eleştirilenlere de ML' ustaları ve eserleri şahitlik etmiş, kendilerini 'doğrulamış' göründü. ML'in hem eleştirenler, hem eleştirilenlere tanıklık ettirilmesi, sadece onu bozmakla, sulandırmakla kalmıyor, yığınlar nezdinde onun itibarının yitirilmesine de yol açıyor.

O halde, A,B,C siyasetlerini ve programatik düşüncelerini ele almadan önce, onlara kaynaklık eden, ilham veren *örneklerle* hesaplaşmak gerekmektedir.

TS'nun, üzerinde yaşadığı coğrafyanın ve toplumsal-sınıfsal çatışmaların bir sonucu olarak değil, bizzat konjonktürel koşullara göre şekillendiğini en güzel *İ. Kaypakkaya* ifade etmektedir: *"Hareketimizin Büyük Proleter Kültür Devrimi'nin ürünü olduğu belirtilmeliydi"* (S.Y.s:107) Şafak revizyonistlerini eleştirirken böyle diyordu.

Sonradan Çin ve MAO'ya, BPKD'ni lanetleyenler, bunu söylememiş de olsalar, aynı dönemin ürünleri oldukları dikkate alınırsa, *tümünün* mayalarının bir ve aynı olduğu da görülecektir. Mao'nun reddine sarılan *AEP* çizgisinin de, aslında Mao'nun bir tekrarı olduğu bilinmektedir.

Yine, bu *anti-faşist anti-emperyalist demokratik devrimlerin,* ikinci birkez teorize edilerek programlaştırılması, ikinci dünya savaşına, KE'nin ve onun FKBC programının sonuç ve yansılamaları olduğu dikkate alınırsa, hesaplaşılması gerekenin, A,B,C, örgütleri değil, bir zamanlar *tüm dünya komünist harektlerinin de programı olan KE'in 35 programı+Çin ve Mao Zedung Düşüncesi'nin hayati bir yer ve öneme sahip olduğu da anlaşılmış olacaktır.* Şu sonuç çıkıyor, var olanla değil, bugün görülen sonuçlarla hiç değil, *sonuçları yaratan olgularla hesaplaşılamadan ne bugünü anlamak ve ne de aşmak olanaklı olmayacaktır.* Çünkü aşmak, anlamaktır.

Benim önerilerim şudur:

* Demokratik Devrim nedir? Örnek alınan ülkelerin sosyal-ekonomik durumları neydi, bizde nedir?

* Arnavutluk, Çin gibi ülkelerin durumu. 600 milyon nüfusuna rağmen 3 milyon proleteri olan bir Çin'le, iki milyon nüfusuna karşılık, ayakkabı köselecisinden nalbantına

kadar 'proleter' sayılmakla birlikte 5-6 bin proleteri olan Arnavutlukla, her beş insanından birinin proleter olduğu bir Türkiye arasında kurulan ilişki ve bağın ne derece isabetli olup olduğu,

**Son dayanak İki Taktik*'in gerek *Nisan Tezleri* ve gerekse bizim açımızdan neyi ifade ettiği, ya da etmediği,

* *Aşamalı devrim* teorisine örnek gösterilen

Yakın bir tarihe kadar Türkiye Solu, uluslararası odaklara bakarak yönünü belirliyordu; şimdi bu odaklar yoktur

17 Şubat devrimi'nin ne menem bir *demokratik devrim* olduğu, hiç bir demokratik sorunun çözülmediği bir 'devrim'in, a) nasıl bir demokratik devrim olduğu, b) TS'nun savunduğu demokratik devrimle nasıl bir ilişkisinin olduğu, ya da olmadığı,

* AEP, ÇKP gibi partileri 'kardeş' ilan ederek etrafında kümelenen KP'lerin, ki bunların içinde emperyalist devletlerin KP'leri de var, hemen tümünün demokratik bir program savunmalarının tesadufi olup olmadığı,

* KE'in 35 programı, bu programa kaynaklık eden iç ve dış koşulları, Dimitrov-Thelman-Thorez üçlüsünün anti-faşist, demokratik tezlerinin ve KE'in programı haline getirilen FKBC'nin, Marks, Engels, Lenin dönemindeki *proleter enternasyonalizmi* ile ortak ya da ayrılık yanlarının neler olduğu,

* 'Türkiye, İran, Çin, Hindistan gibi' ülkeler hakkında özellikle Lenin ve Stalin'in , yüzyılın başında söyledikleriyle, adı geçen ülkelerin bugünkü durumu hakkında nasıl bir bağ kurulabileceği, (...)

Bu ve benzer sorunlar irdelenmeden, TS'nun neden hala DD'de fanatik bir şekilde direttiğini ve neden programatik bir disiplinsizliği yaptığını hem anlatamaz hem de inandırıcı olamayız kanısındayım.

Yakın bir tarihe kadar, TS, uluslararası odaklara bakarak yönünü belirliyordu; şimdi bu odaklar yoktur.

Bizi var edenin uluslararası koşullar değil, teorik-programatik, dahası varlık nedenimizin, üzerinde yaşadığımız coğrafyasının, toplumsal, sınıfsal koşullarının olduğu, bizim yerimizin ve programımızın kendi nesnel koşullarımız tarafından belirlendiğini anlamamızın ve anlatmamızın koşulları, düne göre daha yakıcı ve nesneldir.

Herkesin kendine göre yonttuğu bir tarihsel evreyi anlamadan, anlatmadan, sondan başlanmış olacaktır ki, bu da bizim geleneksel sol'un, 'Kruşçev geldi, sosyalizm bitti' değerlendirmesine benzeyecektir.

Günahları, Marks, Engels, Lenin'in bir öğrencisi olduğunun her fırsatta söyleyen Stalin ve SBKP'nin, KE'in programını savunmak olan TS'u *suçsuzdur!* Çünkü, sosyalizm adına, sınıf enternasyonalizmi adına savunulan ve sadece kabul etmeyenlerin değil, eleştirenlerin bile kapı dışarı edildiği program, hemen bugün TS'nun da savunduğu bir programdı.

Doğruların merkezi SBKP'ne ve *KE*'e ters düşmemek isteyen bir yada birkaç örgüt ve partinin bu programı canla başla desteklemesinden daha doğal ne olabilirdi ki? Hele *komünist* olup olmamanın bizzat bu programa ne kadar uzak ya da yakın olup olmamasına göre değerlendirildiği koşullarda; başka nasıl

Tarihle hesaplaşmak, Türkiye Solu ile hesaplaşmanın kendisidir. Türkiye Solu'nun programatik tezleriyle hesaplaşmak, tarihle hesaplaşmaktır

yapılabilirdiki?

Tarihle hesaplaşmak, TS'u ile hesaplaşmanın kendisidir. TS'nun programatik tezleriyle hesaplaşmak, tarihle hesaplaşmaktır ya da, tarihi anlamadan, bugünü anlamakta, haliyle aşmakta olanaklı değildir.

* Tüm bunlara eklenecek olan şudur: *Reel sosyalizmin* deney ve dersleri ışığında, sadece nasıl bir program değil, *nasıl bir parti de* tartışılabilmelidir.

Zira Leninist geleneklere yabancılaşmış bir partinin elinde muazzam bir programın olması, hiç de onu çöküşten ve yabancılaşmaktan kurtaramamaktadır.

Tarih, bunun örnekleriyle doludur ayrıca.

Dil; ortak sorun

Mektup: CEMAL CEM
Yanıt: MESUT HASTÜRK

Sayın Hastürk,

Merhaba, bu size ikinci yazım, ortak noktalarımızın olduğuna ve bunları geliştireceğimi-ze inanıyorum. Bu gelişmenin aynı zamanda benim konumumdaki bir çok insanı ilgilendirdiğine inanıyorum. Fakat bu gelişmenin önem-li bir aracı olan yayın organında (*DEVRİM*) bizden dolayı bir problem var. Okur olarak düşüncelerimi açıklamam gerektiğini sanıyorum.

Şöyle ki; Türkiye sol hareketinde ve Komü-nist yapılanmalarda bir çok konuda eksiklikler olduğu gibi aynı eksiklik yayın konusunda da var. Yayın hazırlayanlar hedefledikleri kitle yerine kendilerini koymadıkları zaman, pratik ihtiyaçların dayattığı teorik gelişmenin daha sağlıklı olacağı inancındayım. Yayın ve ya-yında dil sorunu sınıf mücadelesinin en önemli araç sorunlarındandır. Yayınınızda mücadelenin hedefleri ve araçları hakkında kullanılan dil biz en alttakilerin konumu dikkate alınarak kağıda dökülmeli diye düşünü-yorum. Ve sizin teorik birikiminizden dolayı, diliniz size hitap edebilir ama bize biraz zor. Çünkü bizler gelişimlerini (parti yaratılama-dığından) kendi dar alanımızda ve el yordamıyla (genellikle) sağladığımızdan teori talebimiz pratik tıkanıklık sonucu yakalanmıştır veya yakalanmaya çalışılmıştır.

Bizler Devrimin hamallığına soyunanlar kendi sınıf bilimimizin entellektüel birikimine sahip olmalıyız kuşkusuz. Ocak sayınızda (İdeolojik ve Epistimik Kopuş Sorunu) yazı-nızı okudum ve beni çok yordu, buna rağmen anlamadım. Tabii bu benim düşüncem yanılı-yor olabilirim, fabrikadaki tezgahımın başında çok düşündüm ama çözemedim.

Bunları söylerken size, benim gibi bakmak durumunda değilsiniz benimki bir görüştür. Fakat sınıf aydınları bize ulaştıkları oranda temel eksiğimizin (parti) daha sağlıklı ve en kısa sürede giderileceğine inanıyorum.

Bilimsel gelişme tabii kendini, kendi dilinde ifade edecektir kuşkusuz ve bu "sınıf" aydınları arasında derinlemesine gelişmeyi araştırmayı getirecektir. Kavramlar taşıdıkları özle ifade anlam kazanmıştır. Bu teorik birikim sınıfa ve diğer emek cephesi üyelerine basitleştirerek değil, anlaşılır bir dille ifade edilip vücut bulmalıdırlar. Başarılar.

Sevgili Cemal,

Mektubunuzda farklı bir açıdan temel olarak dil sorununu gündeme getiriyorsunuz. Katılmadığım yalnızca bir nokta var: O da, yayını hazırlayanların 'hedef kitle' yerine kendilerini yayının 'merkezine' koymaları görüşü. Bu görüş, *Devrim*'le de sınırlı değil, genel bir yargıyı ifade ediyor. Biz de 'mevcut yöntemle' bu eleştiriyi hak eden sonuçlar ortaya koyuyor olabiliriz.

Ancak temel konumuz bu değil. Çünkü, yayıncılık ve bilgi paylaşımının sorunları çok kapsamlı, ayrıca sizin eleştirinizde özgül yanlar ağır basıyor.

Bazı görüşlerinizi ele almak istiyorum:

1- "Yayınınızda mücadelenin hedefleri ve amaçları hakkında kullanılan dil biz en alttakilerin konumu dikkate alınarak kağıda dökülmeli diye düşünüyorum"

Dil bozulmuştur. Dil de, bir mülkiyet ve bir hiyerarşi doğurmuştur. Dil, insanların ortak ve birbirleri için gerekli 'ihtiyaçlarını' karşılama yeteneğinden uzaklaşmış, çeşitli uzmanlık alanlarına bölünerek, alanlar arası ilgisi ve ortak kullanım olanakları yok edilmiştir. Bilim, sanat, felsefe gibi tüm alanlarda bunu gözlem-lemek mümkün. Sorun burada dil'in çeşitli alanlarda bilgi çoğalımına eş düzeyde gelişmesi sorunu değil, dilin hepimiz için ortak kullanım olanaklarının ortadan kaldırılmasıdır. Bu özellik, kapitalist toplum ve burjuva kültürünün tarihimize egemen kalmıştır.

İnsanlara, "en alttakiler" oldukları yanılsatması egemen sistemin (toplumun) yaygınlaştırdığı ve sürdürdüğü bir inançtır. Dil de bu inancı sürdüren bir araç olarak iş görüyor.

Aramızdaki 'farkın' nedeni, gerçekte bir çok yanılsamaya ve egemen biçimlerin çeşitli dü-zeylerdeki baskı halini almış yaygın bilgi-ideoloji terörüne, kültür terörüne, dayanıyor.

Siz "En alttakiler" ile, biz "Aydınlar" arası fark, sözünü ettiğim burjuva yanılsamalar bütünü içinde ortaya çıkmış ve genel kabul gören bir ayrımcılığa temellik ediyor.

Genel olarak, insanlar arası bu tür eşitsizliklerin varlığı bilinir ve kabul edilir. Mev-

cut koşullar içinde de bu ayrıma tabi olarak konumlanmaya başlıyoruz. Şu andaki kuşatma ve basınç içinde bize ait olmayan bir yaşam ve dil ile boğuşmak zorundayız. Bu tür zorunluluklar, eşitsizliklerimizin meşru zemini olarak sunulamaz. Sunulamayacağı gibi, açık ya da örtük olarak kullanılamaz da. Bu noktada çok önemli ahlaki sorumluluklar vardır. Siz, "en alttakiler" ifadenizi, biz de "aydın" olma vasfını reddetmek durumundayız. Bunu bize sunan tarihi değiştirme eylemimiz içinde gidermek zorundayız. İlk yapılacak iş, ister genel olarak tarihsel akışın içinden gelsin, isterse biz sosyalistlerin kendi özgül tarihlerinde de devam etmiş olsun bu tür "ayrım"larla, daha saymakla bitmez tükenmez olan önyargıdan başka bir şey olmayan bir çok inancın eleştirisini yapmalıyız. "Siz" ve "biz", eşit koşullarda insanlar olmayı, mevcut koşullar ne olursa olsun gerçekleştirmeliyiz.

Sevgili Cemal, bu noktada biz eşitler olarak yüzyüze gelmeli ve tüm sorunlarımızı bu ortak ilişki biçimi içinde çözmeliyiz.

Daha anlaşılır bir dil 'talep' etmek hepimizin hem gereksinimi hem de böylesine hayati bir araç'ı kullanma koşulu oluyor. Bu sorunlar hiçte "üstte" olmanın getirdiği sorunlar değil, tersine, eşit insanlar olmak zorunluluğundan kaynaklanan sorunlar. Yine, savaştığımız bir dil'e karşı yeni bir dil kurma zorunluluğunun getirdiği ve çoğu ortak bir dil ve biçim olmaktan uzak bir dili arayış sorunları. Bu dili kurarken, öznel yanların ağırlıkta ve, genel kabulün dışında olması gibi riskler oluyor.. Ancak bunun başka da yolunu bilmiyorum. Mevcut dilin, toplumun ve sınıfların ifade aracı olarak aldığı biçim ve içeriiği eleştirirken karşı bir dil kurmak anlamındaciddi handikaplar da ortaya çıkıyor.

Buna rağmen dil, basitleştirilemez mi? Burada sorun, dili karmaşıklaştırma ya da basitleştirme sorunu olarak ortaya çıkmıyor. Dili, kendi araçsal niteliğinde dönüştürme ve dönüştürüldüğü noktada ortaya çıkan farklılıkları azaltma, bilgi ve anlam yükünü ortak hale getirme sorunudur. Mesele böyle konursa yapılan iş daha doğru kavranmış olur.

Eğer, dilimizi, hem mevcut dil anlayışı ile ele alır, hem de mevcut eşitsizliği kabul eder ve ayrımları meşru sayarsak, hem de ortak bir dil üzerinde anlaşmaya çalışırsak, bundan önce de olduğu gibi, bundan sonra da hiçbir ciddi gelişme sağlamış olamayız.

Herkes bulunduğu "konum"u haklı kılarak mevcut ilişki biçimlerini sürdürmeyi yeğlerse, "en alttakiler" ve "en üsttekiler", "ortadakiler" gibi gerçek olmayan eşitsizlik ve bunların toplumsal hukuku sürer.

Bana ait ve benim araç olarak kullanmaktan kaçınmadığım bir dil, özgül niteliği her ne ise, o açıdan benim sorunumdur ve bunu açığa çıkarmak, böyle bir sorunun üzerine gitmek gerekmektedir.

Geçerli dilin biz komünistlere gerçekte yabancı bir dil olduğunu da kabul etmek gerekir. O dile her müdahelemizde, ortaya çıkan yeni biçim ve içerikleri ortak dilimize dönüştürmek ise ortak sorumuz.

Genel bir yeni dil ve görme biçimine ulaşmak için gerekli pratik süreç yaşanmalı.

Benim için halen geçerli olan koşul, dil kurma zorunluluğuyla ilgilidir. Bu yazı bile, öyle bir dil sorunu için farklı bir pratik, belki de yeni algılayış biçimleri türeterek, yeni dilin kavramları üzerinde anlaşmanın küçük girişimlerinden biri olacaktır. Benim ele alış biçimim, tek biçim de değildir.

Sorunu, "Anlaşılma", "anlaşılmama", "Yalın dil", "soyut", "didaktik", "halkın anlayacağı dil", "teorik derinlik" v.b gibi geleneksel tartışma yöntemi ve biçimiyle ele almayı yanlış buluyorum. Eğer o tarz ele alırsak yine başta tartıştığımız "ayrım"ları meşru kabul eder ve mekanik bir kurgu ile "aşağı inme", "yukarı çıkma" tartışmalarına gideriz. Oysa; zaten varolan bu tür saçma ayrımları ve farklılıkları da eleştirmek, bir ortaklık ve paylaşım içine girmeye çalışmak, bu çabayı bozan her türlü yargıyı da reddetmek zorundayız.

Devrimci gelenek bu sorunları "mevcut dili" geçerli kullanımından daha da indirgeyerek bize büyük bir boşluk devretmiş bulunuyor.

Dar anlamıyla benim kullandığım (ya da alışık olduğum) dile özgü sorunlar da varkuşkusuz. Sizin de yaptığınız gibi bu tür gözden geçirmelerin yararı olacağına inanıyorum.

Şu anda bile, belli bir ayrım üzerinden konuşuyoruz. Bu ayrım, benim bir çok insanın yalnızca okumak durumunda kaldığı bir yayını kullanma avantajımdan kaynaklanıyor. Böyle bir "avantajın" benim için özellikle ahlaki rahatsızlık yarattığını da belirtmek istiyorum. Eğer bu bir ayrıcalıksa ve benim için "hak" ise, sınıfsal örgütlenme çabamız, yayına yönelik katkı ve ortak pratiklerimizin bu tür "ayrımları" silmesi gerekir.

Burjuva entellektüelizminin ve egemen ideolojinin büyük kuşatması ve şiddetini göğüslemek için her düzeyde bir dil savaşı yürütülmelidir. *Devrim*'in böyle bir misyonu baştan yüklenmiş ve sürdürmek zorunda.

Dil, aynı zamanda *davranıştır. Uslup insanın kendisidir.* Mevcut dile ve algılayışlara güvenmek çok güç.

Sevgiyle.

1993 Newroz kutlamaları nedeniyle Kürdistan'a giden gözlemci heyetlerden birinde yer alan Devrim temsilcisi'nin bize ulaştırdığı heyet raporunu özetleyerek yayımlıyoruz:

Derik raporu

20 Mart 1993'te saat 17.00'de heyetimiz Derik ve çevre köylerinde ki Newroz kutlamalarını gözlemlemek için Derik merkezine gelmiştir... Derik ilk geldiğimiz saatlerde sakin görünüyordu. Fakat, bütün sokak başları gruplar halinde silahlı, resmi ve sivil güvenlik güçleri tarafından tutulmuştu. Şehir merkezinde kalacağımız eve gelinceye kadar güvenlik güçlerince takip edildik... Saat 18.00 civarı ilçe merkezinden gelen silah seslerini duyduk. İlçe merkezindeki bir evle telfon görüşmemiz sonucunda, güvenlik güçlerinin mahalle aralarında havaya ateş açıp, halkı tahrik etmek amacıyla tehdit ve küfürlerde bulunulduğunu öğrendik. Aynı akşam 18.30 civarında ilçe merkezine ışıklarından tesbit edebildiğimiz kadarıyla 6-7 tane zırhlı personel taşıyıcıcı araç gelmiştir. Yine aynı saatlerde bazı mahallelerde ve yakın köylerde pekçok nevroz ateşinin yakıldığını gördük.

Saat 10.30'da çevre köylere gidebilmek için minibüs bulmaya çalıştığımızda, şöförler korktuklarını, çünkü; bizler gittikten sonra gözaltına alınma durumlarının olabileceğini söylediler. Bunun üzerine konuyu görüşmek üzere Tabur Komutanlığına gittik.

İlk durağımız Bayrakılı (Gereso) Köyü İlk bakışta köy sakin görünüyordu, fakat halk çok tedirgindi. Yaptığımız görüşmeler sırasında bütün lastiklerin bir gün önce jandarma tarafından toplandığını söylediler. Daha önce de güvenlik güçlerinin nevroz kutlamama konusunda tehdit ettiklerini belirttiler. 20 Mart akşamı yine de newroz ateşinin yakıldığını, fakat köye güvenlik güçlerine ait bir aracın farları sönük bir şekilde yaklaştığını görünce dağıldıklarını belirttiler.

Yolumuza devem ederken Üçyol Karakolu'nda durdurulup, kimlik kontrolünden geçirildik. Karakol komutanı ile görüşmek için giden arkadaşımız Avukat Doğan Selimoğlu, içerde altı tane gencin gözleri bağlı yere çömelmiş bir vaziyette bulunduklarını söyledi.

İkinci durağımız Kuyulu (Seleme) Köyü, köylü ile görüşmemiz sonucu, 13 Mart tarihinde Osman Burur (60) ve Kutbettin Arda (35) adlı kişilerin nevruz nedeniyle gözaltına alındığını ve bütün lastiklerin toplandığını, arama sırasında ruhsatlı av tüfeklerinin kırılıp, bütün yiyeceklerin birbirine karıştırıldığını öğrendik.

Üçüncü durağımız olan Kasra Kanca Köyü'ne giderken güvenlik güçlerince durduruldük ve yine kimlik kontrolü yapıldı. İki tane panzer ve 24 tane asker vardı. Yaptığımız görüşmede komutan newrozun özgürce kutlandığını, halka hiç bir baskı yapılmadığını ve kendilerinin zor durumda olduğunu belirtti.

Köyde halkla görüşmemiz sonucu, 19 Mart'ta, Alanlı (Anteri) Mezrası'nda Memduh Ay, Şeyhmuz Geçer adlı kişiler gözaltına alınmış. 20 Mart'ta Atlı Mezrası'"nda, Cemil Ay ve Ali Ay adlı kişiler gözaltına alınmış... Nevroz günü sabah saat 4.00'dan itibaren bütün çevre köylerin güvenlik güçlerince basılıp, "nevrozu kutlayanı tutuklayıp öldürürüz" tehditinde bulunulduğu söylendi. Ayrıca Varga Xense Mezrası'nın abluka altında olduğu söylendi.

Köyden ayrıldığımızda daha önce kimlik kontrolü yapılan yerde panzerle yolumuz kesilerek tekrar kimlik kontrolü yapıldı. Komutanın yanına giden bir arkadaşımız telsizden "Evin Türk" ve "el bombaları atıldı" gibi sözler duyduğunu söyledi. Orada konuştuğumuz bir asker bir gün önceden, çevre köylerden yaklaşık 250 kişinin gözaltına alındığını, bu kişilerin Üçyol Karakolu ve Tabur Komutanlığı'nda bekletildiklerini, ayrıca bir kaç gündür bütün köylerdeki lastikleri toplayıp yaktıklarını söyledi.

(...)

22 Mart tarihinde sabah ilçe merkezi dolaşıldı. Ortalık sakindi. Fakat güvenlik güçlerinin sayısı oldukça fazlaydı. Kaymakamla son kez görüşmek istediğimizde yine başaramadık. Saat 10.00 civarı isimlerini belirleyemediğimiz dört köylünün gözaltına alındığına tanık olduk. Saat 10.30'da ilçeden ayrılıp Diyarbakır'a yola çıktık. Özet olarak;

Devlet nevrozun kutlanabileceğini söylediği halde, Derik Merkezi ve köylerde nevrozu kutlama koşullarını (tehdit, baskı, gözalltı, lastikleri toplama gibi yöntemlerle) tamamen ortadan kaldırmıştır. Halkın slogan, pankart ve toplu yürüyüş ile değil sadece ateş yakıp, halay çekilmesine bile izin verilmemiştir.

Melike Öztürk (İHD Küthya Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi), Seydi Bayra m (İHD Kütahya Şube Sekretiri), Mehdi Perinçek (İzmir Tarım-Sen Yönetim Kurulu Üyesi), Av. Doağan Selimoğlu (ÇHD İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi), Cihangir Kılınç(Devrim Dergisi), Derya Soy (Tüm-Sağlık Sen İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi), Şakir Dolay (HEP İzmir Yönetim Kurulu Üyesi), Yahya Balcı (Eğitsen Genel Merkezi Hukuk Sekreteri).

KAMUOYUNA

1 Mayıs Yasallaşmalıdır!
1 Mayıs'ta Alanlara!

İşçi sınıfının Enternasyonal Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü içeriğine uygun bir şekilde özellikle 1 Mayıs Alanı'nda en geniş bileşimi sağlayacak güçlü ve görkemli bir şekilde kutlanmalıdır.

Daha güçlü ve görkemli kutlamada birlik ve dayanışma perspektifi ile hareket edilmelidir. Bu çerçeve en geniş bileşimin oluşumunu esas alacak ve hızlandıracaktır.

Biz aşağıda imzası olan Sosyalist, Yurtsever Dergiler Platformu olarak yukarıdaki bakış açısıyla;

1- 1 Mayıs yasallaşmalıdır!

2- 1 Mayıs devlet törenine dönüştürülmemelidir.

3- Genel olarak alanlarda, özel olarak da sınıfsal bir geleneğin devam ettirilmesi açısından 1 Mayıs Alanı'nda kutlamada ısrar edilmelidir.

4- İşçi ve emekçiler 1 Mayıs'da üretimi durdurarak alanlara çıkmalıdır.

5- Bütün çevreleri, sınıfın ve emekçilerin örgütlülüklerini kapsayacak, birlikte hareket ettirecek 1 Mayıs'ı içeriğine uygun kutlanmasını sağlayacak en geniş bileşim sağlanmalıdır.

6- Bu bileşimle bir üst koordinasyon komitesi oluşturulmalı, 1 Mayıs kutlaması bu komitece organize edilmelidir.

7- Sağlanacak bu bileşim herkesin kendini ifade edebilmesini dikkate almalı, korumalı ve eylem birliğini bozacak tutumlara izin vermemelidir.

Bu bakışla bizler en geniş bileşimin sağlanabilmesi ve ortak kutlama organizasyonunun oluşması için başta tüm işçi ve emekçi sendikaları olmak üzere ilerici, yurtsever, sosyalist çevrelere çağrıda bulunuyor, bu oluşumda aktif özne olarak yer almaya hazır olduğumuzu açıklıyor, tüm duyarlı çevrelerin aynı sorumluluk bilinciyle hareket etmelerini bekliyoruz.

SOSYALİST-YURTSEVER DERGİLER PLATFORMU

Kurtuluş, Devrim, Komün, Parti Yolunda Teori ve Pratik, Odak, İşçinin Yolu, Emek, Devrimci Mücadele, Emeğin Bayrağı, Newroz

Not: Dergimiz yayına hazırlandığı sırada Platformun ikinci toplantısı itibarıyla bu imzalar kesinleşmiş durumdaydı.

YAŞASIN NEWROZ!

Kürtlerin mücadele ve şenlik günü Newroz yaklaşırken, devlet, resmi iletişim araçlarını ve tekelci basın organlarını da yedeğine alarak yeni bir saldırıya zemin hazırlıyor.

Biz aşağıda imzası bulunanlar, Newroz'un mücadele ve şenlik günü olarak kutlanmasına yönelik saldırılara, provakasyonlara sessiz kalmayacağımızı bildiriyor, kamuoyunu olası saldırılara karşı duyarlı olmaya, kışkırtılan şovenizme tavır almaya çağırıyoruz.

Barikat, Deng, Devrim, Devrimci Mücadele, Devrimci Proletarya, Emek, Emeğin Bayrağı, Gençlik ve Gelecek, Hedef, İşçinin Yolu, Komal Yayınları, Komün, Kurtuluş, Medya Güneşi, Newroz, Newroz Ateşi, Odak, Özgür Halk, Özgürlük Dünyası, Partizan, Parti Yolunda Teori ve Pratik, Serketin, Sorun Yayınları, Ulusal Demokratik Kadın Grubu, Yeni Dünya İçin, Yeni Demokratik Gençlik

Bir Mayıs'ta Birlikte İstanbul'da

BUGÜN dayatılan nedir? Yeni kölelik biçimi!

DÜNYA'da zafer ilan eden kapitalizmin son on yılı nasıl geçti bir hatırlansın ve önümüzdeki onlarca yıla neler taşıdığı bir düşünülsün!

HER bölge kan gölüne dönüştürüldü. Dünyaya yeni düzen getirmenin faturası halklara ve emekçi sınıflara çıkarılıyor. Abhazya, Karabağ, Bosna, Kürdistan, Ermenistan, Makedonya, Kosova halkları, emperyalizmin yeni arayışlarının karşılığını canları ile ödemek zorunda kalıyorlar. Milliyetçilik ideolojisi altında halk sınıfları birbirine kırdırılarak sömürü çıkarları beslenmeye çalışılmaktadır.

TÜRKİYE kapitalizmi, emperyalist-yayılmacı bir yöneliş içindedir. Yayılabilmek için saldırganlaşacak, yayılamadığı noktada içeride sömürüyü ve işçi sınıfına baskıyı yoğunlaştıracaktır.

EMPERYALİSTLEŞME eğilimi karşısında Türkiyeli işçi ve emekçiler, sermayenin bu geniş çaplı saldırganlığını önlemek kadar, gelecek toplumsal yaşamı belirlemek, eşitsizlik ve sömürü düzenlerine son vermek için de örgütlü, sınıfsal-siyasal mücadeleyi yoğunlaştırmalıdır.

DÜZENİN yarattığı insanı görmek gerek; zihinsel kölelik, tüketicilik, yıkıcılık, inançsızlık, sevgisizlik, yönsüzlük, iradesizlik, şiddet, bencillik... Basın, TV, okullar ve devletin tüm kurumları toplumu ve sınıfı bu doğrultuda eğitmektedir. Sınıf, ekonomik çıkarlar çerçevesinde tutulmakta, siyaset ve örgütlenme emekçinin gündeminden uzaklaştırılmakta, birer devlet uzantısı haline gelmiş sendika biçimleri bu uzlaşma içinde ayrı bir özel çıkar odağı olarak kullanılmaktadır.

KAPİTALİZM, sömürü ve eşitsizlikle birlikte, çevre felaketi, ırkçılık, ayrımcılık üretmektedir.

TÜRKİYE'de örgütlenme, sendikalaşma, genel grev hedefli bir haklar savaşımı işçi ve emekçilerin gündemindedir. Türkiye kapitalizmi, ucuz işgücü, çırak ve kadınların güvencesiz ve düşük ücretle çalıştırılması, taşeronluk gibi eziyet sistemlerine dayanmaktadır.

DÜZEN "iç barış" amaçlı "demokratikleşme" programları geliştiriyor. Bunlar kimseyi yanıltmasın. Demokratikleşme paketi içinde kan ve zulüm var.

DEMOKRASİ terörcü devletin incir yaprağıdır. İnfaz ve imha bir yüzü, CMUK öteki yüzüdür. Hemen her gün infaz ve katliam eylemleri gerçekleştirilmektedir. Ceza yasaları devrimci demokratlar ve komünistler için işletilmektedir.

EKONOMİK ve sınıfsal köleliği zihinsel ve bireysel kölelikle pekiştiren burjuvaziye karşı bilinç ve eylem çizgisinde yer alınmalıdır. Bu yerlerden biri, 1 Mayıs alanıdır.

MÜCADELE ve dayanışma günü devletin eline bırakılamaz. Resmi törene dönüştürülemez.

1 MAYIS bayram değil, işçi ve emekçilerin uluslarası dayanışma ve mücadele günüdür. Ne devletin, ne sarı sendikaların ne de burjuva uzantılarının eline bırakılamaz.

1 MAYIS dünya emekçilerini birbirine yakınlaştıran, enternasyonal sınıfsal bir bağdır. İşçi katliamından doğmuş, kurtuluşa yönelmiştir. Bu bağ yaşatılamadığı sürece sınıfın özgür toplum yaratma şansı yoktur.

1993 1 Mayısı'nda, Kürt işçi ve emekçileri, ile Türk işçi ve emekçi sınıfları arasında dayanışma ve özgürlük istenci sokağa taşınmalıdır.

SORUNLAR, çıkarlar kadar süreçler de ortaklaşmaktadır. İşçi ve emekçilerin ortak gününde birlik zorlanmalıdır. Grupların, kesimlerin ve odakların, bu ortaklık yerine kendilerini ikame etme girişimi sınıf bilincini zedeleyecektir.

TÜRK-İŞ, DİSK, tüm sendikalar, sol partiler, dergiler platformu, kendi kesimsel çıkarlarını bir yana bırakarak, 1 Mayıs'ın sınıfın sorunları, çıkarları çerçevesinde, tarihsel neden ve amaçlarına bağlı olarak gerçekleştirilmesi için birlikte hareket etmelidir.

TÜM sınıf ve devrim güçleri tek bir alanda toplanmalıdır.